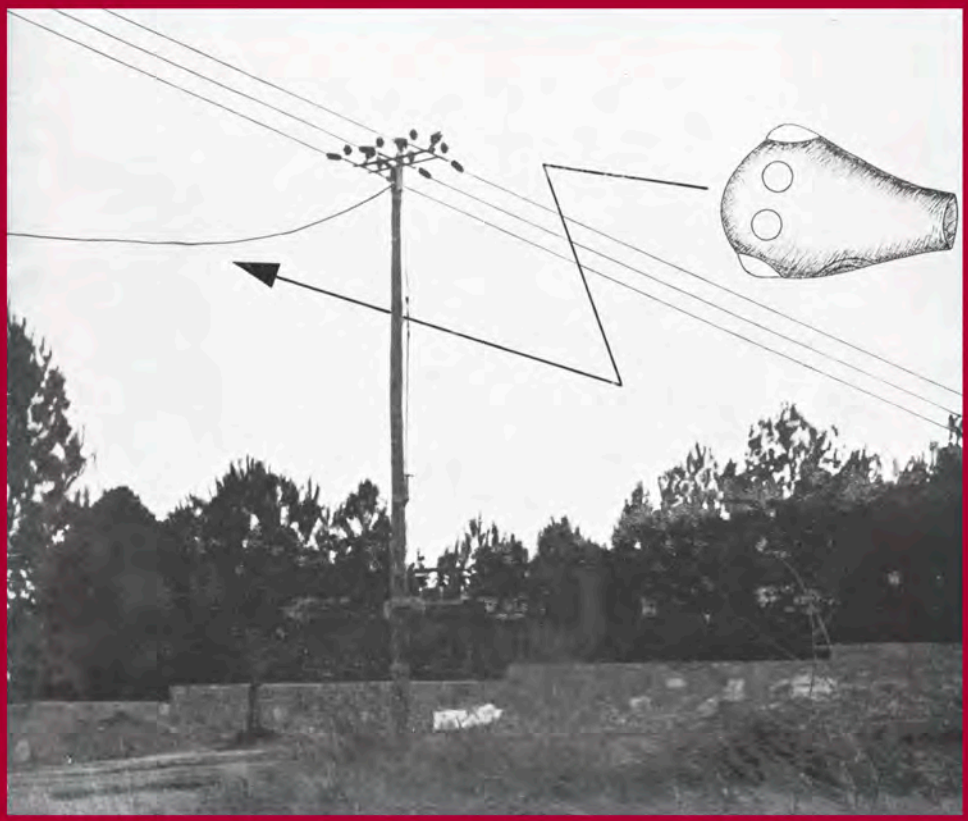
Número 9 Desembre de 2022

Nous *Papers d'Ovnis*

Nous

Papers d'Ovnis

Revista sobre fenòmens estranys

Número 9

Desembre de 2022

Centre d'Estudis Interplanetaris

Papers d'ovnis publica articles sobre fenòmens estranys, especialment observacions d'objectes no identificats. També s'accepten articles d'estudi i anàlisi sobre recursos i fonts d'informació sobre aquestes temàtiques, la documentació generada, la seva història, o les perspectives científiques o filosòfiques que se'n deriven.

Els punts de vista expressats només són els dels autors.

Publicació sense finalitat comercial.

ISSN: 2604-1405
CEI. Centre d'Estudis Interplanetaris, 2022
Apartat de Correus 31.185
08080 Barcelona. Catalunya
cei.stendek@gmail.com
www.el-cei.org

Amb la col·laboració especial d'Emili Gil.

Copyright dels autors, llevat dels casos on s'indiqui el contrari.

Sumari

Articles

L'ovni de Matadepera de 1969 7
Gerard Casademon

El fenomen lluminós de Tarragona d'octubre de 1926 50
Jordi Ardanuy

Observacions ovni a Catalunya (2022) 67
Centre d'Estudis Interplanetaris

La correspondència de Juli Roca dirigida a Vicente Juan Ballester entre 1968 i 1973 69
Jordi Ardanuy

Blog del CEI

Fotografies de no identificats sobre Ullastrell, al Vallès Occidental 148

Traspàs de Maties Morey 150

Hemeroteca

***Fa 170 anys*.** Fenomen extraordinari [sobre Dublín] 152

Fa 160 anys. La llum en moviment de la badia de Chaleurs 153

Fa 100 anys. Estrany i misteriós; es podria investigar. Dos destacats funcionaris tenen visions estranyes dels fenòmens més peculiars 155

Fa 90 anys. [Estrany fenomen a les Índies Orientals Neerlandeses] 157

Fa 70 anys. Dos punts brillants sobre Barcelona. El seu deixant, de fum molt blanc, va romandre una mitja hora 158

Fa 60 anys. L'últim «platet volador» 159

Fa 50 anys. Visió d'un OVNI 160

Fa 20 anys. Algú veié un OVNI a Molins de Rei? 161

Fa 10 anys. Pànic a Israel per un OVNI que podria ser un míssil rus 162

L'ovni de Matadepera de 1969

The 1969 UFO sighting at Matadepera

Gerard Casademon
gcasademon@gmail.com

Resum

L'objectiu d'aquest article és presentar diversos textos –i el seu material gràfic– relacionats amb un cas d'OVNI ocorregut fa més de 50 anys, concretament a finals de gener de 1969, a Matadepera, al Vallès Occidental. A més a més, la recerca de possibles indicis d'un aterratge va donar lloc a que es trobessin algunes marques curioses a terra, prop d'on es trobava la testimoni quan es va produir l'observació.
L'article pretén ser una aportació històrica i documental, així com anotar algunes conclusions a partir del contingut reproduït.

Paraules clau

Observacions ovni; 1969; fal·làcies lògiques Matadepera; Vallès Occidental; Catalunya; Vicente Juan Ballester; Josep Maria Casas Huguet; Antoni Ribera; *Algo*; *Flying Saucer Review*; *Lumières dans la nuit*; *Stendek*

Abstract

The aim of this article is to present several different texts –and their graphic material– related to a UFO case that occurred more than 50 years ago, specifically in the closing days of January 1969, at Matadepera, in the Vallès Occidental County. Moreover, the search for possible evidence of a landing yielded that some curious marks on the ground were found, close to where the witness stood when she had the sighting.
The article tries to be a historical and documentary contribution, as well as provide some conclusions based on the reproduced content.

Keywords

Ufo sighting; 1969; logical fallacies; Matadepera; Vallès Occidental; Catalonia; Vicente Juan Ballester; Josep Maria Casas Huguet; Antoni Ribera; *Algo*; *Flying Saucer Review*; *Lumières dans la nuit*; *Stendek*

Introducció

Si hi ha una cosa de la qual estic convençut és que el més interessant dels successos ovnis és la construcció dels relats i els documents que els recullen**,** i no tant la determinació del fets reals o suposadament ocorreguts que hi ha darrera, malgrat que em consta que hi ha aficionats en analitzar un per un els casos que consideren més paradigmàtics i proposar possibles explicacions versemblants, cosa que és totalment legítima des d'un punt de vista científic. I molt millor que les propostes de construir paradigmes a partir d'esdeveniments inexplicats, la qual cosa em resulta especialment significativa i intel·lectualment deplorable, segurament per la meva especialització professional. El cas de

Matadepera, al Vallès occidental, de finals de juny de 1969 penso que ofereix una mica de tot això dit en les frases anteriors.
L'objectiu principal d'aquest article no és fer aportacions explicatives, ni en un sentit positiu ni negatiu, sinó limitar-se a recuperar el contingut d'algunes de les referències bibliogràfiques més significatives sobre l'esdeveniment[1], encara que, com passa de vegades en aquestes recopilacions, hi ha qui troba alguna dada que no coneixia. Això si hi ha voluntat de llegir.
Un segon propòsit, encara més modest, és fer alguns comentaris sobre algunes fal·làcies lògiques que hi ha al darrere del discurs ufològic.

Els articles d'*Algo* i d'*Stendek*

La primera quinzena de juny de 1970 la revista *Algo* (figura 1) va publicar un article sobre un cas d'observació OVNI amb possible aterratge, signat simplement amb C. E. Interplanetaris. El març de 1972 es va reproduir l'article a *Stendek* (figura 2), amb alguns canvis en el text que poden considerar-se com a millores de tipus estilístic. S'anotaran les escasses diferències que puguin tenir alguna rellevància. En aquesta ocasió el signa de manera personalitzada Josep Maria Casas Huguet (1929-2015). No s'ofereix el nom real de la testimoni, sinó un pseudònim i s'indica que el CEI no estava autoritzat a publicar l'autèntic nom de la testimoni. Més endavant ja oferirem la identitat de la persona. En la primera versió tampoc s'esmenta el corresponsal a Sabadell, mentre que a *Stendek* sí que s'indica: Joan Fonolleda Prat.
Han passat 50 anys des que es van escriure i això es nota en alguns dels comentaris. Matadepera, per exemple, tenia uns 1.000 habitants. En canvi avui en dia té una població de 9.500 habitants; és un dels municipis d'una renta *per càpita* més alta de Catalunya.

«D'entre els qüestionaris guardats als nostres arxius, una observació que detallem a continuació, per considerar-ho de possible interès per als lectors. Els fets van passar els últims dies del mes de gener de 1969 (potser el 29?) i tenen per protagonista la senyora Antònia Soler Rius[2] resident a la petita localitat de Matadapera (a uns pocs quilòmetres de Sabadell i propera a Barcelona), és una dona gran amb els vuitanta anys complerts, però la salut i la fortalesa de la qual són realment magnífiques i envejables, doncs camina perfectament sense ajuda de ningú, ni de bastó i, pel que fa a la seva vista, si bé fa servir ulleres en algunes ocasions, es pot

Figura 1. Coberta del número 155 d'*Algo*.

qualificar de plena, segons hem pogut comprovar. Així mateix, podem afirmar-ho, utilitza correctament els restants sentits, sense que s'hi pugui apreciar cap deficiència. D'altra banda, va demostrar en tot moment, en les diverses ocasions en què ens entrevistàrem directament amb ella, una vivesa i agilitat mental realment fora del corrent en persones de tan avançada edat. Doncs bé, amb freqüència, la nostra animosa i simpàtica anciana surt sola de casa seva, al petit poble, i es dirigeix a la muntanya, molt propera, per buscar algunes herbes o simplement per passejar, perquè del que es tracta és de fer una mica d'exercici trencant amb el tedi i la monotonia de quedar-se quieta i tancada a casa. Se'ns acudeix que és un molt bon i sa costum, digne de ser imitat. En la data indicada de finals de gener de 1969, tal i

Figura 2. Coberta d'*Stendek* número 8.

com acostumava, va sortir de casa seva la senyora Soler Rius al voltant de les deu del matí i passejant es va dirigir als afores del poble. El dia era molt bo, amb un bon sol i cel serè. Es trobava la nostra testimoni entretinguda, a la vora del camí, recollint unes herbes quan, sobtadament, va sentir un fort soroll que li va semblar estrany en aquell lloc i moment. Ho descriu com el que fa un cotxe quan passa a prop i molt accelerat, és a dir, a gran velocitat. L'anciana es va redreçar a l'acte, per assabentar-se millor del que passava i tractar de localitzar l'origen del soroll. En el mateix instant va veure aparèixer, procedent del seu costat dret i en línia obliqua lleugerament ascendent, i entre les copes dels arbres, un "curiós objecte volador", podent adonar-se la testimoni que aquest efectuava una brusca i rapidíssima maniobra per evitar el xoc o col·lisió amb un cable conductor d'energia elèctrica (5.000 volts), el qual obstaculitzava el seu progressiu i, pel que sembla, recent iniciat ascens. Aquesta maniobra va consistir en un sobtat picat en direcció al terra per sortejar aquest cable, passejant per sota d'ell, la qual cosa implica una precisió i una seguretat impressionant de la maniobra ja que l'alçada a la qual està situat aquest cable és d'uns 6,5 metres del sòl. Tingueu en compte, a més a més, la velocitat de l'objecte, l'escassíssima distància que el separava del cable esmentat (uns 20 metres) i la mida aproximada de l'objecte, segons li va semblar a la testimoni, que era d'uns 3 metres d'amplada per 1,5 metres. d'alçada per 2,5 metres de llarg.

La testimoni descriu l'objecte de la manera següent: el compara amb un **"**besuc" (figura 3)[3]. Tenia aquest objecte aspecte metàl·lic i hi destacaven uns colors molt vius i brillants, per la qual cosa la testimoni assegura molt convençuda que l'objecte estava "pintat" tot ell de verd i groc, principalment.

Aquests colors estaven distribuïts formant una mena de llunes i dibuixos en forma de fulles, de tal manera que quan els pics eren grocs, la fulla o zona del voltant era verda i viceversa. A més a més, a la zona que podríem anomenar de la panxa o zona inferior de l'objecte, es veia clarament una mena de corona circular o anell la part central de la qual tenia un color groc-ataronjat i limitat això per un cercle de color negre o blau molt obscur. Seguia a continuació una zona circular on es veien barrejats el color verd i el groc, segons abans es va dir, constituint una mena d'estampat molt bonic que la testimoni assegura li va agradar moltíssim,

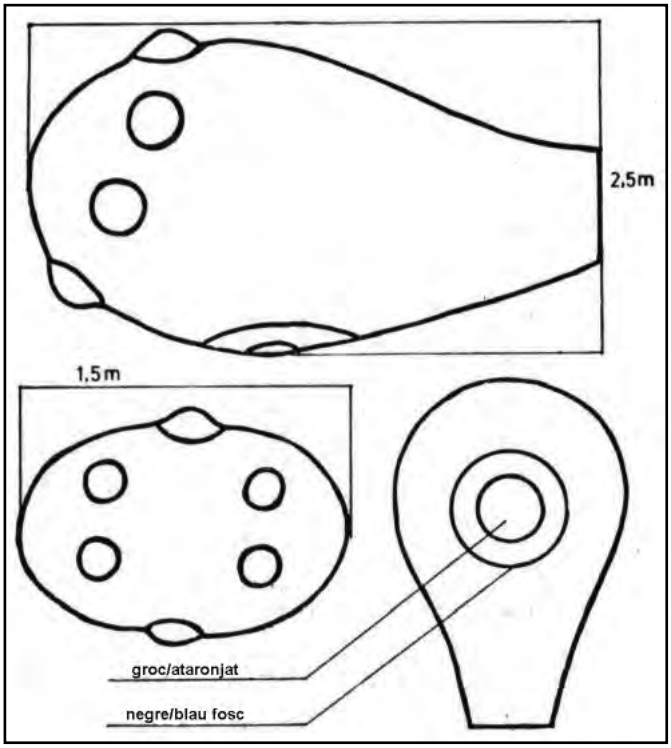

Figura 3. Dibuixos de l'Ovni, segons descripció del testimoni.

afegint que no havia vist mai una cosa semblant. Opina la testimoni que l'objecte havia de pertànyer a algú que sabia **"**pintar molt bé**"**[4].

A la part frontal o davantera tenia unes protuberàncies arrodonides o esferoidals la finalitat o naturalesa de les quals ignora la testimoni, com és natural. La senyora Soler no va apreciar cap finestreta, porta, etc., és a dir, la superfície li va semblar llisa i uniforme. Al croquis adjunt (figures 4 i 5)[5] s'aprecia perfectament allò que s'ha explicat en relació amb el brusc moviment de descens o picat que va efectuar l'objecte per evitar el xoc o col·lisió amb el cable elèctric, passant per l'espai o bretxa rectangular de dimensions aproximades 6 per 4 metres (alt-ample), existint d'una banda el pal d'electricitat que sustentava aquest cable i a l'altra un pi de grandària

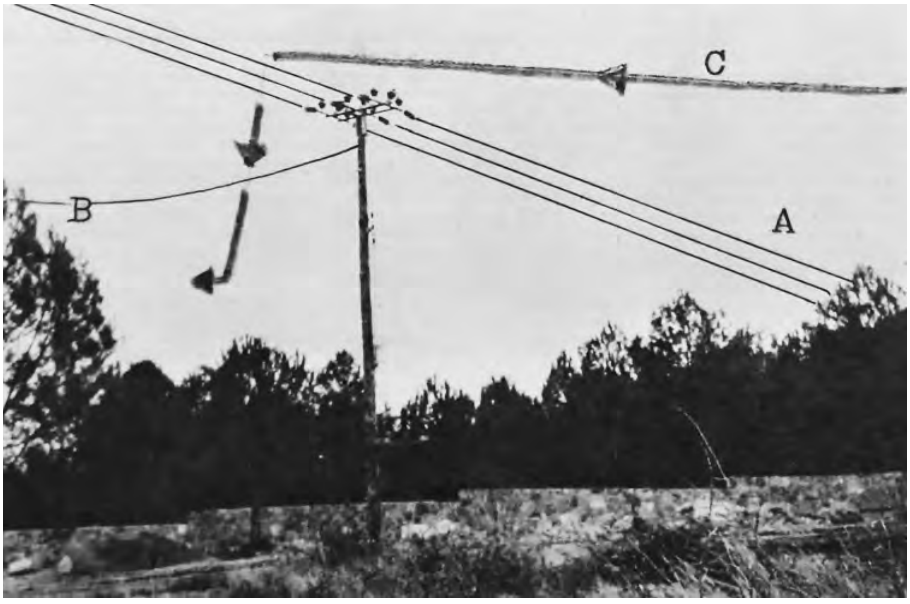

Figura 4. Croquis aparegut a *Algo* amb la següent llegenda: A, cables de 5.000 voltis; B, cable solt; C, trajectòria de l'OVNI. segons descripció del testimoni.

no gaire considerable, és a dir, l'alçada del qual no arribava a la del cable al·ludit.
Un cop l'objecte va haver sortejat l'esmentat obstacle va remuntar lleugerament de manera ràpida seguint una línia diagonal ascendent com l'enlairament convencional d'un avió corrent i es va perdre de vista a regular velocitat, en direcció Terrassa, distant uns 6 quilòmetres, en un vol a no gaire altitud sobre els pins i cases baixes que en aquella zona existeixen.
Tot i ser molt i interessant el que s'ha narrat fins ara, no acaba aquí certament el tema i precisament allò que relatarem a continuació estimem que pot tenir una singular importància en el cas que ens ocupa. Prosseguim, doncs, amb l'explicació de tot plegat.

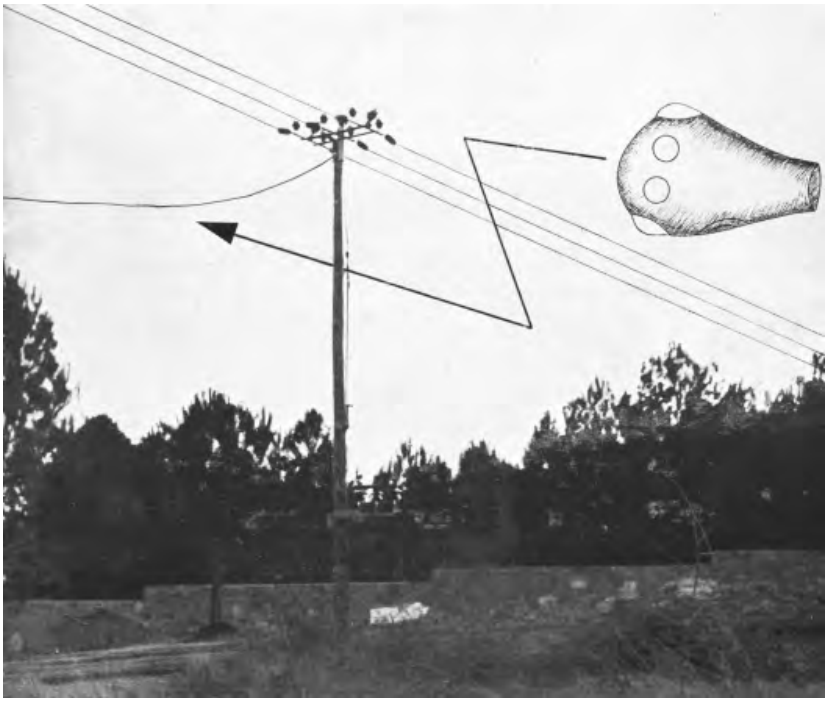

Figura 5. Croquis publicat a la portada d'*Stendek*.

Arribaren al nostre coneixement els detalls inicials referents a aquesta observació, mitjançant el nostre corresponsal a Sabadell, Joan Fonolleda Prat, qui va pregar a la testimoni que l'acompanyés al lloc de l'observació per tal d'efectuar-ne una inspecció per cercar possibles empremtes o proves materials d'un aterratge que ningú no va veure, però que podia haver ocorregut. El resultat d'aquest examen va ser el següent: als voltants del lloc on es trobava la senyora Soler Rius quan va observar l'OVNI, a uns 30 o 40 metres d'allà, es van observar unes curioses empremtes o marques a terra. Gràcies al nostre corresponsal, tot això va arribar al nostre coneixement i per això ens vam desplaçar alguns membres del CEI a Matadepera. Vam procedir a examinar amb tot detall el lloc del possible aterratge, prenent sobre el terreny totes les dades que exposem a continuació.

La figura 6 mostra la situació i les característiques de les marques trobades al terreny i constitueixen un possible testimoni real i material de l'aterratge d'un OVNI, atès que no s'hi ha pogut trobar cap explicació o justificació coneguda de tipus convencional, malgrat que s'han pres en consideració totes les possibles hipòtesis. S'hi pot observar, doncs, que es tracta de quatre línies paral·leles, en dos grups de dues marques cadascun, i orientades en direcció N.O.-S.E., en la direcció de les quals precisament es va allunyar l'objecte vist per la testimoni.

Quan van ser descobertes les marques presentaven un aspecte exterior apreciablement voluminós, és a dir, com apareixeria la superfície d'un terreny si per sota d'ell i a molt poca profunditat s'introduís una vareta metàl·lica d'apreciable gruix i en direcció gairebé paral·lela a la superfície del terreny. En aquest supòsit, aquesta mena d'inflor superficial produïda al terreny permetria seguir perfectament

la trajectòria de l'objecte introduït dins la terra. Resumint, podríem dir que l'aspecte de tals marques era semblant en certa manera als túnels molt superficials produïts als camps pels talps, però amb la notable i essencial diferència de tenir un diàmetre molt petit –tal com es pot veure a la figura 5–; de tractar-se de dos parells d'empremtes completament paral·leles; de tenir idèntica orientació

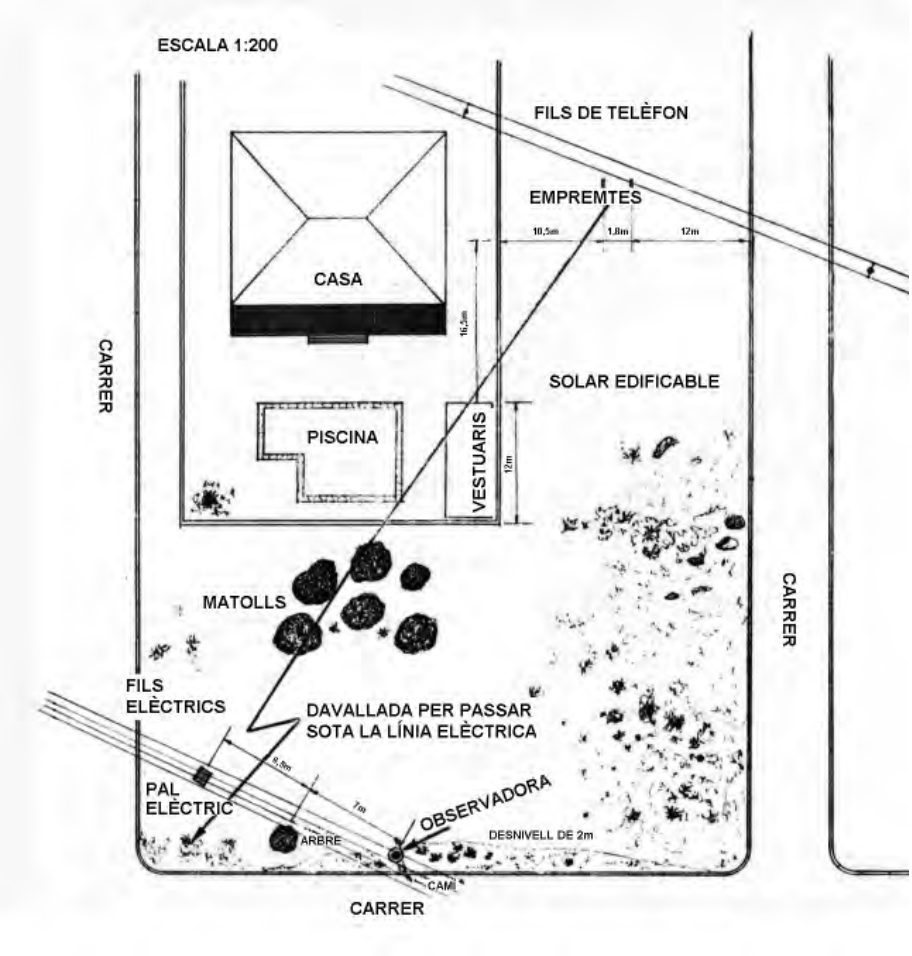

Figura 6. Plànol de la situació de l'observador i les empremtes.

N.O.-S.E.; posseir un sol orifici, el corresponent a l'entrada i sortida; i ser apreciables, en aixecar la capa de terra que cobria el canaló format pel cos dur introduït a la terra, unes curioses ramificacions laterals equidistants i de molt reduïda longitud i escàs diàmetre.

Per tot allò assenyalat de cap manera podien haver estat produïdes per un animal. Tampoc per cap màquina coneguda, si tenim en compte les característiques d'aquestes empremtes en qüestió: ser horitzontals encara que amb una lleugera inclinació o pendent cap avall i molt superficials; tenir les ramificacions esmentades, etc. segons es pot veure a l'esmentada figura 5. Cal notar que a l'interior dels petits canals oberts a terra podia apreciar-se perfectament l'aspecte de la terra pressionada contra les parets. Això fa més plausible la hipòtesi que s'introduís a l'interior de la terra a

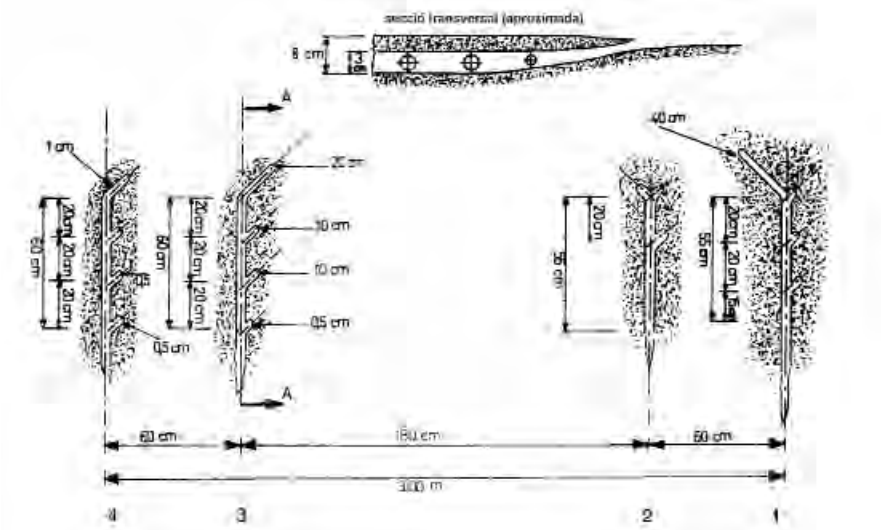

Figura 7. Plànol i secció transversal de les empremtes.

gran pressió un objecte dur rectilini i estret. De les dues parelles d'empremtes esmentades, es trobaven molt més nítidament marcades les que formaven la parella de l'esquerra. A uns 9 o 10 metres d'aquestes apareixien quatre més, però eren molt borroses i imprecises per la qual cosa no ens vam pronunciar en absolut.

Vam fer diverses fotos del lloc i de les marques (figures 8 a 13).

Un cop aixecada la terra que cobria els canalets subterranis per examinar el seu interior que no contenia, pel que sembla, cap substància o residu especial, prenem en guix el motlle d'una, però com era d'esperar, va resultar notablement deformada i de mida sensiblement superior a la mida real d'aquesta marca. També vam fer una maqueta, en argila tova especial, de l'objecte vist per la testimoni, senyora Soler Rius, a base d'anar modelant-la seguint les

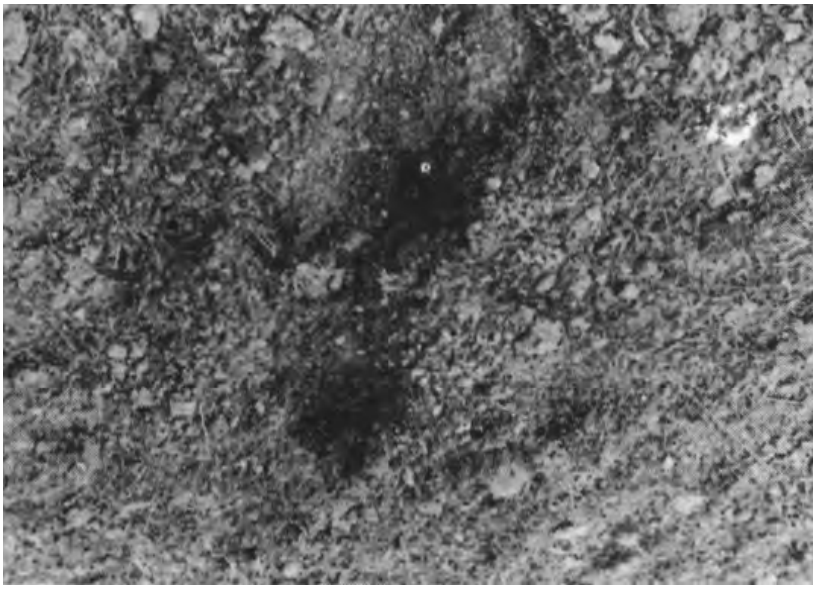

Figura 8. Empremta 1 (article d'*Stendek*).

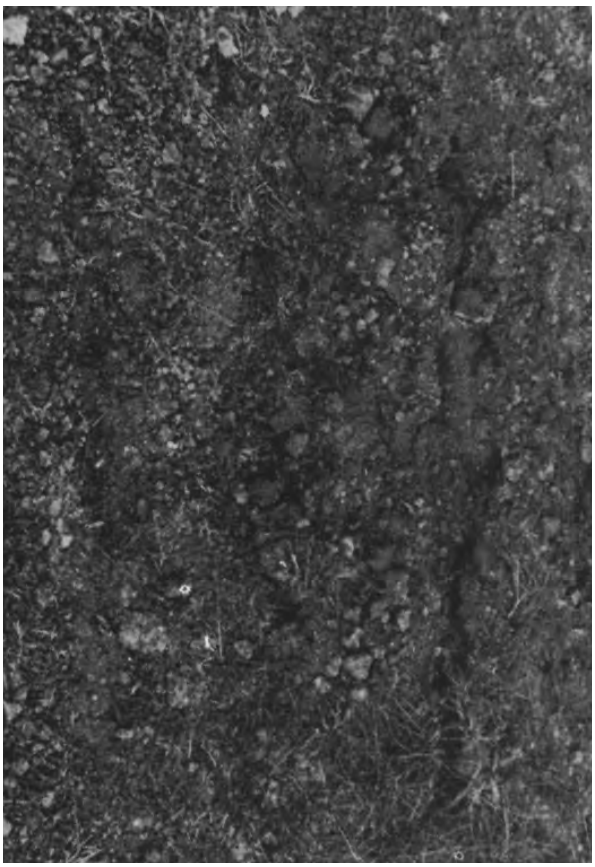

Figura 9. Aspecte de les empremtes 1 i 2 (article d'*Stendek*).

indicacions que, respecte dels detalls observats a l'objecte, que ens facilitava aquesta senyora.

Pel seu evident interès humà, afegirem que la testimoni no va experimentar cap mena de xoc ni va patir cap mena de conseqüència negativa *a posteriori* amb relació a l'observació del fenomen explicat: va quedar molt contenta i satisfeta per haver tingut ocasió de veure **"**una cosa tan bonica**"**. Ella mai no havia sentit a parlar dels OVNI, però, en canvi, assegura que coneix molt bé, i pot distingir un avió o un helicòpter, paraula aquesta última que pronuncia amb una divertida deformació per ser totalment nova per a ella i aliena a la seva

Figura 10. Empremta 3 (article d'*Stendek*).

mentalitat i formació, havent-ne vist alguna vegada a la televisió de casa.

Assegura, doncs, que allò que va veure era una cosa total i absolutament desconeguda i no encerta a explicar-se el que pugui ser, cosa que és fàcil de comprendre ja que ens passaria el mateix en circumstàncies idèntiques. És curiós indicar que la testimoni va dir que s'hauria de tractar d'alguna cosa procedent de l'estranger, per intentar justificar l'estranyesa i la sorpresa que aquest fet va ocasionar. I ja sabem que en altres temps, i encara avui dia, per a certes persones estranger és sinònim de

llunyà, estrany i sorprenent... Quelcom insòlit i no freqüent»[6].

El cas divulgat en francès a les *Lumières dans la nuit*

L'agost de 1970 la revista d'Alvèrnia *Lumières dans la nuit* (LDLN, figura 14) va publicar els detalls del cas, gràcies al traductor de l'espanyol de la revista, Caussimont[7]. L'informe que va rebre la revista és el que va publicar

Figura 11. Aspecte de les empremtes 3 i 4 (article d'*Stendek*).

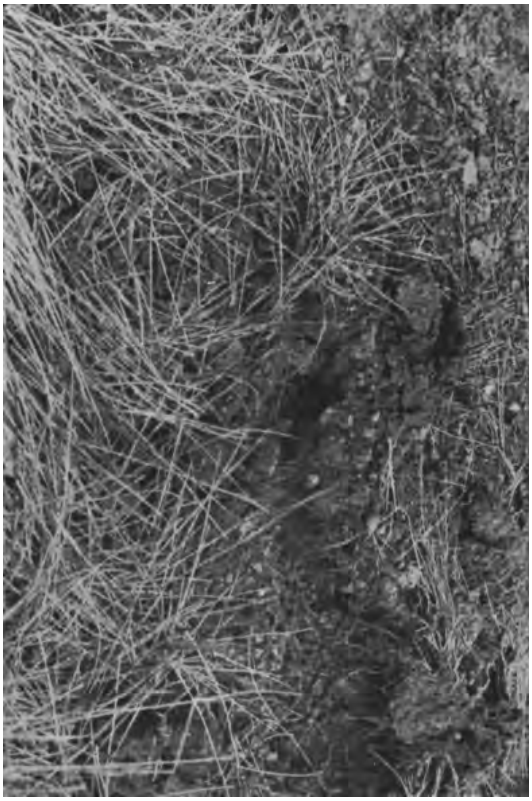
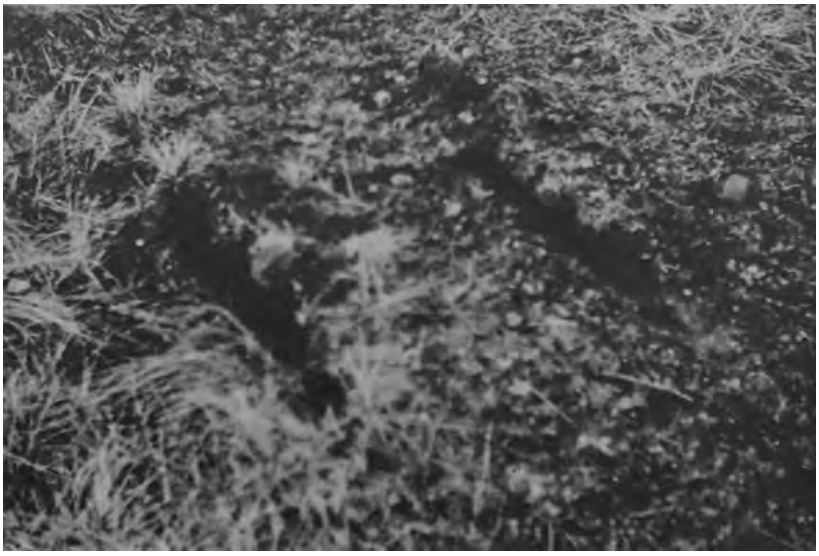

Figura 12, a l'esquerra. Detall de l'orifici de l'empremta 4 (article d'*Stendek*).
Figura 13, a sota. Aspecte de les empremtes 3 i 4 (article d'*Algo*).

Algo. Per tant és anterior a la publicació d'*Stendek*. Els gràfics reproduïts són exactament els mateixos, amb una petita adaptació en el cas del plànol i secció transversal de les empremtes. I inclou també una errada en la data quan diu que «els fets van tenir lloc a finals de gener de 1969, probablement el dia 22».

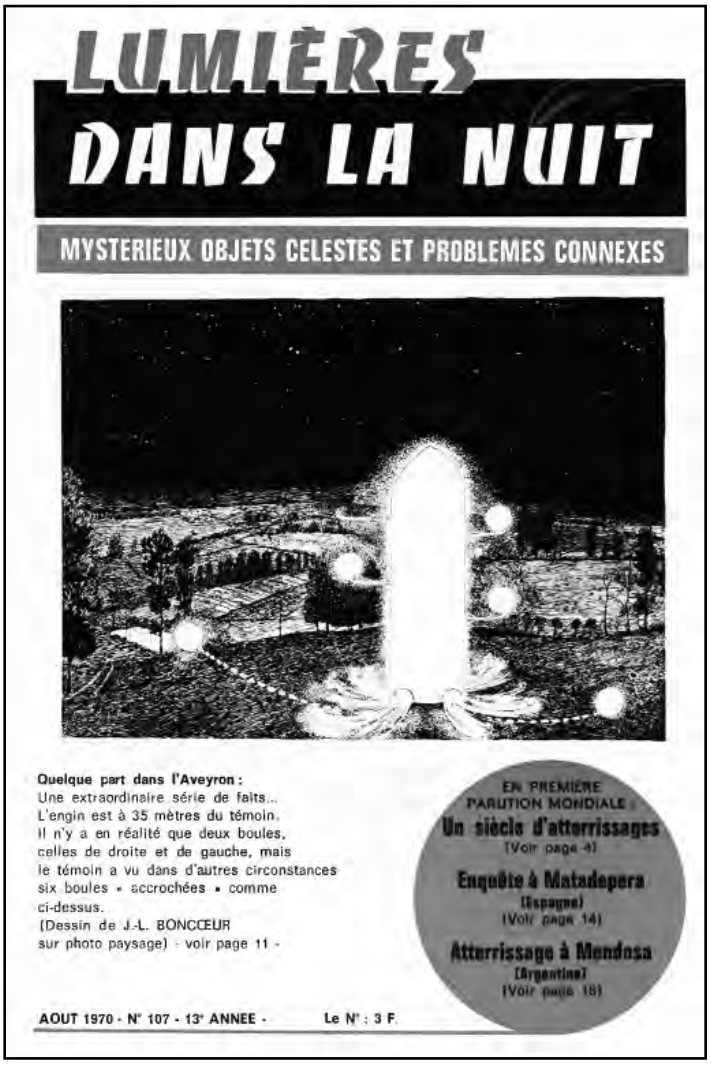

Figura 14. Coberta del número de *LDLN* amb el cas de Matadepera.

Es publica en anglès a la *Flying Saucer Review*

El desembre de 1972 va aparèixer en el suplement *Case Histories* de la revista *Flying Saucer Review* (FSR, figura 15) la traducció de l'article d'*Stendek*[8].
A la primera pàgina hi ha una nota editorial en la qual s'informa que l'autor, Casas Huguet, és el president del C.E.I., centre de recerques ufològiques i editor de

Figura 15. Coberta del número de l'*FSR* amb el cas de Matadepera.

«l'excel·lent revista *Stendek*, que es troba en el seu tercer any d'existència» També s'indica que el traductor es Gordon Creighton (1908-2003), el número de *Stendek* on s'ha publicat originalment, i que la versió anglesa apareix amb l'amable permís del seu editor, Josep Serra i del Consell Directiu del CEI.

La traducció no aporta res de nou, però sí algun canvi en el material gràfic. Així les fotografies amb la trajectòria que segueix l'ovni i que hem reproduït abans (figures 4 i 5) aquí es converteix en un dibuix (figura 16). I a la coberta n'inclouen un altre de molt similar, sense la trajectòria, però amb una recreació de la testimoni (figura 17). També hi apareix el plànol i la secció transversal de les empremtes, sense canvis significatius.

La versió de la FSR afegeix dues notes del traductor. A la primera s'aclareix que la llengua materna dels membres

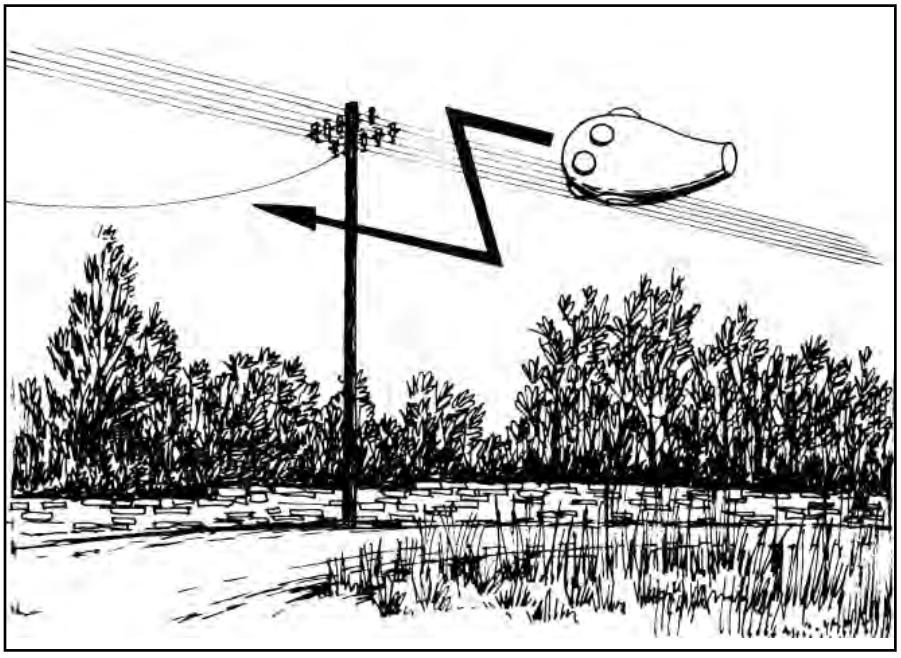

Figura 16. Dibuix amb l'objecte i la trajectòria publicat a l'*FSR*.

del CEI és el català, i no pas l'espanyol, i que «Joan» és un nom d'home, no de dona. A la segona, Gordon Creighton anota que tot i no suggerir que les marques siguin idèntiques, «potser seria bo d'estudiar-les conjuntament amb les marques igualment misterioses trobades a Marliens, a França». Aquestes van ser tractades en un article també a la *FSR*[9]. Veurem en el següent punt com Ribera al·ludeix igualment a aquestes marques trobades a la Costa d'Or.

Ballester i el fenomen dels aterratges

La primera obra de Vicente Juan Ballester Olmos, *Ovnis: el fenomen aterratge* (1978), tot i incorporar un capítol sobre aspectes metodològics, resulta fonamentalment

Figura 17. Dibuix amb l'objecte i de la testimoni publicat a l'*FSR.*

una anàlisi descriptiva del fenomen realitzat de forma bastant exhaustiva, indicant els estudis més valuosos sobre els fenòmens associats llavors a la casuística dels aterratges: els efectes electromagnètics, els físics a l'entorn, fisiològics al testimoni, realitzant també estadístiques sobre la distribució espacial i temporal de l'anomenat Catàleg ibèric de 200 casos d'aterratges, casos Tipus I segons la classificació de Jacques Vallée. El fet de tractar com una unitat tota la Península Ibèrica obeïa a la idea que realment hi havia objectes voladors de possible origen extraterrestre darrera de les observacions, una casuística que Jordi Ardanuy ha anomenat «l'astronàutica esotèrica o especulativa», per diferenciar-la de la vinculada a la carrera espacial, l'exotèrica o factual[10].

El cas és el 102 en el Catàleg d'aterratges indicat. Però a més a més d'incloure el resum[11], és un dels 33 sobre els quals s'estén més i els utilitza per al seu fil argumental. En concret, reprodueix l'article d'*Stendek* (p. 88-95). En la presentació del text escriu el següent:

> «Casos del tipus I com el que exposarem seguidament han arribat a ser normals a la fenomenologia OVNI, per presentar-se reiteradament a tot el món. La literatura ufològica té diverses cites *in extenso* d'aquest particular tipus d'esdeveniment, totes referides a un objecte volant, aparentment sòlid, que realitza a la superfície de la terra curioses excavacions a mode d'examen, en profunditat, del terreny, amb canalicles, entrades i sortides, ramificacions subterrànies, etc.».

En acabar, i fent referència a l'al·lusió de la testimoni de creure que era un objecte «estranger» escriu, reflectint les idees pròpies de l'època:

> «I era certament estranger, si per aquest terme

> entenem allò insòlit, allò aliè al nostre entorn comú, allò de procedència desconeguda, allò la naturalesa del qual resulta un interrogant. El fenomen OVNI, repetit constantment a tot l'Orbe en forma de milers de testimonis i informes, deixa immediatament de ser un mite irreal, per convertir-se en un fet físic d'origen indeterminat, però de realitat i àmbit mundials. Quina és –ens preguntem– la reacció general de la comunitat científica davant d'esdeveniments com aquest, divulgats per tots els mitjans normals de transmissió de notícies? Potser negar-ne l'existència? No; gairebé sempre és una cosa pitjor: el silenci de la indiferència. Les raons d'aquesta conducta no pertanyen al món de la Lògica –ciència més gran que estudia el pensament i la raó–, sinó al regne dels prejudicis humans. Molts científics actuen d'aquesta manera –que consisteix en un dubte metòdic i una conseqüent manca d'activitat en aquest camp de recerca–, moguts per la seva inèrcia natural a entrar en una àrea de la qual no són especialistes, i on tenen perills i dificultats».

El text segueix amb algunes citacions que no incloem per no allargar-nos. Conclou la secció dient:

> «Nosaltres la continuaríem d'aquesta manera: mentre l'*Establishment* científic no posi els mitjans suficients –materials i morals– perquè es puguin estudiar explicacions satisfactòries i es pugui elaborar un model teòric precís i que expliqui les propietats o característiques del fenomen, la qual cosa no serà possible fins que s'hagi efectuat un gran nombre d'adequats treballs de metodologia rigorosa, en un marc estrictament universitari».

L'autor inclou 3 gràfics dels articles d'*Algo* i *Stendek*, les figures aquí identificades com a 3, 6 i 7.

Història de Matadepera i Sant Llorenç del Munt

El juliol de 1981 va aparèixer el llibre *Matadepera i Sant Llorenç del munt. Mes de mil anys d'història* una extens estudi de Miquel Ballbé i Boada, amb un segon volum publicat el 1982. En el seu pròleg, Josep Maria Ainaud de Lasarte comenta que l'autor havia trobat un equilibri entre la «gran història» i la «petita història».
Per aquest interès per coses que generalment passen per alt als acadèmics, en la cronologia, com a fet remarcable de 1969 inclou el cas ovni de gener de 1969, reproduint directament l'article d'*Algo*, amb la referència necessària, i les figures 3, 6 i 7[12]. Ara bé, després del comentari que a l'article original es menciona que el nom d'Antònia Soler Rius és un pseudònim, Ballbé intercala una frase facilitant el nom vertader, però no en català, probablement per a no trencar el ritme,:

> «Nosaltres sí que podem indicar el nom de la persona que va observar tals fets, ja que hem estat autoritzats a facilitar el seu nom, era la Sra. Maria Bosch Puig (e. p. d.)».

L'observació OVNI al *Pi Tort*

La revista *Pi Tort* va ser una publicació de l'Ajuntament de Matadepera de la primera meitat de la dècada dels 80 del XX. En el primer número, de novembre-desembre de 1981, va dedicar la coberta (figura 18) i dues pàgines interiors (figura 19) al cas ovni, citant també la identitat real de la testimoni[13]. L'autor va ser el periodista egarenc Joan Alcaraz (n. 1955). Constitueix el primer document bibliogràfic redactat en català del qual he tingut notícia.
La coberta, força simple, consta d'un acudit sobre extraterrestres boletaires i en el qual s'esmenta a un veí molt conegut, Antoni Garcia Sellarès, Pintoret (1934-

pitort

Publicació de l'Ajuntament de Matadepera — Any I, nº 1. Novembre-Desembre de 1981

L'OVNI DE MATADEPERA

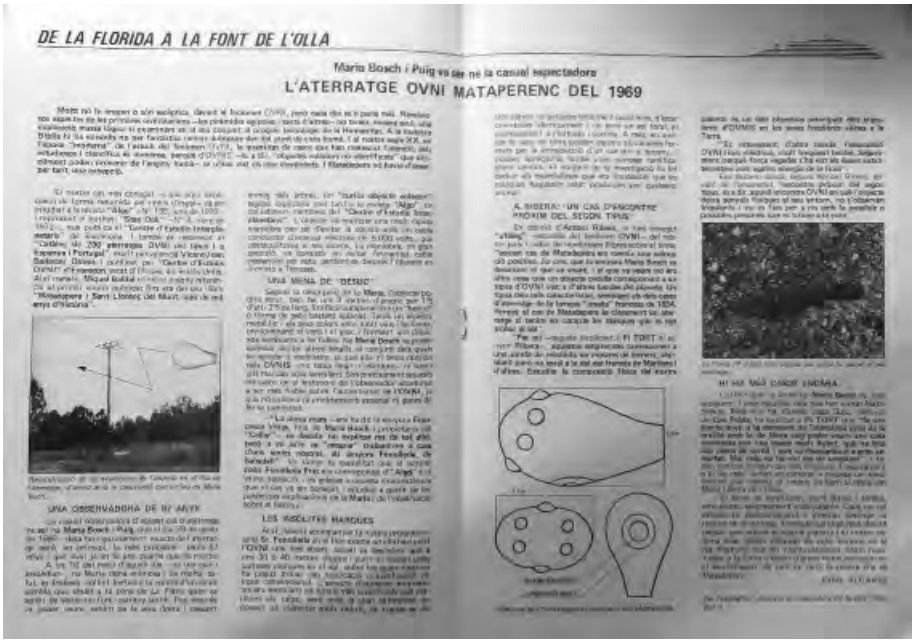
El tema és molt seriós i també, cal reconèixer-ho, enormement manipulable. Però el cas és que la ciència "oficial" no arriba a explicar-se, moltes vegades, una sèrie de fets que als "ufòlegs" –estudiosos del fenomen **OVNI**–, i també alguns científics veuen cada vegada més clars. Tot fa pensar, doncs, que els **OVNIS** existeixen. Que la vida a d'altres planetes i galàxies no és únicament tema per a les novel·les de ciència-ficció, sinó un fet normal i, a més, enormement lògic. Perquè, ¿no resulta absurd, situats en la infinitat de l'espai, creure que el nostre és l'únic món que disposa de vida? També durant molts segles, la ciència "oficial" va creure que la Terra era plana.

Si el fenòmen sembla normal, també ho és que **Matadepera** pugui haver estat visitada per un **OVNI**. I segons sembla, això va passar a finals del mes de gener de 1969. La nau hauria aterrat a la zona de **La Plana** i va poder ser observada per na **Maria Bosch i Puig**, una àvia avui ja morta que aleshores tenia 87 anys, i que segurament molts mataperencs encara recorden molt bé. Pot haver-hi fins i tot més "casos", però el de La Plana és l'únic que ha estat realment estudiat. Tot això ho expliquem a les **planes centrals.**

Figura 18. Portada del número 1 de la revista *Pi Tort*.

2022), Medalla d'Honor de Matadepera. A sota, a la primera columna, algunes paraules generals sobre el tema ovni, defensant la seva existència entesa com a nau de visitants extraterrestres. Aquest text acaba a la segona columna, enllaçant amb el cas que aquí interessa.

> «Si el fenomen sembla normal, també ho és que Matadepera pugui haver estat visitada per un OVNI. I segons sembla, això va passar a finals del mes de gener de 1969. La nau hauria aterrat a la zona de La Plana (figura 20) i va poder ser observada per na Maria Bosch i Puig, una àvia avui ja morta que aleshores tenia 87 anys, i que segurament molts mataperencs encara recorden molt bé**.** Pot haver-hi fins i tot més "casos", però el de La Plana és l'únic que ha estat realment estudiat. Tot això ho expliquem a les planes centrals».

DE LA FLORIDA A LA FONT DE L'OLLA

Maria Bosch i Puig va ser-ne la casual espectadora

L'ATERRATGE OVNI MATAPERENC DEL 1969

UNA OBSERVADORA DE 87 ANYS

LES RESULTATS MARQUES

A SIBERIA: UN CAS D'ENCONTRE PRÒXIM DEL SEGON TIPUS

Pi TORT

Figura 19. Pàgines interiors de *Pi Tort*.

L'article, que inclou algunes de les imatges publicades per *Stendek* –a la qual es refereix com a «Sten Dek» els dos cops que apareix citat–, s'inicia amb una entradeta amb tòpics similars als de la coberta. I continua enumerant les fonts bibliogràfiques conegudes que havien esmentat l'esdeveniment fins al moment.

> «El nostre cas més conegut -i que aquí expliquem de forma resumida per raons d'espai- va ser estudiat a la revista *Algo* (núm. 155, juny de 1970) i reproduït al butlletí *Stendek* (núm. 8, març de 1972), que publica el Centre d'Estudis Interplanetaris de Barcelona. I també és ressenyat al *Catàleg de 200 aterratges OVNI del tipus I a Espanya i Portugal*, escrit pel valencià Vicent·Joan Ballester Olmos i publicat pel Centre d' Estudis OVNI" d'Evanston, estat d'Illinois, als Estats Units.
> Així mateix, Miquel Ballbé n'inclou una àmplia

Figura 20. Mapa de Matadepera amb la situació de La Plana (CEI).

referència al primer volum publicat fins ara del seu llibre *Matadepera i Sant Llorenç del Munt, més de mil anys d'història*».

En els dos apartats següents resumeix l'observació.

«La casual observadora d'aquest cas d'aterratge va ser na Maria Bosch i Puig, que el dia 29 de gener de 1969 –data no rigorosament exacta de l'aterratge però, en principi, la més probable– tenia 87 anys i que avui ja en fa uns quants que és morta.

A les 10 del matí d'aquell dia –un dia clar i assolellat–, na Maria, dona animosa i de molta salut, es trobava collint herbes a la vorera d'un camí sembla que situat a la zona de La Plana quan va sentir de sobte un fort i estrany soroll. Poc després va poder veure, venint de la seva dreta i passant enmig dels arbres, un "curiós objecte volador", segons explicaria més tard a la revista *Algo*, on col·laboren membres del Centre d'Estudis Interplanetaris[14]. L'objecte va realitzar una molt ràpida maniobra per tal d'evitar la col·lisió amb un cable conductor d'energia elèctrica de 5.000 volts, que obstaculitzava el seu ascens. La maniobra, de gran precisió, va consistir en evitar l'esmentat cable passant-hi per sota, perdent-se després l'objecte en direcció a Terrassa.

Segons la descripció de la Maria, l'objecte podria tenir, ben bé, uns 3 metres d'ample per 1'5 d'alt i 2'5 de llarg. Era fàcil comparar-lo a un "besuc" o forma de peix bastant aplanat. Tenia un aspecte metàl·lic i els seus colors eren molt vius i brillants, predominant el verd i el groc i formant uns dibuixos semblants a les fulles. Na Maria Bosch va poder apreciar també altres detalls, el conjunt dels quals va agradar-li moltíssim, ja que ella ni tenia notícia dels OVNIS –no sabia llegir ni escriure– ni havia vist mai cap cosa semblant. Són precisament aquests

els casos on el testimoni de l'observador acostuma a ser més fiable sobre l'autenticitat de l'OVNI, ja que no existeix ni predisposició especial ni ganes de fer-se publicitat».

A continuació explica com es va assabentar el corresponsal sabadellenc del CEI d'aquella època.

«La meva mare –ens ha dit la senyora Francesca Viñas, filla de Maria Bosch i propietària del "Celler"- va decidir no explicar res de tot allò, però a mi se'm va ''escapar" trobant-me a casa d'uns amics nostres, els senyors Fonolleda, de Sabadell". Va donar la casualitat que el senyor Joan Fonolleda Prat era corresponsal d'*Algo*[15] a la veïna població, i és gràcies a aquesta circumstància que el cas va ser conegut i estudiat a partir de les posteriors explicacions de la Maria i de l'observació sobre el terreny».

Aleshores es resumeix de manera succinta la qüestió de les marques.

«Així, havent acompanyat la nostra protagonista al Sr. Fonolleda on el lloc exacte on ella havia vist l'OVNI uns dies abans, aquell va descobrir que a uns 30 o 40 metres d'aquell punt hi havien unes curioses marques en el sòl, sobre les quals hom no ha pogut trobar cap explicació o justificació de tipus convencional. L'aspecte d'aquestes empremtes era semblant als túnels més superficials que realitzen els talps, però amb la gran diferència de posseir un diàmetre molt reduït, de tractar-se de dos parells de petjades totalment paral·leles, d'estar orientades idènticament i de tenir un sol forat, el corresponent a l'entrada i sortida. A més a més, en aixecar la capa de terra podien veure's els canalets formats per la introducció d'un cos dur al terreny, i podien

apreciar-se també unes curioses ramificacions laterals. El conjunt de la investigació ha fet deduir als especialistes que era impossible que les marques haguessin estat produïdes per qualsevol animal».

Un cop acabat el resum dels fets, Joan Alcaraz recull l'opinió d'Antoni Ribera.

«En opinió d'Antoni Ribera, el més conegut "ufòleg" –estudiós del fenomen OVNI– del nostre país i autor de nombrosos llibres sobre el tema, "aquest cas de Matadepera em mereix una valoració positiva. Jo crec que la senyora Maria Bosch va descriure el que va veure, i el que va veure no era altra cosa que un objecte ovoide corresponent a un tipus d'OVNI vist a d'altres bandes del planeta. Un tipus dels més característics, semblant als dels casos d'aterratge de la famosa 'onada' francesa de 1954. Perquè el cas de Matadepera és clarament un aterratge si tenim en compte les marques que es van trobar al sòl**"**.

"Per a mi –segueix explicant a *Pi Tort* el senyor Ribera–, aquestes empremtes corresponen a una sonda de recollida de mostres de terreny, semblant però no igual a la del cas francès de Marliens i d'altres. Estudiar la composició física del nostre planeta és un dels objectius principals dels tripulants d'OVNIS en les seves freqüents visites a la Terra".

És interessant, d'altra banda, l'associació OVNI-línia elèctrica, molt freqüent també. Segurament perquè força vegades s'ha vist als éssers extraterrestres com agafen energia de la línia.

Ens trobem doncs, segons Antoni Ribera, davant de l'anomenat «encontre pròxim del segon tipus, és a dir, aquell encontre OVNI en què l'objecte deixa senyals físiques al seu entorn, no s observen tripulants i no es fica per a res amb la possible o possibles persones que es trobin a la vora».

El següent punt de l'article parla d'un altre cas en un moment indeterminat, potser dels anys 50, observat des de l'entorn de l'actual BV-1221 (figura 21).

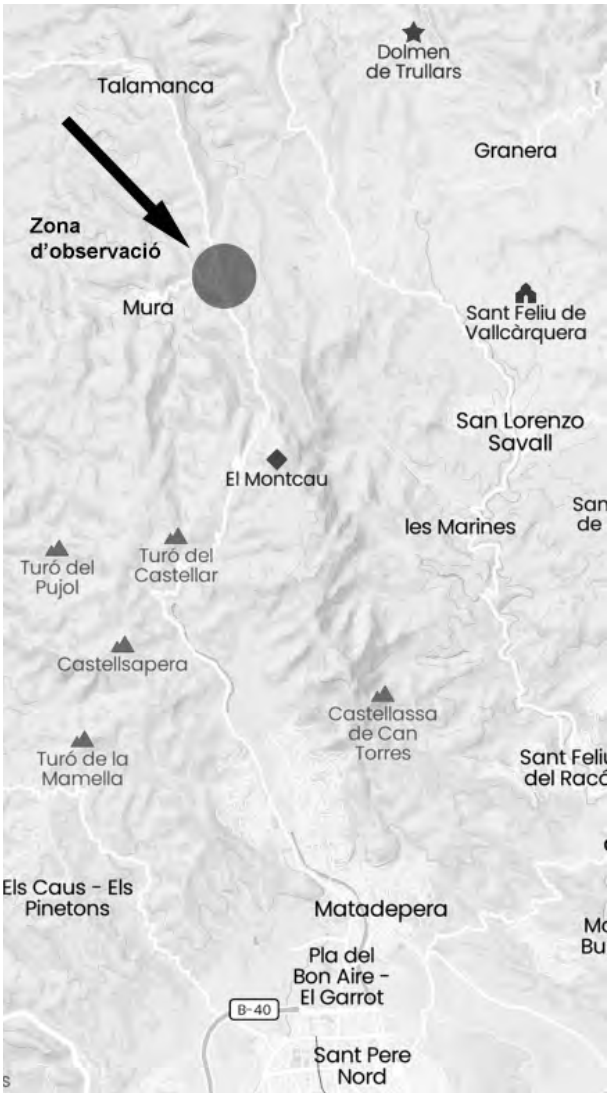

Figura 21. Mapa de Mapa de la zona de l'observació a la carretera BV-1221 (CEI).

> «L'OVNI que va veure na Mari Bosch és, que sapiguem, l'únic estudiat dels que han visitat Matadepera. Però n'hi ha d'altres: Joan Guix, masover de Can Pobla, ha explicat a *Pi Tort* que "fa uns trenta anys, a la carretera de Talamanca, prop de la cruïlla amb la de Mura, vaig podar veure una cosa envoltada per una claror molt lluent, que no feia cap mena de soroll i que va desaparèixer a gran velocitat. Mai més no he vist res semblant". I tenim notícia d'algun cas més imprecís. I segurament n'hi ha mil, tenint en compte la riquesa del medi natural que ofereix el massís da Sant Llorenç del Munt i Serra de l'Obac».

L'article s'acaba amb un paràgraf de nou amb tòpics sobre les possibilitats de vida a l'univers i les visites d'extraterrestres a la Terra.

Ribera i les *Màquines del Cosmos*

L'any 1983, Antoni Ribera va publicar *Les Màquines del Cosmos* (Barcelona: Planeta) en el qual inclou l'esdeveniment sota el títol «El cas català de Matadepera» (p. 275-277). Al llarg de tres pàgines resumeix les principals característiques de l'observació i després reprodueix, acreditant-lo, el text d'*Stendek* sobre les marques.
Ribera no aporta res de nou, limitant-se a recollir allò ja publicat. El que sí és curiós és que havent-se publicat ja el nom de la testimoni, Ribera no l'esmenti. De fet diu el següent a l'inici del capítol:

> «En aquest cas, ocorregut a finals de gener de 1969 (potser el dia 29), tenim l'observació de l'objecte possible autor de les empremtes. Va passar a la localitat vallesana de Matadepera i va tenir per únic testimoni, una dona gran de més de vuitanta anys,

> que va preferir conservar l'anonimat (encara que els investigadors del CEI que van estudiar el cas coneixen el seu veritable nom). Malgrat la seva edat avançada, aquesta senyora es trobava en ple ús de les seves facultats psíquiques i sensorials».

És com si Ribera no sabés res de l'article de *Pi Tort* per al qual fou entrevistat. Potser no el recordava. O bé no li va arribar mai la revista. Però ni tan sols es va anotar que el van entrevistar sobre el cas? I en preparar el tema, no hauria d'haver consultat el seu arxiu amb les possibles anotacions? Com a molt havien passat un parell d'anys entre el moment en el qual Joan Alcaraz el va entrevistar i quan ell preparava el seu text per a l'editorial Planeta. En qualsevol cas és evident que Ribera escrivia amb mentalitat d'escriptor de ficció i no de investigador.

De nou Ballester: l'enciclopedisme sobre els encontres propers

Gairebé 10 anys després, *L'Enciclopèdia dels encontres propers amb OVNIS* (1987) de Ballester i Jose Antonio Fernández Peris, recollia de nou el cas. En aquest Ballester, amb l'ajuda del seu col·lega enginyer, pretén la creació d'un banc de dades depurades per poder descobrir les característiques del fenomen OVNI per comparació amb un catàleg de casos resolts, els anomenats «negatius». Els autors inclouen el de Matadepera entre els no explicats, l'anomenat LANIB, per les seves inicials en anglès (LANIB, LANding reports in the IBerian península), per oposició al NELIB (NEgative Landings in the IBerian península). El cas li adjudiquen un índex de certesa del 24%, per sobre de la mitjana del 15%. Aquest índex un valor compost desenvolupat per Ballester i el físic, també valencià, Miquel Guasp Carrascosa a *Els Ovnis i la Ciència* (1981), a partir del producte de tres indicadors

hipotèticament independents: qualitat d'informació, estranyesa i credibilitat[16].

Aquí els autors ofereixen un resum del cas, adaptat a una norma que han establert, en el qual descriuen l'observació d'una dona gran de més de 80 anys que «es trobava recollint herbes als afores de la població de Matadepera, una zona de muntanya baixa i petits turons» descrivint-lo, a partir dels dibuixos, com «una pera amb el seu eix major en posició horitzontal, sent la part posterior més estreta, plana i una mica aixecada».

En aquest llibre es presenta el plànol i secció transversal de les empremtes (figura 7), una imatge diferent amb dues empremtes (figura 22) i un nou gràfic de la trajectòria seguida per l'objecte sobre la imatge dels cables (figura 23), tot per cortesia d'en Pere Redon i Trabal.

Figura 22. Imatge de dues empremtes publicada per Ballester i Fernandez a la l'*Enciclopèdia dels encontres propers.* (CEI).

50 anys d'Ovnis d'Iker Jiménez i Lorenzo Fernández i alguna conseqüència

El fet que el cas hagi tingut cobertura en llibres com els de Ballester, però sobretot el de Ribera, ha fet que sigui àmpliament conegut a l'estat espanyol i que hi hagin referències en diferents escrits. N'hem seleccionat dos per comentar breument com a mostra que la informació imprecisa és la que es transmet més fàcilment, o potser millor dir que la transmissió fa perdre precisió. El més recent el deixo per a una mica més endavant. L'altre és de Lorenzo Fernández i Iker Jiménez, corresponent a la seva sèrie *50 anys d'Ovnis a l'Estat espanyol*, (1997), on li dediquen una secció titulada «Inquietants marques sobre el terreny». Es tracta d'un resum del cas on anoten que l'observadora va ser l'Antònia Soler Rius, sense ni tan sols indicar que es tractava d'un nom fictici[17].

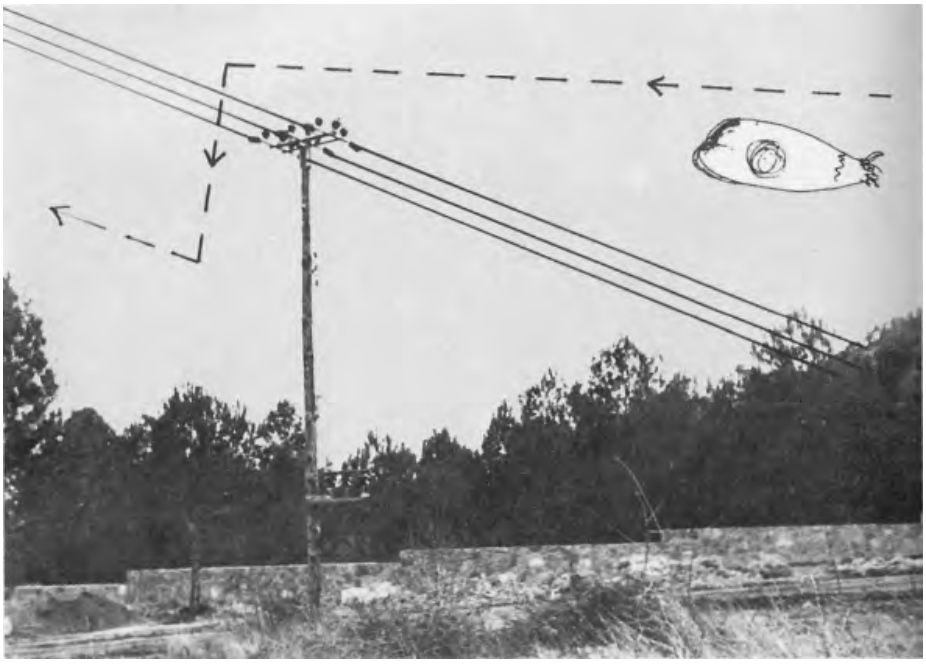

Figura 23. Croquis publicat a l'*Enciclopèdia dels encontres propers*.

Probablement van pensar que un detall així no devia interessar a uns potencials lectors àvids d'impressions. L'article inclou un parell d'imatges de petjades i dibuixos de l'objecte acolorits.
El mateix text i imatges, sense colors, apareix en el llibre d'Iker Jiménez *Encuentros. La historia de los ovni en España* (Madrid: EDAF, 2002). Això ho va llegir Miguel Ángel Segura Ceballos, un autor de Terrassa. Després d'assabentar-se sobre el cas de Matadepera en l'obra que he esmentat la pregunta que li va venir al cap va ser si seria possible algun tipus d'observació o contacte en el punt de l'aterratge de 1969, fet que dona per segur. Això ho escriu en un esperpèntic llibre dedicat a Terrassa misteriosa i als enigmes de Matadepera.
Per tal de desfer els seus dubtes, i també els dels seus lectors, ens indica explícitament, va reunir un grup de persones interessades amb la intenció de fer una alerta ovni, però incorporant una sessió d'ouija a la trobada, que és a l'altre extrem de la metodologia científica que Ballester explicava als seus llibres. No cal que digui que es tracta d'una forma de contactisme, cosa que ja ens porta per uns altres camins lligats a la religiositat i sobre el quals, almenys avui, no vull tocar.
Durant el transcurs de la sessió d'ouija, una suposada entitat manifestada els hi va dir que investiguessin un altre cas ocorregut l'any 1990, però sembla que no els hi va comunicar res concret sobre el de 1969[18].

L' OVNI de Matadepera al *Diari de Terrassa* (2019)

Santi Palos Domènech va publicar un article de premsa al rotatiu *Diari de Terrassa* en motiu dels 50 anys del cas que encara es pot trobar a Internet[19].
El periodista comença fent referència a l'efemèride i al fet que el cas és molt conegut.

«En molts llibres d'ufologia, i webs i bases de dades sobre "objectes voladors no identificats", es poden trobar referències a un cas registrat a Matadepera, l'any 1969. Es compleixen, doncs, cinquanta anys d'una possible observació d'un estrany aparell volador, que fins i tot podria haver efectuat un aterratge, i que per les seves característiques, i la documentació existent, segueix interessant i és conegut i considerat d'importància pels estudiosos del tema de tot el món. Un misteri que es manté viu a la memòria i que encara suscita preguntes de les quals, segurament, mai tindrem respostes».

Després resumeix les principals característiques del cas.

«L'ovni va ser vist, un dia de finals de gener de 1969 (el 29 s'ha donat com el més probable), per Maria Bosch i Puig, una veïna de Matadepera ja traspassada i que llavors tenia 87 anys. Era un dia clar i assolellat, i Maria Bosch va sortir a passejar pel bosquet de la vora de casa seva, a la zona de la Plana, com feia sovint. A les deu del matí, estava collint herbes quan va sentir un soroll fort i estrany. Va aixecar la vista, i va veure un "curiós objecte volador". Maria Bosch, que no sabia llegir ni escriure, ni havia sentit a parlar mai dels ovnis, va decidir no comentar-ho a ningú. Només li va explicar a la seva filla, Francesca Viñas. Però es va donar la casualitat que la filla era amiga d'un col·laborador de la revista de divulgació científica *Algo*, Joan Fonolleda Prat, de Sabadell, a qui li va comentar.
Fonolleda va demanar a Maria Bosch que li expliqués tot el que havia vist, i en va prendre notes i va fer esquemes. La dona va descriure-li una forma de "besuc", com de peix aplanat, que acabava amb una mena de cua vertical, d'uns tres metres d'ample per

1,5 metres d'alt i 2,5 de llarg. D'aspecte metàl·lic i superfície llisa, sense res que semblés finestretes o portes. De colors molt vius i brillants, verd i groc principalment, que la testimoni (que estava bé de salut i tenia la vista bona i molta memòria) va comparar amb un "estampat" de "topos" i fulles bonic i ben pintat, del qual en va donar detalls precisos.
Aquell objecte, que volava enmig dels arbres, semblava que anés a xocar amb un cable de la xarxa de pals d'energia elèctrica, situat a 6,5 metres de terra, però de sobte va fer un rapidíssim descens vertical i va passar-hi per sota, per ascendir en diagonal, i seguir volant, no massa alt, en direcció cap a Terrassa».

Santi Palos continua explicant el tema de les marques en el terreny

«Fonolleda i Bosch van anar junts al lloc exacte de l'observació. A uns trenta o quaranta metres, van trobar-hi unes estranyes marques en el sòl. Quatre línies paral·leles amb els terreny del seu voltant remogut. Fonolleda també era corresponsal del Centre d'Estudis Interplanetaris (CEI), una associació (que encara existeix) que s'havia creat a Barcelona l'any 1958. Un equip del CEI va desplaçar-se per examinar aquelles marques. Un dels seus membres, Josep Maria Casas Huguet, va publicar el març de 1972, a *Stendek*, la revista de l'entitat, un estudi en profunditat del cas, en el que conclou que aquelles quatre marques "no podien haver estat produïdes de cap manera per un animal. Tampoc per cap maquinària coneguda", per la qual cosa "constitueixen l'únic testimoni real i material del possible aterratge d'un OVNI"».

El dossier de José Antonio Galán

El novembre de 2021, el sevillà José Antonio Galán Vazquez, antigament vinculat al CEI, va publicar en anglès un document a internet titulat «Ufo Landing»[20]. El dossier inclou imatges d'*Stendek*, inclosa la portada, l'article d'*FSR* i el del *Diari de Terrassa*. Per això sorprèn tant que en el seu resum assenyali que la testimoni s'anomena Antònia Soler, sense indicar que és un pseudònim, i fins i tot que no proporcioni el nom real que apareix al *Diari de Terrassa* que, com s'ha dit, apareix íntegre en el seu document.

Conclusions

Com s'ha vist pels documents presentats, el cas de Matadepera és força conegut. Tot i que s'ha anat transmetent des de fa més de tres dècades, no se l'ha sotmès a cap nova anàlisi. El material disponible, o les seves reproduccions posteriors, són un reflex d'una època, certament ingènua als meus ulls pel que fa a vincular els ovnis a naus extraterrestres, tot i que alguns encara en treguin suc avui en dia, recorrent a la fal·làcia *ad ignorantiam*, característica dels implicats en les qüestions paranormals: donar per feta, o almenys probable, la veracitat d'una idea pel simple fet que no es pot demostrar que és falsa.

50 anys després es fa difícil donar cap explicació satisfactòria d'allò que devia veure Maria Bosch i Puig. Podien ser les restes d'un globus. Potser podria encaixar millor un estel escapat. O, molt més improbable, un fragment teixit que es movia sota els efectes del vent. De totes maneres, el que crida més l'atenció és que ningú es qüestiones seriosament el fet de vincular les empremtes amb l'observació d'aquella dona. Eren tan estranyes? Quants experts en geologia, zoologia local,

perits agrícoles, pagesos, vianants habituals de la zona, etc. van ser consultats sobre les empremtes? Som al davant d'una altra fal·làcia, *post hoc ergo propter hoc*, que es dona per fet que si un fenomen passa després d'un altre, és que està causat per aquest o bé relacionat, mancant més proves que indiquin explícitament que això és així.

La ufologia, i el món paranormal en general, són plens de persones que es consideren en un punt més o menys intermedi entre els creients i els escèptics, com si es tractés d'una solució de compromís com la que pren Descartes entre la raó i la fe. Però en realitat, parlant en general, cauen en una altra fal·làcia, una posició pretesament equidistant sense tenir en compte si tota la informació considerada és igualment vàlida i consistent.

Segurament la ufologia, si la considerem con una àrea d'estudi, es fonamenta en conjunt en una fal·làcia de l'anecdòtic, en la qual s'incorre quan es parteix d'observacions anecdòtiques i es pretén arribar a conclusions. De vegades aquesta va acompanyada de la fal·làcia de prova incompleta (la famosa *cherry picking*) quan es citen casos individuals que semblen confirmar la veritat d'una certa posició, però alhora s'ignoren moltes altres evidències que poden contradir la proposició.

El problema de la ufologia és la mala qualitat de la informació d'origen, relats d'observacions sobre objectes o successos no ben interpretats pels testimonis. Ballester n'era conscient, i per això la seva voluntat de disposar d'un banc de dades homogèniament concebut, malgrat que no va poder arribar massa lluny.

Agraïments

He de donar les gràcies al CEI per proporcionar-me material bibliogràfic, cartogràfic i també per diversos suggeriments realitzats.

Notes

1 Tampoc s'utilitzarà aquí el lligall del cas de l'Arxiu del CEI perquè el seu ús no respon als mus objectius en la redacció d'aquest article i podria fàcilment provocar més confusió que una altra cosa.
2 Com he indicat es tracta d'un pseudònim.
3 En el textos transcrits he adaptat la numeració de les imatges perquè siguin consistents amb l'actual article.
4 En la versió original d'*Algo* apareix la frase: «Aquest raonament té, en aquest cas, molta lògica…» que es va suprimir en publicar-se a *Stendek*.
5 Hi ha algunes diferències de disseny entre la figura d'*Algo* i *Stendek*, sense que afecti gens al fons de la qüestió. Es presenten les dues versions.
6 C. E. Interplanetarios. «Observación del paso de un "OVNI" y su possible aterrizaje en Matadepera (Barcelona». *Algo*, núm. 155, 1a quinzena de juny de 1970, p. 386-388. Casas Huguet. «Observaciones del paso de un ovni y su posible aterrizaje en Matadepera». *Stendek*, núm. 8, març de 1972, p. 10-15.
7 «Enquête a Matadepera (Espagne)». *Lumières dans la nuit*, núm. 107, agost de 1970, p. 14-16.
8 José Maria Casas Huguet. «A possible landing at Matadepera». *Flying saucer Review*, suplement 12, desembre de 1972, p. 1-3.
9 Alain Rifat «Was it a landing at Marliens?». *Flying Saucer Review*, vol 13, núm. 5, setembre-octubre de 1967 p. 11-13.
10 Jordi Ardanuy. *L'arribada dels plats voladors a Catalunya: una aproximació històrica*. Palamós: Ca sa Mina 2021, p. 55.
11 Vicente Juan Ballester Olmos. *Ovnis: el fenómeno aterrizaje*. Barcelona: Plaza & Janés, 1978, p. 314.
12 Miquel Ballbé i Boada. *Matadepera i Sant Llorenç del munt. Mes de mil anys d'història*. Matadapera: Ajuntament, p. 346-352.
13 Joan Alcaraz. «L'aterratge OVNI mataperenc del 1969».

Pi Tort, núm. 1, novembre-desembre de 1981. Portada i pàgines central.
14 No era així a l'època de l'article de *Pi Tort*.
15 Aquí hi ha confusió entre el lloc on es va publicar originalment el cas (*Algo*), i de qui era corresponsal Joan Fonolleda (CEI).
16 L'índex de la informació vol valorar la validesa que el relat d'un cas té per a l'analista. Basat en el conjunt de dades disponibles i en l'examen de la font d'informació, adopta valors entre 0 i 1. La quantitat de dades acumulades i la probabilitat que siguin fidedignes varia segons que es tracti de material procedent d'una font de primera mà, una enquesta indirecta, dades de premsa, rumors, etc.
L'índex d'estranyesa és una escala additiva que valora l'existència de moviments anòmals, l'aparició d'incongruències físico-espacials, la descripció tecnològica, l'encontre proper, la presència d'éssers i la presència d'empremtes o la producció d'efectes. L'estranyesa es calcula com a n/7, essent n el nombre dels factors positius anteriors que es troben en una observació. Finalment, l'índex de credibilitat d'un succés, es calcula a partir de sis elements amb uns pesos relatius (nombre de testimonis, 25%; professió, 20%; relació interpersonal, 15%; relació geogràfica, 15%; activitat en el moment d'observació, 15%; i edat, 10%) de manera que l'addició dels valors ofereix un valor entre 0 a 1. El valor de cadascun dels elements està tabulat. Vicente Juan Ballester Olmos. Miguel Guasp. *Los ovnis y la ciència. Introducción a la ufologia científica*. Barcelona: Plaza & Janés, 1981.
17 Iker Jiménez; Lorenzo Fernández. «50 años de ovnis en España. Capítulo 5 (1968-1969). Ya han aterrizado». *Enigmas del Hombre y el Universo*, núm. 17, abril de 1997.
18 Miguel Ángel Segura. Toni García Mullor. *Terrassa misteriosa y enigmes de Matadepera*. Almeria: Círculo rojo, 2011, p. 25-28.
19 Santi Palos. «L' OVNI de Matadepera fa 50 anys». *Diari de Terrassa* [en línia]. 12 de setembre de 2019. Consulta 10 de

juny de 2022. Accessible a: <https://www.diarideterrassa.com/cultura-ocio/2019/09/12/l-ovni-matadepera-fa-50>.
20 Galan Vázquez. «Ufo landing». *Caballo de troy* [En línia]. 16 de novembre de 2021. Consulta 10 de juny de 2022. Accessible a: <https://caballodetroy.medium.com/ufo-landing-a488a8ac42c7>.

El fenomen lluminós de Tarragona d'octubre de 1926

The luminous phenomenon at Tarragona in October 1926

Jordi Ardanuy

Resum

L'article posa en evidència que cal ser prudent amb la informació que ens ofereixen les hemeroteques. Això es fa a partir del cas d'un suposat objecte caigut del cel a Tarragona l'any 1926 que hauria afectat a la xarxa elèctrica.

Paraules clau

Fenòmens celestes, avaries elèctriques; Tarragona; Tarragonès; Catalunya

Abstract

Information is collected on a remarkable observation in the sky which appears in an 18th century manuscript. The news was first released in 1980.

Keywords

Celestial phenomena, electrical breakdowns; Tarragona; Tarragonès; Catalonia

Introducció

Les notícies s'han convertit en un element familiar i quotidià a les societats modernes. La complexitat dels sistemes que s'amaguen darrere seu poques vegades atrauen més que una atenció passatgera. Les notícies es viuen literalment en cada moment i s'han convertit en un fenomen omnipresent. Les formes a través de les quals consumim les notícies canvien, i ens adaptem més o menys ràpidament a les alteracions contínues en les maneres de mediar-ne el contingut.

Actualment la transmissió de notícies i d'altres informacions a través dels mitjans de comunicació i les xarxes socials és força eficaç en termes de facilitat d'accés, però alhora ha generat un problema: les anomenades notícies falses, la informació incerta i la publicació de dades preliminars com si fossin suficientment contrastades, aspectes molt importants actualment en la ciència de la comunicació. Però en realitat el fenomen no és nou. Se sap que la informació incorrecta, la desinformació, i la propaganda han estat característiques de la comunicació humana almenys des de l'època romana[1].

La invenció de la impremta el 1493 va amplificar considerablement la difusió de la desinformació. Entre els enganys intencionats més famosos es troba el «el gran frau de la L**l**una» de 1835[2]. *The New York Sun* va publicar sis articles sobre el descobriment de vida a la lluna, amb il·lustracions de ratpenats humanoides i unicorns blaus amb barba. Els conflictes, el canvi de règim i les catàstrofes són el contextos més habituals per a la difusió de false**d**ats, si bé es poden trobar en gairebé qualsevol àmbit. Naturalment, aquets fets s'han vist extraordinàriament amplificat com a resultat de la inflació de bits de les xarxes de socials digitals.

Però no tots els fenòmens de falsa informació s**ó**n intencionats. Un exemple és el de la creació de la figura del vampir com un xuclasang durant la il·lustració (període

històric: en majúscula). Tot i que la idea que els morts poden prendre sang per a retornar pot ser tan antiga com la humanitat –recordem Odisseu alimentant les ombres amb sang de l'Hades-, sembla que la idea dels vampirs nodrint-se de la sang dels vius és un producte de la cultura impresa il·lustrada on es va forjar. Durant la dècada de 1730, el vampir es va transformar d'un problema militar i mèdic a una sensació mediàtica, potser la primera de la història de les publicacions en sèrie[3].
Malgrat que amb un impacte i recorregut extremadament reduït, especialment si es compara amb el cas dels vampirs de la il·lustració que s'acaba d'esmentar, el present article presenta l'evolució d'una notícia d'un fenomen relativament rar, produït a Tarragona i del qual es va difondre la notícia amb una interpretació parcial dels fets. La comunicació de la notícia fora del territori nacional, primer a la premsa de Madrid, i després als diaris locals o comarcals espanyols, constitueixen un exemple d'amplificació de notícies estranyes que, sense cap explicació versemblant, queden oblidades a les hemeroteques.

Publicació de la notícia al diari *Tarragona*

El vespre del 21 d'octubre de 1926 es va produir un fenomen lluminós a la capital del Tarragonès que va ser recollit el dia següent pel rotatiu *Tarragona* que titulà la notícia: «L'estrany fenomen meteorològic d'ahir»

> «Ahir al vespre, a les 8'10 aproximadament, es va observar un extraordinari fenomen meteorològic del gènere lluminós, que causà veritable estupor a tots els que tingueren l'ocasió d'observar-lo. Un amic nostre que per trobar-se passejant al moll va tenir ocasió d'observar l'ocurrència en tota la seva grandiositat, ens ofereix els següents detalls del fet.

A l'hora esmentada, aparegué sobre l'horitzó, en direcció N. O., un focus d'extraordinària potència lumínica, aproximadament circular i aparentment d'una superfície força menor a la del sol al moment de la seva ocultació crepuscular. Aquesta vivíssima llum, d'una coloració blanc-verdosa, produí en tot el firmament una gran claredat, que il·luminà tot el que s'observava amb la vista, fins a extingir-se instantàniament el focus que la produí.

Aquesta primera fase del fenomen durà uns trenta segons. Moments després d'iniciar-se, sigui casualment, o perquè exercís influència elèctrica en el fluid de l'enllumenat, experimentà aquest una oscil·lació molt visible. Als cinc minuts, aproximadament per la part de ponent, o amb més exactitud, sobre el tossal suau que limita l'horitzó vers la part de Vilaseca, aparegué un disc vermellós, de claredat opaca molt menys intensa que la primera, i de superfície força més gran, encara que en part amagada darrere de l'horitzó.

La durada, fou potser uns segons més breu, apareixent i desapareixent el fenomen instantàniament, com a la seva primera fase.

El meteor resultà, doncs, curiosíssim, i en alguna fase, realment esglaiador, per la llum encegadora que brollava del seu nucli amb una potencialitat sorprenent.

Sense temps material per comentar el fet, ens limitem a ressenyar-lo, esperant que l'opinió dels astrònoms i físics, ens expliquin la seva naturalesa, causa i efectes»[4].

El diari *Tarragona*, a manca de més dades, etiqueta el fet com un «fenomen meteorològic», al qual descriu en termes de focus molt lluminós assenyala la concomitància, no necessàriament causal, d'una oscil·lació «molt visible» en l'enllumenat elèctric. No estranyarà gaire a ningú, que

de produir-se 40 o 50 anys després, molts interessats ho hagueren considerat un cas de platets voladors o OVNIs i potser ho haurien relacionat les línies de distribució d'energia elèctrica.

Al dia següent el mateix mitjà publicava una altra nota. En el títol es pregunta si realment havia estat o no un meteor.

> «Amb referència a la notícia, que traslladàvem ahir d'un estrany fenomen lluminós ocorregut cap a la vuit del vespre, i que ens fou facilitada per una persona que el presencià, han circulat avui diverses versions de caràcter molt oposat.
> Algunes persones, que. presenciaren el fenomen, insisteixen que aquest, per la indiscutible dualitat de fases i per la intensitat lluminosa de la primera, apareguda en direcció N. O., o sigui cap a Constantí, degué ser de caràcter meteòric. En aquest sentit se'ns va expressar, el primer oficial del "Danielito", que el va observar perfectament a bord d'aquest vaixell, quan aquest es dirigia al port.
> Altres informes asseguren que la gran ràfega lluminosa observada es veié com la incandescència d'un plom fusible, a la línia d'alta tensió, en un lloc proper a Vilaseca.
> Ignorem, per referir-nos sempre a referències alienes, si l'extraordinari fenomen fou o no celeste. Ens estranya, tanmateix, tot i això, el fet que tots els testimonis presencials assenyalin com a punt d'aparició del primer focus lluminós el N. O. quan l'avaria de la línia en qüestió es va produir al costat de Vilaseca, lloc on segons els mateixos testimonis va adquirir la segona fase.
> Fou el primer un meteor realment i el segon la incandescència d'un fusible tan sols?
> Per si es pot trobar més o menys remota explicació per

al fet, copiem el que segueix d'un col·lega barceloní, que creiem que ja hem reproduït anteriorment:
"Tempestat electromagnètica. Segons ens comunica l'Observatori de l'Ebre, el dia 13, a les 19 hores, 24 minuts, s'inicia una tempesta magnètica i electró-tel·lúrica que adquireix gran intensitat en les darreres hores del 15 i matinada del 16. És probable que aquesta tempesta sigui deguda a l'entrada del nostre planeta a una regió plena de partícules elèctriques emanades de les grans taques que actualment agiten l'atmosfera solar»[5].

Els redactors de *Tarragona* presenten una explicació alternativa molt terrenal, una avaria elèctrica, però no semblen gaire convençuts i prefereixen la versió d'un meteor, almenys per al que anomenen la «primera fase», és a dir, la primera resplendor. En què fonamenten l'argumentació? En tres punts.

1. En primer lloc per la «indiscutible dualitat de fases» i per la intensitat lluminosa de la primera.
2. Que el punt d'aparició del primer focus lluminós fos el N. O, o sigui cap a Constantí, quan l'avaria de la línia en qüestió es va produir al costat de Vilaseca, lloc on segons els mateixos testimonis va produir-se la segona fase.
3. Que en dies anteriors l'Observatori de l'Ebre va informar sobre una tempesta magnètica derivada de l'activitat solar.

El primer punt és més aviat inconsistent. Les presència de dues fases compliquen que es tractés d'un meteor no pas ajuden a creureu-ho.
En canvi el segon sí que pot suggerir que podria haver coincidit l'entrada d'un meteor amb una immediata greu avaria elèctrica, és a dir dos fets sense connexió causal, però gairebé simultanis. Tanmateix, sembla molt

més probable que el dos fenòmens corresponguessin a l'avaria. Un curtcircuit fàcilment pot provocar a la xarxa elèctrica d'altres problemes, en un efecte cascada, fins i tot a certa distància, si fallen els aïllaments.
El tercer no es transcendent per a allò que ens ocupa, perquè els fenòmens lluminosos d'origen magnètic tenen una durada i aspecte força diferent. Tanmateix sí que ens advera que aquestes notícies sobre l'activitat solar, junt amb les notícies internacionals sobre ciclons (Cuba, 20 d'octubre) i terratrèmols (Califòrnia, 22 d'octubre) d'aquells dies, podia afavorir una determinada sensibilització o expectativa davant dels fenòmens naturals.

Nota d'humor de la *Veu de Tarragona*

El setmanari *La Veu de Tarragona* no es va prendre gens seriosament les especulacions de *Tarragona*, i en l'edició del mateix dia 23 escriu en la secció «Coses que passen i coses que no passen»:

> «De Tarragona del dijous, títol a dues columnes: "*Extraordinario fenómeno*"[6]. Ja m'agradaria veure'n un d'ordinari, de "*fenómeno*".
> De Tarragona del divendres, també títol a dues columnes: «*El extraño fenómeno metereológico* de ayer».
> Un fenomen que no fós *extrany* [sic], seria lo extrany. Tarragona diari, passa per una constel·lació fenomenal. Que en surti en bé»[7].

L'humor continua una mica més endavant. *La Veu de Tarragona* es redactava en català, però en aquesta secció s'utilitza l'espanyol en mofa, enmig d'algun eco de societat. Oferim les notes connexes que si bé no parlen directament del tema, estan relacionades pel context.

«Ahir a les dues de la matinada s'aixecà sobresaltat el veïnat de diferents carrers de la ciutat, per un espantós soroll subterrani o cosa així, i una trepidació no menys espantosa dels immobles.
Molts veïns fugiren espantats creient que es tractava d'un terratrèmol. Afortunadament unes hores després els ànims es tranquil·litzaren, sense d'altres conseqüències que la pèrdua d'aquell temps de son reparador.
Segons sembla, el fenomen que es cregué sísmic, no era res més que un camió peixater del Serrallo, que es dirigia a Barcelona, creuant els carrers amb la fuita oberta.
Abans-d'ahir a les deu i vuit segons uns i a les vuit i deu segons els altres, es va repetir l'alarma d'ahir, a causa que uns noctàmbuls van fer córrer que havien sortit quatre o cinc sols nous, més grans que el que ens il·luminà quan no hi és núvol.
El redactor [...] d'un estimat col·lega del matí, ha tranquil·litzat la gent timorata, demostrant que es tractava d'un curtcircuit entre dos fils elèctrics. De tota manera, cal estar alerta.
A aquest pas, aviat no guanyarem prou per a antiespasmòdics»[8].

L'explicació del diari catòlic de Tarragona

Efectivament, el diari catòlic *La Cruz* del dia 23 havia informat del fet sota el títol «El gran fenomen meteorològic d'abans d'ahir a la nit».

«Abans d'ahir a la nit, a les 8.10 s'inundà l'espai de vivíssima llum durant breus moment i per dues vegades consecutives.
Aquest fet, un col·lega en la seva edició d'ahir el

qualificava de fenomen meteorològic i reclama la ciència dels astrònoms i físics per tals que els donin detalls de les causes i efectes de tan singular meravella.

Nosaltres, gens savis en ciències físiques, ens permetem donar la nostra opinió sobre el que segurament fou l'estrany fenomen. Segons el nostre humil entendre, res que tingui cap relació amb les taques solars ni amb els grapejats corrents tel·lúrics o submarins motiu de meravella. Fou un vulgar curtcircuit entre dos pals metàl·lics de la línia d'alta tensió (25.000 volts) de transport d'energia elèctrica, que en unir-se els cables conductors contraris produïren el fenomenal arc que inundà de llum i provocà una sensible baixada de tensió en l'il·luminat públic d'aquesta ciutat. El curtcircuit es produí, segons diuen, al costat de de la finca dels senyors Pallarès.

Quedem així que el magne fenomen meteorològic ha estat només una simple avaria de les línies elèctriques d'alta tensió i que, per tant, el globus de llum més gran que el propi Sol no tenia res a veure amb ell.

Donarà gust de llegir el que a partir de la *fenomenal* informació diran els rotatius de Barcelona i la Cort..., i pobres de nosaltres si de la notícia arriba quelcom a Amèrica...

Edició corregida i augmentada de l'*onada gegantesca*...»[9].

Publicació a Barcelona

Les pors del diari catòlic de Tarragona no eren infundades i la notícia d'un suposat meteor espectacular es publicà a Barcelona. Trobem la notícia al *Dia Gràfico* de Barcelona del dia 23 que l'havia rebut per telèfon (conferència)

a través del seu corresponsal a Tarragona, com cada vespre.

> «Tarragona, 22, a les 21.
> Ahir a la nit, a l'hora que fèiem conferència amb Barcelona, es desencadenà sobre aquesta ciutat una forta tempesta de raigs i trons, caient un veritable xàfec, que convertí en torrents alguns carrers de la població. Moments abans es produí un fenomen lluminós veritablement extraordinari, que excità l'admiració de quantes persones transitaven pels carrers a aquella hora.
> En direcció Nord-oest aparegué per l'horitzó un focus d'extraordinària potència lumínica. Aquesta vivíssima llum, de coloració blanc-verdosa, va produir a tot el firmament una gran claredat, que durà uns trenta segons. Coincidint amb l'aparició d'aquest focus lluminós, es notà que l'enllumenat elèctric de la població patia fortes oscil·lacions, arribant fins i tot a apagar alguns llums.
> Moments més tard, el fenomen es reproduí per la part de ponent, però una mica més opac i la seva durada fou només d'uns segons. El fenomen resultà molt curiós, però fou de difícil observació no només per allò inesperat, sinó perquè la llum que brollava del seu nucli encegava el qui tractava de mirar cap al cel.
> Sembla que és un cos aerolític que creuà la nostra atmosfera. La mida aparent de l'aeròlit sobre la volta celeste era una mica menor que la del disc solar»[10].

La notícia es publica també a Espanya

El rotatiu *La Opinión* de la capital espanyola va publicar una breu ressenya del fet que potser podia estimular la imaginació, però realment no deia gaire:

«Tarragona, 23. Anit es desencadenà sobre la capital una forta tempesta amb pluja torrencial. Vers el Nord-oest es contemplà un fenomen lluminós que causà gran estranyesa i admiració a tothom que ho presencià. La durada de la llum fou de dos minuts»[11].

Però en canvi *La Libertat* publicà una versió que embolicà més la troca. El títol ja era prou transparent: «S'ha desprès una part del Sol?»

«Decididament, estem abocats a greus perills.
Mentre els esdeveniments es desenvolupaven al planeta que habitem encara que fossin greus, un cop passada la primera impressió quedàvem tranquils, pensant que la vida tornaria a normalitzar-se i que era un axioma incontrovertible que totes les coses d'aquest Món tenien solució.
Però els indicis o els fenòmens que observem des de fa cert temps ens fan meditar sobre la greu pertorbació que s'està produint en el meravellós món dels astres, al qual pertany aquest petitíssim planeta que es diu Terra.
La constituïa el símptoma de l'alarmant alteració o irregularitat de les estacions. Però després, diversos observatoris han recollit i fet públiques dades sobre pertorbacions magnètiques que han estat atribuïdes al Sol, juntament amb l'aparició en aquest astre d'aquestes taques solars misterioses que han fet parlar molt.
Complement d'aquests informes poc tranquil·litzadors és el que ens comunica aquesta matinada el nostre corresponsal a Barcelona. Diu així el camarada: Barcelona, 23. Comuniquen de Tarragona que es desencadenà ahir tarda una tempesta.
Durant la nit el veïnat contemplà un fenomen curiós que ningú s'explica.
Sobtadament aparegué al N. O. Una espècie de

focus d'extraordinària potència lluminosa. Aquesta llum produí una intensíssima claror que durà uns trenta segons, durant els quals l'enllumenat elèctric de la població patí grans oscil·lacions.
Poc després el fenomen es reproduí a la part de ponent de la ciutat, donant-se en les dues ocasions el fet de no poder-se contemplar bé l'esdeveniment, perquè la llum que reflectia l'estrany cos feria vivament la vista
Segons sembla, es tracta d'un cos aerolític.
A simple vista semblava d'una mida una mica més petita que el disc solar.
Els astrònoms es pregunten si no es tractarà d'una petita part del Sol, despresa de l'astre rei"»[12].

L'afirmació d'aquesta suposada especulació per part dels astrònoms era absolutament gratuïta. De fet ni tan sol tenien referència d'un bòlid, atès que, de ser de les característiques lluminoses al·ludides, s'hagués vist des de diversos llocs i no només des de Tarragona.
Part de la premsa local d'altres poblacions espanyoles va fer-se ressò de la notícia gràcies a la informació rebuda per telèfon, o de vegades pel telègraf, dels corresponsals que tenien a Madrid.
Un dels aspectes en el qual cal fixar-se és que la data del fet no està indicada o, encara pitjor, la forma de redactar indueix a pensar en d'errònia. És molt probable que els lectors habituals no donessin importància al fet, perquè estaven acostumats al retard i no necessitaven conèixer la data exacta. De fet, abans del telègraf les notícies arribaven encara amb molta més lentitud.
Reproduïm algunes de les notes.
El Día de Palencia menciona un estrany fenomen meteorològic al qual atribueix influència sobre la xarxa elèctrica. Potser per això i per la manca de referències a meteorits ha estat inclosa en alguna base de dades ufològica. La indicació temporal també incita a l'error.

«Ahir a la nit a les vuit aproximadament les persones que estaven passejant pels molls van observar el desenvolupament de rars fenòmens meteorològics, del gènere lluminós.
Passat mig quart de vuit amb direcció Nord va aparèixer a l'horitzó un focus de potència lluminosa extraordinària, de forma circular, llençant intensa claredat de coloració blanca verdosa. Aquest fenomen va durar trenta segons.
Després, sens dubte perquè aquest fenomen exercí influència sobre l'electricitat, l'enllumenat va experimentar oscil·lacions continuades.
Als cinc minuts va aparèixer a l'horitzó un nou disc vermell de claredat opaca i menys intensa que el primer, però de superfície més gran. Aquest focus lluminós va desaparèixer instantàniament»[13].

El rotatiu monàrquic i conservador corunyès *El Orzán* publicà la notícia el 27 d'octubre, fent aparèixer la data del 26 en el text, la de la comunicació del corresponsal. Es fa ressò de la falsa afirmació que els astrònoms s'interrogaven sobre un despreniment solar.

«(Per telèfon). Madrid, 26.
Barcelona. Comuniquen de Tarragona que es desencadenà allí una terrible tempesta.
Durant la nit, el veïnat contemplà sorprès un fenomen curiosíssim.
Sobtadament aparegué al N. O. una espècie de focus d'extraordinària potència lluminosa. Aquesta llum produí una intensíssima claror que durà uns trenta segons durant els quals l'enllumenat elèctric de la població patí grans oscil·lacions.
Poc després el fenomen es reproduí a la part de ponent de la ciutat donant-se en les dues ocasions el cas de no poder-se contemplar bé l'esdeveniment, perquè la llum que reflectia l'estrany cos feria

vivament la vista.
Segons sembla es tracta d'un cos aerolític.
A simple vista semblava d'una mida una mica més petit que el disc solar.
Els astrònoms es pregunten si no es tractarà d'una petita part del Sol, despresa de l'astre rei»[14].

En canvi, sota el títol «fenomen lluminós interessant» el 28 d'octubre apareixia la notícia en el diari republicà maonès *La Veu*, assenyalant com a data de redacció el 23 i la indicació temporal «abans-d'ahir a la nit », el que situa el lector a la data correcta del vespre del dijous 21. Tampoc s'esmenta cap referència sobre el pretès interès dels científics en saber sobre un possible fragment després del Sol.

«Tarragona, 23. Abans-d'ahir a la nit es va desencadenar sobre aquesta ciutat una forta tempesta de raigs i trons, caient un veritable xàfec, que va convertir en torrents alguns carrers de la població.
Moments abans es produí un fenomen lluminós veritablement extraordinari, el qual excità l'admiració de totes les persones que transitaven pels carrers a aquella hora.
En direcció nord-est, aparegué per l'horitzó un focus d'extraordinària potència lumínica
Aquesta vivíssima llum, de coloració blanc-verdosa, produí a tot el firmament una gran claror, que va durar uns trenta segons.
Coincidint amb l'aparició d'aquest focus lluminós, es va notar que l'enllumenat elèctric de la població patia fortes oscil·lacions, arribant fins i tot a apagar-se algunes llums.
Moments més tard, el fenomen es va produir per la part de Ponent, però una mica més opac i la seva durada va ser només d'uns segons.

> El fenomen va resultar molt curiós; però va ser de difícil observació, no només per allò inesperat, sinó perquè la llum que brollava del seu nucli encegava el que mirava de mirar al cel.
> Sembla que és un cos aerolític que va creuar la nostra atmosfera.
> La mida aparent de l'aeròlit sobre la volta celeste era quelcom menor que el del disc solar»[15].

El diari republicà valencià *El Pueblo* ho publicava a l'edició del 30 d'octubre del diari atribuint-ho a un possible aeròlit. Ara bé, la forma de redactar no encaixa massa amb un fenomen produït el dia 22. Tret d'aquest detall, la notícia és idèntica a la publicada pel rotatiu menorquí que hem citat i per tant només reproduïm el primer paràgraf que és el que difereix:

> «Tarragona. S'ha desencadenat sobre aquesta ciutat una forta tempesta de raigs i trons, caient un veritable xàfec, que convertí en torrents alguns carrers de la població»[16].

Conclusions

L'exemple aquí presentat sobre el fenomen lluminós de Tarragona d'octubre de 1926 mostra com una nota amb una informació com a mínim dubtosa, es va estendre a través dels mitjans de comunicació gràcies a les corresponsalies i les agències d'informació. Endemés, en alguns casos si afegiren nous aspectes que deformaren encara més la informació.
Si hom es troba aquests retalls hemerogràfics anys després i no pot fer-ne un seguiment —suposant que ho vulgui fer— es pot quedar amb la idea que un extraordinari bòlid va sobrevolar Tarragona i que potser va provocar incidències a la xarxa elèctrica.

Una altra possibilitat és sospità d'un antecedent de notícia de nau alienígena. De fet, com s'ha esmentat en el cas del citat diari de Palència, l'esdeveniment s'ha afegit a alguna base de dades ufològica. Potser fins i tot algun aficionat podria relacionar-ho d'alguna manera amb la relació entre observacions d'ovnis i línies de distribució d'energia elèctrica, com alguns teoritzaren en el passat.

Notes

1 Izabella Kaminska. «A module in fake news from the info-wars of ancient Rome». Financial Times. 17 de juny de 2022. Consulta: 21 d'agost de 2022. Disponible a: <https://www.ft.com/content/aaf2bb08-dca2-11e6-86ac-f253db7791c6

2 Brian Thornton. «The Moon Hoax: Debates About Ethics in 1835 New York Newspapers». *Journal of Mass Media Ethics*, vol 15, núm 2, 2000, p. 89-100.

3 G. David Keyworth. «Was the Vampire of the Eighteenth Century a Unique Type of Undead-Corpse?». Folklore, vol 117, núm. 3, desembre de 2006, p. 241-260. Stu Burns. «And with all that, who believes in vampires?" Undead legends and Enlightenment culture». A: *European Studies Conference Selected Proceeding*, 2007. Omaha: University of Nebraska Omaha, 2007. Consulta: 21 d'agost de 2022. Disponible a: <https://unomail-my.sharepoint.com/:b:/g/personal/ckopietz_unomaha_edu/EXzv4D46RGVJkxSpiCcPgAoBgc8LrLWLBmbOPBG28EtMmw?e=yK32xj>. Peter J. Bräunlein. «The frightening borderlands of Enlightenment: The vampire problema». *Studies in History and Philosophy of Biological and Biomedical Sciences*, núm. 43, 2012, p. 710-719.

4 «El extraño fenómeno meteorológico de ayer». *Tarragona*, núm. 1887, 22 d'octubre de 1926, p. 5.

5 «¿Fué o no un meteoro?». *Tarragona*, núm. 1888, 23 d'octubre de 1926, p. 3.

6 El text de la *Veu de Tarragona* barreja el redactat en català amb les expressions en espanyol original de *Tarragona*.

S'ha conservat l'original, incloses les formes prefabrianes.
7 «Cosses que passen i coses que no passen». *La Veu de Tarragona*, núm. 696, 23 d'octubre de 1926, p. 2.
8 Ibídem, p 2-3.
9 «El gran fenómeno metereológico de antenoche». *La Cruz, Diario Católico*, núm. 8271, 23 d'octubre de 1926.
10 «Tarragona. Curioso fenómeno atmosférico». *El Día Gráfico*, 23 d'octubre de 1926, p. 11.
11 «Aparece un fenómeno luminoso». *La Opinión*, 23 d'octubre de 1926, p. 2.
12 «¿Se ha desprendido una parte del Sol?». *La Libertad*, núm. 2056, 24 d'octubre de 1926, p. 1. Les cometes de la citació del diari no es tanquen en cap moment.
13 «Curiosos fenómenos meteorológicos». E*l Día de Palencia*, núm. 11.625, 25 d'octubre de 1926, p. 1.
14 «¿Se ha desprendido un trozo del sol?». *El Orzán*, núm. 2625, 27 d'octubre de 1926, p. 1.
15 «Fenómeno luminoso interesante». *La Voz de Menorca*, núm. 7020, 28 d'octubre de 1926, p. 1.
16 «Fenómeno luminoso*». El Pueblo*, núm. 12074, 30 d'octubre de 1926, p. 5.

Observacions ovni a Catalunya (2022)

UFO sightings in Catalonia (2022)

Centre d'Estudis Interplanetaris

Resum

Aquest article resumeix la informació de les 11 observacions d'ovnis recopilades fins ara pel CEI, corresponents a 2022, a nivell nacional. La major part es concentren al primer semestre. A diferència dels anys anteriors, predominen els casos nocturns. Les explicacions, quan hi ha dades suficients, són simples.

Paraules clau

Estadístiques, 2022, Catalunya.

Abstract

This paper summarizes the information of 11 UFO sightings collected by CEI in 2022 at the national level. Most are concentrated in the first half of the year, especially in the summer. Unlike previous years, daytime cases predominate. When the data is sufficient, the explanations are quite simple.

Keywords

Statistics, 2022, Catalonia

Durant 2022 s'han recollit 11 observacions OVNI a Catalunya, una més que l'any l'anterior en el mateix moment, lluny de la mitjana de la dècada anterior, al

voltant de 17 i mig. El registre d'activitat es concentra entre febrer i maig (63,6 %) dels casos, destacant el maig amb 3. A l'abril i al juliol només s'han produït dues observacions. L'any anterior es van concentrar entre juliol i novembre.

Predominen les observacions diürnes (7, 63,6 %), a diferència també de l'any anterior, quan el 90 % eren nocturnes. Territorialment la comarca amb més successos és el Barcelonès amb 3 casos (27, 3 %), però n'hi ha a d'altres comarques com ara el Rosselló, Vallès, l'Empordà, etc.

Els esdeveniments no tenen pràcticament cap transcendència, dels quals 4 semblen tenir la seva explicació en globus, llanternes xineses i similars, i 3 en meres observacions de trànsit aeri mal interpretat. En 2 casos els testimonis van fer una filmació i en 1, una fotografia.

Notes

1 Jordi Ardanuy. «OVNIs a Catalunya durant 2020». *Nous Papers d'Ovnis*, núm. 7, 2021, p. 138-144. CEI. «Observacions ovni a Catalunya durant 2021», *Nous Papers d'Ovnis*, núm. 8, 2022, p. 165-167.

La correspondència de Juli Roca dirigida a Vicente Juan Ballester entre 1968 i 1973

The postal correspondence of Juli Roca addressed to Vicente Juan Ballester between 1968 and 1973

Jordi Ardanuy

Resum

Les activitats i pràctiques desenvolupades per persones interessades en els temes paranormals i de les ciències ocultes rarament són objecte d'estudi, perquè es consideren d'interès minoritari i apartades dels principals corrents de pensament. Això és especialment veritat al nostre país on no hi ha hagut figures que hagin tingut un paper gaire destacat a nivell internacional o amb una influència rellevant.

En aquest context, el present article analitza el contingut de la correspondència que l'ufòleg català Juli Roca Muntañola va enviar al seu homòleg espanyol Vicente-Juan Ballester Olmos entre els anys 1969 i 1973.

Els resultats ens mostren la forma de pensar d'un dels líders d'opinió en les paraciències en aquella època a Catalunya, així com algunes llegendes paranormals que imperaven llavors i que van seguir estant actives durant dues dècades, com ara el cas del tècnic desaparegut de la central nuclear de Vandellòs; els ovnis de Tivissa; o l'existència d'una cova extraordinària en les rodalies d'aquesta població.

Paraules clau

Correspondència; desaparicions enigmàtiques; observacions ovni; ufologists 1967; 1968; 1987; Sentmenat; Setcases; Tivissa; Ribera d'Ebre; Ripollès; Vallès Occidental; Catalunya; Josep Maria Armengou; Vicente Juan Ballester; Juli Roca Muntañola; Antoni Ribera; Denys Rambaud; *Tele eXpres*; *Karma-7.*

Abstract

The activities and practices developed by people interested in paranormal topics and the occult sciences in general are rarely studied, as they are considered of minority interest and away from the mainstream of thought. This is especially true in our country in which there have been no leading figures at the international level or with a relevant influence.

In this context, this paper analyses the content of the correspondence that the Catalan ufologist and parapsychologist Juli Roca Muntañola sent to the Spanish counterpart Vicente-Juan Ballester Olmos between 1969 and 1973.

The results show the way of thinking of one of the opinion leaders in the parasciences at that time in Catalonia, as well as some paranormal legends that prevailed at that time and that continued to be active for two decades, such as the case of the missing technician from the Vandellòs nuclear power plant; the Tivissa UFO sightings; or the existence of an extraordinary cave in the vicinity of this town.

Keywords

Mysterious disappearances; Ufo sightings; 1967; 1968; 1987; Sentmenat; Setcases; Tivissa; Ribera d'Ebre; Ripollès; Vallès Occidental; Catalonia; Josep Maria Armengou; Vicente Juan Ballester; Juli Roca Muntañola; Antoni Ribera; Denys Rambaud; *Tele eXpres*; *Karma-7.*

Introducció

Recentment l'ufòleg valencià de reputació internacional, Vicente-Juan Ballester Olmos, ha fet pública[1] la correspondència que va rebre de Juli Roca Muntañola (figura 1) entre 1968 i 1973, un total de 15 escrits mecanografiats.

Una part d'aquestes trameses ja era coneguda per alguns especialistes perquè s'incorporaren còpies a l'arxiu del CEI, en concret al dossier sobre el «cas Tivissa», el gener de 1980, a petició de Diego Fuentes que llavors estava tornant a investigar-lo. Ara bé, el fet que ara generosament Ballester hagi posat a disposició de tots els interessats la documentació a la Xarxa permet fer-ne una anàlisi extensa a partir de dades públiques, cosa que sempre facilita la tasca.

Figura 1. Roca Muntañola en el seu despatx, utilitzant el pèndol mentre practicava la teleradioestèsia sobre material cartogràfic. Font: Arxiu Juli Roca Muntañola.

L'origen del succés ufològic havia estat una carta al director apareguda el 27 d'agost de 1968 al vespertí de Barcelona *Tele eXpress* en la qual informava sobre l'observació i l'aterratge d'un objecte desconegut al nord del nucli de Tivissa, a la Ribera d'Ebre. El signant de la carta, en Sebastià Mateu, assegurava que el seu cunyat Joan havia vist dos éssers, semblants a pops, però amb quatre o cinc extremitats. El Joan s'havia gairebé desmaiat de la impressió. En Sebastià mateix havia pogut comprovar que en el lloc de l'incident, havien aparegut circumferències negres a terra i, a més a més, els rellotges s'aturaven[2]. En conjunt, un cas extremadament atractiu a 170 quilòmetres de Barcelona. El CEI i d'altres grups catalans van visitar l'indret per a esbrinar què hi havia de veritat en els fets exposats. També s'hi van presentar grups i persones procedents d'Espanya. Però, com que no van obtenir cap informació clara, l'interès pel tema es va anar refredant entre una gran part de la comunitat ufològica. Ara bé, no pas per part de tothom, de manera que a la història dels pops es van anar afegint-hi d'altres suposades qüestions ocultes i paranormals relacionades amb la població i rodalies; i, sobretot, una mena de pelegrinatge realitzat per Juli Roca i d'altres persones durant els anys setanta i part dels vuitanta, tot cercant hipotètiques realitats sobrenaturals. A aquest conjunt de fets i narracions és el que identifiquem com «afer Tivissa», per a diferenciar-lo estrictament del cas de l'aterratge del plat volador.

Juli Roca Muntañola va ser una de les figures importants de les ciències ocultes al nostre País durant la segona meitat dels seixanta i els setanta del segle passat. Per això, conèixer detalls sobre la seva forma de pensar i concrecions sobre les seves activitats ha d'ajudar a construir la història cultural de l'ocultisme de l'època que encara està per escriure. I, específicament, ha de permetre ampliar amb detalls significatius sobre el paranormal de la biografia de Juli Roca[3] en la qual s'està

treballant. Una altra qüestió per a la qual pot ser útil, atesa la implicació de Roca, és amb l'afer Tivissa, matèria que també resta pendent la publicació d'un estudi global. En aquest article s'analitza el contingut de les cartes amb l'objectiu de detallar aspectes útils per a qualsevol dels tres propòsits assenyalats, el més general d'història cultural i social, conèixer detalls sobre l'activitat en el món del paranormal de Roca i sobre la seva relació amb l'afer Tivissa.

Metodologia i descripció documental

El present treball es basa en l'anàlisi de continguts de les cartes i la comparació amb informació coneguda amb anterioritat, la major part de la qual és pública. Una part de la informació procedeix d'articles publicats en diferents revistes relacionades amb els temes ocults. També hi ha un parell de breus mencions a una altra font primària: la correspondència adreçada també a en Ballester que figura als arxius del CEI. Finalment, alguns aspectes contextuals procedeixen de fonts no documentals com ara entrevistes, contactes, anàlisi de la part d'arxiu de Roca que s'ha conservat, etc. En aquests casos no sempre es pot oferir una referència concreta en la qual es fonamenta l'argumentació presentada.

De les 15 cartes escrites per en Roca, que s'estenen al llarg de 22 pàgines, 13 d'elles foren escrites en 13 mesos, entre desembre de 1968 i gener de 1970 (figures 2 i 3). Queden fora d'aquest interval la primera, d'abril de 1968, iniciativa de Roca, i la darrera, d'agost de 1973, en la qual responia a Ballester.

De la correspondència només es conserven els escrits de Roca, tret de la darrera carta de Ballester de 1973, puix que aquest darrer durant els seus primers anys d'interès en els temes ufològics no en conservava còpies.

Els escrits estan mecanografiats, però alguns tenen

algunes interpolacions escrites a mà, petites esmenes ortotipogràfiques i subratllats realitzats de la mateixa manera.

No hi ha cap dubte sobre l'autenticitat dels escrits, no només perquè s'ha conservat la cadena de custòdia des de la recepció per part de Ballester fins al moment de la seva publicació, sinó perquè tant les signatures com l'estil de redactat encaixen amb el que coneixem de Roca. D'altra banda, els continguts s'ajusten a temes i qüestions sobre els quals Roca escrivia a l'època; o, fins i tot, dels quals parlava en el CEI i en d'altres entorns.

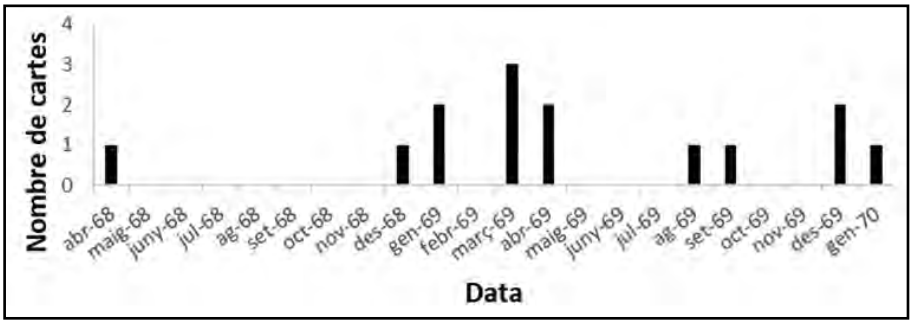

Figura 2. Distribució de correspondència enviada per Roca a Balllester entre 1968 i 1970. Queda fora del rang una darrera carta d'agost de 1973.

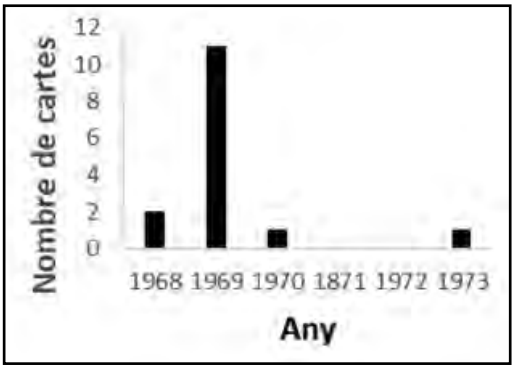

Figura 3. Distribució anual de la correspondència rebuda per Ballester.

Interès i posició de Ballester Olmos

La correspondència entre dues persones implica naturalment algun interès o objectiu per ambdues parts. El propòsit de l'article se centra, com s'ha indicat, en Roca Muntanyola. Tanmateix, sembla escaient conèixer l'opinió de Ballester (figura 4) per a contextualitzar la informació, cosa que resulta fàcil, almenys en una primera aproximació, perquè ell mateix l'ha deixat clara en la breu introducció preparada per a la publicació dels documents:

> «Per a mi, Roca Muntañola va significar una relació breu, marginal, un contacte indirecte allunyat de l'òrbita dels meus interessos de recerca regulars,

Figura 4. Vicente-Juan Ballester, en una fotografia de l'època. Font: V. J. Ballester Olmos. «En el tunel del tiempo». Academia.edu [en línia], València, 2021. Consulta: 24 de juliol de 2022. Disponible a: <https://www.academia.edu/60865164/En_el_tunel_del_tiempo>.

per això l'exigu intercanvi epistolar, sobretot quan mai no estava autoritzat a explicar el que a mi podria interessar-me en concret i que mai s'acabava de materialitzar»[4].

Fa uns mesos l'autor del present article va realitzar una consulta a Ballester, la qual va dur a aquest a revisar la seva correspondència amb Roca Muntanyola emmagatzemada durant dècades en els seus voluminosos arxius. Un cop llegida, segons ell mateix explica, va considerar d'utilitat per a la història de la ufologia i la parapsicologia regional[5]. Estem segurs que és així.

La primera carta: Roca escriu a Ballester per a elogiar-lo

Roca escriu una primera carta a Ballester la Diada de Sant Jordi de 1968, i es dirigeix a ell com a president del CEONI, el Cercle d'Estudis sobre Objectes no Identificats de València, que s'havia creat l'any anterior a la mateixa capital i estava vinculat al Col·legi Major Alejandro Salazar, ubicat al Campus de la Universitat de València[6]. Felicita Ballester pels seus escrits i en el primer paràgraf ja adreça la primera pulla contra una part del món ufològic, un fet que es repetirà en cartes posteriors, referint-se especialment al CEI.

«Si tots els que pertanyen als diferents Centres sobre aquests estudis fessin com vostè, l'escepticisme de moltes persones canviaria radicalment»[7].

Insisteix amb els elogis i al final de la carta esmenta la seva pertinença al CEI –del qual formava part des de la seva reactivació l'any 1964– sense esmentar-lo[8].

«També pertany a un Centre, i del qual formo part com a Conseller potser el més antic de l'Estat

> espanyol, però l'escric particularment perquè considero que el seu treball i dedicació a aquesta temàtica ens afavoreix a tots els que ens dediquem a aquest estudi apassionant, i que, desgraciadament per a molts és encara un descrèdit o per riure»[9].

Malgrat que la carta és relativament breu, evoca el tòpic de la pèrdua de reputació i de provocar hilaritat en interessar-se per la temàtica dels «ONIS», com ell escriu.
En línies generals la bona predisposició de Roca vers en Ballester es mantindrà al llarg de tota la correspondència com aquest assenyala en la seva esmentada introducció:

> «Quan després de 50 anys he rellegit aquesta correspondència [...], me n'he adonat de la simpatia que em tenia»[10].

La segona carta. Inici de la fase de correspondència activa

No sembla que Ballester contestés la primera carta, o, si ho va fer, deuria ser amb una nota formal que no va originar cap resposta per part d'en Roca. Serà diferent en la segona carta.
En el segon escrit, datat el 18 de desembre de 1968, Roca comença de nou felicitant a Ballester, aquest cop per la seva intervenció en el 2n canal de Televisió espanyola, la qual cosa li serveix de nou per a les seves crítiques contra el CEI. Val la pena reproduir àmpliament el seu punt de vista.

> «Nomes quatre línies atès que vaig tenir la sort de poder veure pel 2n canal de TV la seva encertada i valenta, seriosa i també científica presentació de les seves activitats com a Centre d'Estudis sobre la temàtica que tant ens interessa. Els felicito, perquè en

> poc temps han fet vostès més que d'altres Centres ja veterans que estan perdent el temps en banalitats i fantasies, trampolí molt sovint de les seves apetències personals: crec que vostè ja m'entendrà. [...]
> Molts cops per escassetat de temps, indecisió o d'altres possibles causes, no s'investiguen i, si es fa, és mal planejat, amb presses, sense enfocament i, per descomptat, sense cap base científica. Un Centre no ha de ser només un arxiu de retalls de diaris»[11].

El CEI havia signat el contracte de lloguer del local del carrer Balmes el 14 de març de 1968, un immoble que es trobava en força mal estat per la qual cosa diversos socis es van aplicar en tasques d'arranjament per a deixar-lo presentable. Roca va contribuir facilitant a crèdit els mobles necessaris de la seva botiga.
Una de les primeres qüestions va ser establir les bases per a la confecció d'un bon arxiu de casuística recollint-se de forma sistemàtica i ordenada les notícies aparegudes a la premsa, així com a les revistes especialitzades. Ara bé, la recerca de camp es va fer esperar una mica més.
El mes d'agost d'aquell mateix any es va dur a terme la primera sortida per a recollir dades: Joan Crexell i Pere Redón es van traslladar al llac de Sant Maurici, per a documentar-se sobre el cas d'Espot ocorregut unes setmanes abans, el 27 de juliol.
Tanmateix, com ha assenyalat Martí Flò[12], el veritable planter de la recerca *in situ* per a l'experiència va ser el cas Tivissa en el qual es va treballar durant cert temps i que**,** de fet, seria un motiu d'enfrontament Juli Roca.
Per acabar la carta Roca mostra les seves conviccions sobre els extraterrestres:

> «Tinguem present, i tinguem la més absoluta seguretat, que no estem sols a l'Univers. Que allí a

> dalt hi ha ulls vigilants que ens aguaiten, que ens estudien. I existeix la possibilitat que alguns estiguin aquí convivint amb nosaltres mateixos sense adonar-nos-en. I ningú té avui l'autoritat per a afirmar-ho ni negar-ho, enfront de fets que s'escapen ja a la nostra pròpia comprensió»[13].

Com diria Verdaguer, «on tens lo tresor allà tens lo cor»[14].

Tercera carta: preguntes a Roca sobre casuística i aparició del tema Tivissa

Roca acusa la recepció d'una targeta de felicitació i d'una carta de Ballester a la qual contesta.
En primer lloc li agraeix l'oferiment d'enviar-li un article de la revista *Algo* de 1965, atès que Roca no té els números d'aquell any.
A continuació passa a parlar-li sobre els casos que Ballester li ha preguntat:
Sobre un cas produït a Camprodon –en realitat a Setcases, l'11 d'octubre de l'any anterior–[15] esmenta que no posseeix informació més detallada i que va saber del succés per un membre del CEI, a qui li havien explicat uns excursionistes d'un centre de Barcelona, sense donar més detalls.
Roca aprofita per evocar intervencions policials i militars:

> «[...] Em costa que efectivament per aquelles dates (dia més o menys) alguna cosa extraordinària passà allí; i, per cert, no és el primer cop, perquè recordi el que succeí a Núria[16], cas que fou investigat per l'Exercit i la Guàrdia Civil»[17].

Sembla referir-se al cas de Coma de Vaca de novembre de 1967, amb una nota de fantasia afegida.
Roca torna a insistir en el tema de la investigació de camp

i els arxius, tot explicant-li el motiu d'escriure sobre el cas de Camprodon:

> «[...] per tal que alguns Centres se n'adonin que deixen perdre oportunitats de recerca, i en canvi es dediquen a muntar arxius de dades de casos llunyans i arrasadíssims».[18]

I completa la informació, per dir-ho d'alguna manera, amb unes frases amb un embarbussament força característic de la seva prosa, quan tracta de temes ocults .

> «Espero –tinc una gran confiança en això– que el mateix comunicant del cas (persona molt seriosa) m'exposarà què hi ha d'aquest cas, o sigui, si en realitat s'investigà – top secret?– o, com ha passat d'altres vegades, no s'ha investigat, que és el que em temo, situació en la qual ho faria pel meu compte, i no he pogut fer-ho abans per causes molt especials de dos casos que tinc entre mans, un d'ells és Tivissa»[19].

El següent tema que tracta és precisament el de Tivissa, amb el qual ha acabat, com hem vist l'anterior paràgraf.

> «TIVISSA – Atenció i confidencial: sobre allò "d'algun lloc" de Tivissa, o sigui del terme de Tivissa, no puc donar cap detall de moment per ordre rebudes: si del que he començat conjuntament amb d'altres puc comprovar tots els punts MISTERIOSOS per no donar-li un altre adjectiu, seria el cas més fantàstic. Ara bé, per haver rebut trucades telefòniques estranyes sobre la conveniència de no dir res fins que se'm doni la ordre (ignoro de qui), seguint el suggeriment de l'enginyer Sr. Español, prefereixo callar de moment, treballar i quan tingui proves fefaents li prometo que ho sabran vostès, així com

el CEI, atès que de moment la informació la faig privadament per compte i risc meu, i si no fos per malaltia meva (un fantàstic refredat o la grip?...) és possible que a hores d'ara pogués informar-lo d'algunes coses... que no tenen explicació lògica... PERÒ QUE EXISTEIXEN. Espero que aviat podré donar-li bastants detalls concrets perquè abans hauran ja estat estudiats des de diferents angles (però científicament).

Ara bé, estic molt queixós d'un Centre de Barcelona que va tenir la humorada de fer signes i marcar a la carretera l'anagrama o diagrama d'UMMO. Aquestes coses i aquesta forma de procedir d'alguns que es diuen "investigadors" em causa nàusees i em va costar en el seu dia, quan la cèlebre carta del *Tele-eXpres*[20], un veritable disgust amb la secció d'Onis del CEI, ja que investigació de veritat, amb entrega total, em sembla que n'hi ha poca a la secció d'estudi.

Repeteixo: Quan tingui COMPROVAT la totalitat d'estudis i dades que se'm van donar, i sigui això, totalment o parcial, real, tangible, o... d'una "altra" classe, li prometo comunicar-li-ho, per tal que vostès llavors treguin conseqüències i també ho puguin investigar seguint únicament la seva intuïció (no la meva, ni tampoc la del Sr. Español i grup de recerca parapsicològica). Al mateix temps, quan sàpiga, si és que això és factible, també ho sabran en el CEI, almenys penso comunicar-ho personalment a la Secció d'Estudi sobre ONIS del dit Centre, perquè crec que aquesta és la meva obligació (obligació moral).

Espero , doncs, que vostè es farà càrrec del que indico, ja que no puc ser més explícit en aquests moments».

Anotem algunes de les qüestions significatives del text. D'una banda, observem que demana a Ballester un

tractament confidencial amb el tema Tivissa, fet que es reiterarà en les cartes posteriors. Ballester ho ha resumit així:

> «Típic en ell, denotava certs trets de paranoia, amb abundantment de secretismes, ordres que li impedien donar certes informacions, etc., fins i tot diverses de les seves cartes porten el rètol "Confidencial". La ubiqua CIA ronda als seus escrits més d'una vegada»[21].

D'altra banda ens trobem les referències a Juan Antonio Español, del qual havia aparegut un article sobre Tivissa a l'*Algo*[22] unes setmanes abans, del qual manlleva l'expressió «"algun lloc" de Tivissa», amb les cometes tipogràfiques incloses[23].
I finalment, la menció al CEI, per primer cop explícitament, indicant que tindrà la obligació moral d'explicar-los-hi, donant entendre que no ho faria pas amb la millor predisposició per la seva actitud passiva o massa de gabinet, segons el parer de Roca.
De fet, després de la signatura afegeix un paràgraf molt aclaridor:

> «Referent a la seva pregunta, efectivament pertany des del principi al CENTRE D'ESTUDIS INTERPLANETARIS (CEI), a la Junta de Govern de la mateixa, però per greus diferències, el passat 7 de desembre vaig presentar irrevocable renúncia al càrrec de Conseller, quedant únicament com a soci de dita entitat. No estic conforme amb la línia marcada per dita Junta, ni tampoc ho estan d'altres com el Sr. Ribera, Lleget, etc. Esperem que en una Junta General quedarà tot arreglat, atès que no és just que a aquestes alçades encara existeixin persones que desitgin implantar dictadures, em sembla que la meva manera de pensar en aquest

terreny ONIS-recerca queda ben reflectida en els meus dos darrers articles.
Sr. Ballester, això és confidencial»[24].

La quarta carta: Tivissa encantada

L'escrit, s'inicia agraint a Ballester que li hagi enviat el promès article sobre hipnosi. Per les dates anotades, li contesta immediatament, la qual cosa mostra l'interès de Roca.
Immediatament després d'això passa a escriure sobre Tivissa, cosa per la qual Ballester s'havia interessat en la seva carta.

> «Properament continuaré sobre aquest cas que per a mi és apassionant ateses les dificultats de tota mena, contratemps, trucades telefòniques misterioses, amenaces, etc. que venen produint-se des que treballo en això. Ignoro si tot això és motivat per algun paranoic de ment cascada o una brometa d'algun Centre de Barcelona, o qui sap si el mateix Sebastià Mateu que viu a Barcelona (comprovat per les cartes que ha escrit) i que tem que més tard o més aviat, el localitzi..., que també podria ser, puix que tinc el pressentiment d'haver estat parlant precisament amb ell mateix, el qual, per descomptat, no es diu així. En fi, és qüestió de tàctica, de molta xerrameca, de molta paciència, i per ara no puc queixar-me, malgrat que allò descobert no té valor publicable i menys científic, però si té un valor extraordinari en un sol concepte: i vostè jutjarà:
> En una cova on hi ha una font i al mateix temps unes pintures rupestres (prehistòriques), en un terreny propi per a excursionistes joves, amb dots d'escalador, segons un pagès "que sap alguna cosa"

però que ignora -analfabet total- el que és un ONI i menys o igual, un "platet volador", diu que ha vist algunes vegades que visiten aquesta font "MOSSENS, MONGES, I UNS NENS DE CAP GRAN…". Tingui en consideració, que per arribar-hi cal caminar un parell d'hores, no hi ha carretera, només un mal camí, propi d'un "dos cavalls". Accepto això de capellans, però per Déu, Monges NO! També ens va cridar l'atenció allò de "nens de cap gran… ?". Es a dir, una sèrie de coses estranyes, en un terreny abandonat totalment de la mà de tothom, on no es veu cap excursionista, un terreny miserable, cremat, pobre i gairebé tot abandonat ..... i precisament el visiten "de tant en tant i de nit, monges, capellans i nens…".

En fi, el tindré al corrent d'allò, ja que he de trobar si tinc sort un jeroglífics importants segons el Sr. Espanyol, que ens donarien llavors una vertadera pista. Ara bé, no em refio de tota aquella gent d'allí, malgrat que això és una altra història a part.

Espero que la parapsicologia m'ajudi aquest cop.

La darrera vegada que vaig ser allí, fa un mes escàs, no vaig trobar el lloc exacte, per deficiències en el traçat dels plànols que van fer els alemanys excursionistes que van estar en aquells indrets el mes de setembre de 1968, o potser falsejats per tal que no el trobéssim amb facilitat; sigui el que sigui, i que puc dir-li que el rellotge que duia posat (un Radiant 23 robís, caixa d'acer, antimagnètic) el tinc en mans d'un rellotger; va deixar de funcionar la segona vegada que li vaig donar corda, Casualitat? Començo a dubtar de moltes coses que abans no vaig poder comprovar bé, i crec que ara sóc en el bon camí. Però, serà possible arribar fins al final…? De moment res més. Tot el que li dic és d'amic a amic i summament confidencial. De moment d'idees i d'hipòtesis no en falten, però no hi ha res definitiu, científicament definitiu, encara que tinc esperances.

> En el seu moment, quan sàpiga, li ho comunicaré, si és que trobo quelcom positiu, per tal que d'altres puguin també estudiar-ho, i siguin d'on siguin»[25].

Roca no aclareix a Ballester res concret sobre el cas a Tivissa en aquest escrit que també mostra l'embarbussament ocultista de Roca al qual ja ens hem referit. I a la seva llista de desconfiances suma ara la «gent d'allí», no sabem si es refereix als pagesos dels masos de la zona de Tivissa, o bé al conjunt de població.

Cinquena carta: anuncia que el cas Tivissa ja està gairebé resolt

Roca espera un mes i mig per a tornar escriure a Ballester. Comença felicitant-lo per un recent article, però no per la qualitat del treball, puix que considera que sap escriure i sempre està ben documentat, sinó per les seves agosarades paraules. Roca escriu:

> «[...] per la valentia que demostra en publicar una cosa que tots sabem és un tema espinós, i potser fins i tot perillós. En el penúltim paràgraf del seu article indicat hi ha precisament la clau de moltíssimes coses que el públic ignora, però és prudent – francament m'ho pregunto – que el conegui? Particularment, tinc els meus dubtes»[26].

Però, què havia escrit Ballester que pot ser perillós? L'article al qual es refereix Roca[27] tracta sobre la posició de les autoritats soviètiques i americanes en el tema dels OVNIS. En concret en el paràgraf al·ludit Ballester escriu:

> «Què pensar de tot això? Una conclusió ens sembla evident: els governs més potents del món s'interessen en el fenomen ONI. Per raons desconegudes (o

> ja conegudes?) no volen que ningú més estudiï i investigui en aquest camp amb grans mitjans»[28].

Malgrat que l'afirmació de Ballester avui en dia ens pot semblar una mica ingènua i exagerada, era un pensament recurrent en aquella època, on la presència d'homes de negre[29] i els serveis d'intel·ligència de les potències silenciant investigadors se suposava una pràctica relativament habitual entre una part dels ufòlegs. D'aquí que Roca utilitzi el terme «perillós».
Després d'aquesta introducció Roca es centra ja en el cas Tivissa sobre la recerca del qual assenyala que ja està pràcticament acabada.

> «A la meva carta del 17 de gener passat li prometia que el tornaria a escriure quan hagués acabat amb el cas "Tivissa". Doncs be´, aquest cas ja està pràcticament "apunt per a sentencia", però de moment res puc escriure sobre el que en realitat va succeir ALLÍ fins no tenir una entrevista amb els senyors. que em van proporcionar diverses pistes i valuosos detalls (Juan-Antonio Español de P. Mallorca i Eivissa). Igualment he d'entrevistar-me per a alguns detalls, amb el causant de la cèlebre carta al *Tele-Exprés* i que va motivar tot l'embolic. Puc avançar-li, això sí, que el 85% és verídic: a la Conca va succeir quelcom dues vegades, especialment al "cap de l'indi". Ara bé, he de complir el que se'm va ordenar, i espero ara l'autorització dels indicats senyors per a saber a què atenir-me sobre el total de la recerca»[30].

Com s'observa, indica que el cas Tivissa és cert gairebé del tot, però que no es lliure de donar gaires explicacions perquè segueix ordres, si bé ara sembla que sí sap de qui venen. I torna a aparèixer el nom de «Juan Antonio Español».

Esmenta la Conca, una zona del terme de Tivissa, a la part muntanyosa meridional, al vessant sud del Coll de les Marrades, però situada al sud del nucli de la població, mentre que el lloc del presumpte aterratge, la Serra d'Almos o Darmós, del 16 d'agost de 1968 era al nord (figures 5 i 6).
A la darrera part de la carta comenta en termes positius la recent crida del grup C.E.O.S.I[31] per tal que els diferents grups de l'Estat espanyol treballessin conjuntament, incloent un breu comentari d'exaltació patriòtica espanyolista.

Sisena carta: alguns detalls biogràfics sobre Roca

El 7 de març Roca contesta una lletra de Ballester del 5 del mateix mes. Aquest, al seu torn, també s'havia donat molta pressa, atès que la del primer era del 3. L'escrit de Roca conté algunes dades sobre els seus interessos i hàbits. A preguntes de Ballester, li comunica que ell ja és un veterà de 58 anys i enveja la joventut dels seus companys de correspondència, però no voldria renunciar a la seva experiència.

Figura 5. Situació de la Conca, al sud de Tivissa.

A l'inici, i amb una cinta mecanogràfica de color vermell anota: «LI RECOMANO DISCRECIÓ»[32].

> «Acabo de rebre la seva carta del 5 de l'actual, a la qual contesto; la correspondència entretinguda a la taula de treball o a un calaix, no és el meu fort, doncs tota la correspondència, particular, comercial (tinc tres establiments de Mobles), la que es refereix únicament i exclusiva a la Parapsicologia, així com la relacionada amb la temàtica "ONIS" les contesto totes al dia, cosa que motiva moltes vegades que em fiqui al llit a altes hores de la matinada. D'altra banda, i contesto en part a un paràgraf de la seva

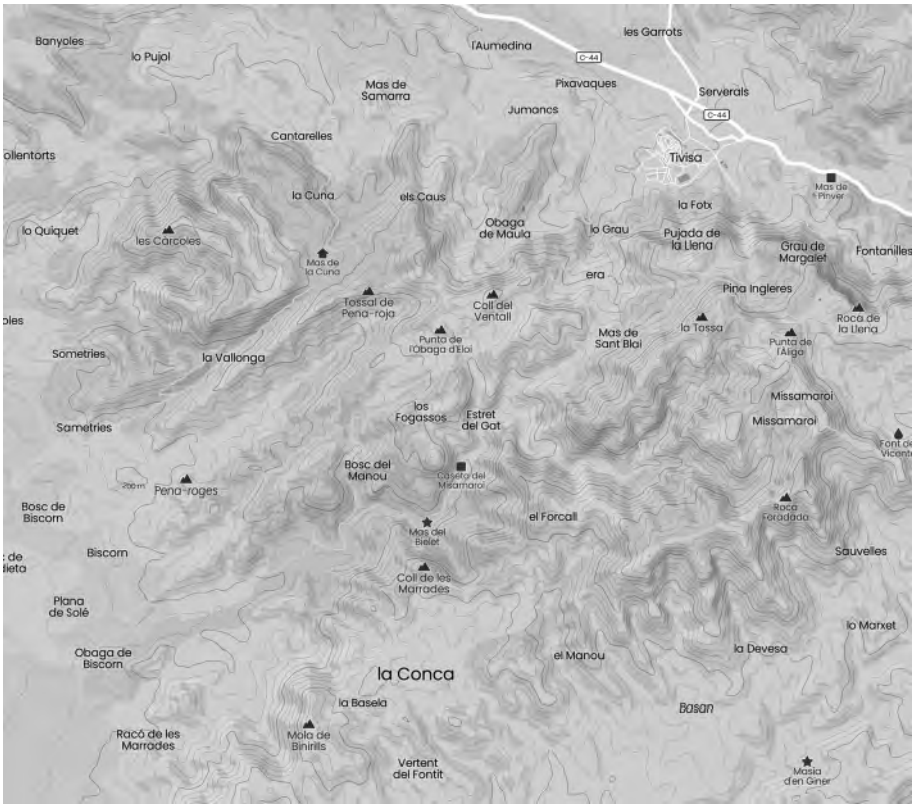

Figura 6. Detall de la situació de la Conca.

> carta, no sóc cap jove: tinc ja 58 anys, i en fa 10 que em dedico a la Parapsicologia (no tipus divulgació) i a l'assumpte ONIS des de l'any 1952. Vull, per tant, que sàpiga, que en aquests assumptes no sóc novell –i perdoni que sigui desmesuradament intemperant, immodest (valgui la parauleta)–, i he tingut molts de fracassos i desenganys, per la qual cosa encara que treballo gairebé sempre de manera solitària (som únicament, un enginyer, un metge psiquiatre, un físic i el que això subscriu) no confio en CENTRES doncs la tasca dels mateixos rau únicament a retallar notícies de premsa, fer fitxetes, i a cobrar: tasca positiva, pràcticament res. Potser el CEI al qual pertanyo – com a soci únicament– farà amb el temps alguna cosa molt més positiva, però perquè hi ha en Ribera, en Lleget, en Serra, etc; o sigui, alguns bons elements, però els quals no sempre poden comunicar el que saben, doncs sense haver d'esmentar a la CIA (que ja la conec bé) hi ha una altra classe de... grups que li poden fastiguejar a un si sap i diu massa coses»[33].

Per als interessats en la part ocultista de la biografia de Roca, és interessant les concrecions que fa ell mateix. Afirma que en aquell moment fa 10 anys que es dedica a la parapsicologia, el que ens situa a finals dels anys 50. Ara bé, puntualitza que no es refereix a la divulgació sobre el tema, el que era força més recent i vinculat sobretot a la revista *Algo*. Ara bé, cert interès per l'ocultisme probablement ja el tenia de jove[34], encara que les obligacions i la guerra del 36 deurien ajornar la seva dedicació a aquests temes. Concreta més l'any d'inici dins del camps dels plats voladors: 1952.

Aquesta mateixa data de 1952 figura en una carta de finals dels any setanta de Roca dirigida al periodista canari, especialitzat en temes ocults, Francisco Padrón Hernández (1935-2005). La transcripció, sense indicar la

data exacta de l'escrit, apareix al llibre de Padrón *Luces de medianoche.* El fragment que ara ens interessa és el següent:

> «L'assumpte dels OVNIS per a mi ha estat, des del 1952, molt intrigant. És impossible dir-li ara per carta què he arribat a saber sobre el particular. Si em vaig ficar de ple a la Parapsicologia va ser per això precisament. Espero, i confio en vostè, que sobre el particular guardarà el màxim secret. Podria explicar-li molt... cosa que només es pot explicar a un íntim. Però he tingut moltes satisfaccions i molts coneixements des de llavors...»[35].

Segons això, la iniciació de Roca en els seus estudis de parapsicologia foren una conseqüència del seu interès actiu en el plats voladors, la qual cosa encaixa amb la cronologia que li ofereix a Ballester.

Continuant amb el darrer fragment de la correspondència amb l'ufòleg valencià que transcrivim, Roca li exposa és que, fruit dels desenganys, treballa habitualment en solitari, encara que potser no és el que tothom entén per solitud, atès que ens informa que forma equip amb un enginyer, un psiquiatre, i un físic. Segurament cal entendre-ho per oposició amb una organització com el CEI. De nou aprofita el seu discurs per a la seva crítica negativa: la dedicació a l'arxiu de premsa, les «fitxetes» i «cobrar» les quotes.

Un altre aspecte interessant sobre la idiosincràsia és allò que ens diu sobre la correspondència que intenta contestar ràpidament. Roca no disposava d'uns arxius en el sentit que molts dels lectors podrien entendre. Sí que disposava d'un arxiu d'adreces, tema al qual conferia gran importància. També guardava els articles que l'interessaven. Això al marge de la biblioteca i hemeroteca amb algunes revistes especialitzades. Però més que elaborar informes, escrivia cartes i articles que

disposava de manera ordenada. Disposava també d'un arxiu amb còpies dels articles que escrivia, signant-les totes amb bolígraf, cosa que permet identificar clarament articles seus signats amb pseudònims[36].
La seva carta segueix comentant que cal deixar de banda els contactats (Sesma[37] i Sinod[38]), encara que considera que al darrere de tot plegat hi ha una part de veritat. Li diu a Ballester que si es veuen personalment –Roca creu que sí–, li explicarà aquest tema amb detall per tal que pugui comprendreu-ho tot, menys la relació d'aquests personatges amb mitjans de comunicació que no tracten amb suficient dignitat el tema o a ells mateixos.
Les següents línies estan dedicades un altre cop a Tivissa molt en la seva línia i sense afegir res concret:

> «Sobre el cas de Tivissa, quan pugui i estigui tot llest, li exposaré el resultat; ara bé, el cas de Tivissa no pot ser publicat perquè no seria comprès, i ens titllarien de paranoics; quant a l'informe de la Guàrdia Civil, li diré francament que no trobareu mai cap informe militar, doncs sobre aquest particular Ribera podria explicar-li coses, que oficialment han estat desmentides posteriorment. (És una ordre tàcita i en part comprensible)»[39].

La carta continua amb una al·lusió als recursos temporals i econòmics que li comporten les seves indagacions, però de nou escriu crípticament, encara que sembla que l'any 1952 va ser un any econòmicament afortunat per ell, cal entendre que vinculat al seu negoci de mobles:

> «En primer lloc, no es desanimi mai, encara que tindrà maldecaps i possiblement disgustos. Jo els he tingut, i grossos, i aquest assumpte em costa particularment moltíssims diners (temps i diners) però sé coses meravelloses i gràcies a Déu, la meva sort, la meva veritable sort econòmicament parlant,

> em ve de l'any 1952, o sigui quan vaig començar amb els ONIS, i tingui present que llavors parlar i escriure sobre aquests temes érem considerats com a éssers ANORMALS»[40].

Continua parlant d'amistats en general i acusa rebut del fet que Eugeni Danyans ha publicat un nou llibre, cosa que no sabia, tot i haver-se reunit feia poc amb ell.
En el *post scriptum* Roca afegeix que per Pasqua no podran veure's, probablement perquè li ho havia suggerit en el seu escrit.

> Doncs bé, per Pasqua no ens serà possible veure'ns, ja que a finals d'aquest mes surto per a Setcases, Gorges del Freser, Núria, refugi de Coma de Vaca (on darrerament -paratge- van morir tres joves excursionistes, i si el temps ho permet , vull arribar a un lloc del Canigó. I és que per Pasqua (un hàbit) ho aprofito per indagar assumptes que van quedar pendents...; recordi allò de Setcases (Camprodon) i el que anteriorment es va dir de Núria, al refugi precisament de Coma de Vaca...; i per a donar una mica més de salsa a l'assumpte; a l'O.N.I. vist últimament a Camprodon i posteriorment, mateix dia i minuts de diferència a (prop) de Banyoles (dia 17/2/69) encara que la premsa d'ahir va dir que el dia 28 s'havien trobat precisament allà dos globus sonda amb material etc. Possible, casualitat, estrany.... vostè mateix; però de totes maneres, les dates no concorden.

I acaba declarant:

> «I és que com deia al principi del meu *Post Scriptum* hi ha coses que formen hàbit: i és que tinc certa inclinació per les coses "estranyes" sense una possible explicació lògica, però per descomptat,

hi ha una altra classe “d’explicació” i que sobre el mapa, dates, persones, informes i posteriorment desgràcies, coincideixen massa coses per ser “casuals”. I jo no crec en la casualitat»[41].

Setena carta: la posició de Roca en el tema OVNI

Ballester escriu el 14 de març a Roca i li demana una resposta urgent. Aquest contesta el mateix dia de recepció, el matí del 17 de març. Després d’aquest aclariment li diu:

> «Amic Ballester, la seva carta m’ha fet riure molt i amb ganes, i sense haver-ho cercat, puix que tinc molt de treball. Contestaré la seva carta per paràgrafs»[42].

A continuació va tractant cada tema sota epígrafs en els quals utilitza majúscules i subratllats, un costum prou habitual en diverses de les seves comunicacions. En el primer punt contesta un comentari inicial de Ballester.

> «Saber massa, en totes les èpoques ha causat mals de cap, car sempre hi ha qui sospita coses que no existeixen. En el tema ONIS hi ha una “tercera força” com li diuen alguns investigadors NO ESPANYOLS que actua quan hom sap massa. Res més puc dir-li, potser el mateix Ribera podria comunicar-li quelcom sobre aquest punt, encara que estic convençut que vostè ho sap, motiu del treball que ja publicà a *Algo*; A Espanya aquesta tercera força quasi bé no existeix, excepte per a desacreditar a les persones, quan <u>ells</u> ho desitgen»[43].

El següent punt abordat és el personatge de Sinod. Roca torna al seu llenguatge confús, considerant alhora que

el cas és cert i fals, però sense aclarir res mínimament pràctic.

> «A l'*Algo* d'aquesta setmana (quinzena, vull dir) veurà vostè un treball del mateix. Per a mi, particularment, cas totalment negatiu (un altre cas UMMO) encara que tinc la certesa que efectivament Sinod veié quelcom positiu, real i possiblement fins i tot hi hagué contacte: tota la resta, fals, i entraria en aquest cas a estudi psiquiàtric. Anteriorment aquest senyor no creia en platets voladors i menys en la possibilitat de rebre comunicacions telepàtiques i tampoc creia en vida extraterrestre. Llavors hom pot preguntar-se, què ha passat? Forma part d'aquesta "tercera força" per a desacreditar a la llarga els investigadors, (aficionats o professionals) o efectivament per condicions que ignorem fou testimoni directe d'un cas real? Els informes privats són immillorables: no em consta res de malalties mentals que alguns li atribueixen, tret que ARA comenci a manifestar alguna classe de neurosi, cosa que no m'estranyaria, puix que hi ha d'altres casos semblants ocorreguts després d'una experiència real, cosa que ens crida l'atenció a molts que ens movem dins del camp de forces extrasensorials. Res més puc dir-li»[44].

És convenient assenyalar el fet que Roca li anticipa a Ballester la publicació d'un article sobre Sinod. El fet és interessant car ens indica que Roca en aquests moments ja té una relació suficientment estreta amb la redacció de la revista, cosa que li podia proporcionar accés a certa informació privilegiada, però també a publicar amb facilitat articles i notes[45].

En el següent punt, que Roca titula «Notificació particular», respon a un rumor sobre ell que li ha fet arribar Ballester: que és un rosacreu. El fet no agrada gens ni mica a l'ufòleg barceloní.

> «Amic Ballester, puc afirmar solemnement que no he pertangut MAI a cap grup polític, religiós i menys als rosacreus. Se m'han atribuït infinitud de càrrecs a diferents associacions, com a teosofista de la nova escola, mèdium, rosacreu, etc. Tot és fals. Ara bé, a mi particularment M'INTERESSAVA saber qui feia córrer aquestes mentides, i ara he pogut constatar la procedència. I vostè, sense adonar-se'n, m'ha confirmat el que m'interessava saber, la qual cosa em farà ésser encara més cautelós amb certs membres d'un Centre de Barcelona i un altre de Madrid. Gràcies, perquè m'ha fet un favor en comunicar-m'ho de bona fe.
> I tingui doncs la més absoluta seguretat que no pertanyo a cap associació d'aquestes, em repugnen!». Només soc un mentalista (parapsicòleg) tal i com li deia en la meva carta anterior. I RES MÉS[46].

En el següent paràgraf, sota l'epígraf «Fets físics (ONIS)», Roca respon oferint la seva perspectiva a un Ballester interessats pels OVNIs des d'un vessant que podríem anomenar merament astronàutic. En canvi el barceloní considera que els extraterrestres que ens visiten estan més avançats moralment i espiritual que nosaltres i fins que es produeixi un progrés en la humanitat, el contacte general és impossible. Però no els de tipus individual. Ara bé, aquests privilegiats han de ser persones amb els valors morals adequats, entre ells la discreció.

> «Si cerquen màquines i cargols, escales telescòpiques i d'altres coses similars, els investigadors tenen treball per a estona per a descobrir de veritat els ONIS. Li recomano, si no els té ja, que adquireixi els ABC dels dies 16 de febrer, 2 de març, 9 de març i 16 de març[47]. Llegeixi les opinions dels coneguts investigadors doctor José Luis Barceló[48],

de l'escriptor Paul Misraki[49], del pare Severino Machado[50]; i, del polifacètic Francisco Lezcano[51] i tregui conseqüències. Quan els hagi llegit i meditat a fons, m'agradaria tenir la seva opinió, ja que estic més en la línia d'Aimé Michel[52] i Kubrick[53] (i d'altres) que en la línia d'estudi que segueixen aquells que únicament volen trobar la màquina, el platet, nau, etc. la qual, no la trobarem nosaltres. Han de transcorre encara molts anys, moltíssims, mentre la humanitat no faci un gir de 90 graus en la seva forma de procedir, moralment i espiritual.
Llegeixi els diaris, i se n'adonarà que els nostre món sembla un manicomi: mentre sigui així, molt pocs seran els que de veritat tinguin contacte amb d'altres intel·ligències i, per descomptat, aquestes persones no ho publicaran a la premsa ni revistes... Amb això em sembla que esclareixo definitivament que no combregui amb Sesmas i Sinods»[54].

Vuitena carta: Roca es defensa de l'acusació de ser maçó i nega contactes amb els ummites

La següent carta és d'un mes després. Roca respon el 19 d'abril, de nou el mateix dia de la recepció, a l'escrit de Ballester amb data del dia anterior. A la part superior hi indica «certificada».
La primera part la dedica a rebatre una nova acusació, aquesta vegada de ser membre de la francmaçoneria. L'origen del rumor és el CEI i, més concretament en Josep Maria Casas Huguet, segons apunta l'escrit.

«Acabo de rebre la seva atenta carta d'ahir a la qual contesto en rebre-la perquè crec que el cas bé que s'ho mereix, ja que és indignant que aquestes coses passin. En escriure a vostè ara i no fer ús immediat d'allò que em diu, és abans que res per

no comprometre'l, però sí que li agrairé que em contesti immediatament si m'autoritza a fer ús del que em diu; o bé vostè s'encarrega de desmentir l'afirmació que el senyor Casas Huguet fa córrer amb ganes de desacreditar-me, i no aconsegueixo comprendre quina finalitat té, ja que si existeix el CEI és gràcies a les 65.000 pessetes que vaig posar en mobles (preu del fabricant), que si haguéssim hagut de comprar-los a qualsevol botiga, a aquesta hora el CEI hauria segurament pagat més de 85.000– doncs ningú treballa gratis com vaig fer jo en bé de la comunitat–. Potser ara al senyor Casas el que li interessa és perjudicar-me, cosa que ja em temia des del principi, i així estalviar-se d'haver de seguir pagant el que em deuen. Del que dic tinc document signat pel CEI, i puc enviar-li fotocòpia quan convingui per demostrar-li que no menteixo.

Doncs bé davant l'acusació que se'm fa i difamació, doncs així també ho considera el meu advocat, que sóc maçó, puc assegurar-li a vostè i li dono la meva paraula d'honor que mai he pertangut a cap associació ocultista, sigui de la classe que sigui, ni religiosa, ni pseudoreligiosa, ni política, ni tan sols recreativa, excepte del CEI, l'associació que és legal, i a la qual vaig entrar a formar part de la Junta, separant-me de la mateixa PRECISAMENT PER LES INTRIGUES del senyor Cases (entre d'altres) i per portar les coses una mica a la lleugera amb ganes de perdre i fer perdre el temps als socis de bona voluntat i vàlua. Sobre aquest particular pot informar-lo precisament el Sr. Ribera, doncs sap la meva manera de pensar»[55].

Sens dubtes avui en dia la reacció de Roca pot semblar desmesurada, però en aquella època per algú que es considerava catòlic i patriota espanyol, que l'acusessin de ser de la maçoneria, proscrita pel règim franquista,

podia fins i tot arribar a ser problemàtic. D'aquí que assenyali referint-se al CEI, «que és legal».
El segon tema tractat és d'una índole ben diferent. Ballester ha preguntat sobre si Roca té comunicacions telepàtiques amb ummites. Aquest li respon que no. És interessant el que pensa que passa amb les persones que tenen aquesta capacitat.

> «Referent a la segona afirmació de si tinc o no comunicacions TELEPÀTIQUES amb els d'UMMO,... home per Déu! Si tingués aquest poder, aquest enorme poder, creu que el meu *hobby* seria escriure vulgars articles en una Revista com ALGUNA COSA? Crec que el meu lloc estaria millor en un estament més alt... i oficial, i no hauria de treballar tantes hores diàriament com fem tots. El grup Sesma (i d'altres) estan caçant mosques»[56].

Novena carta: continua el ressentiment de Roca per les acusacions de pertànyer a la francmaçoneria

Ballester escriu el dia 21 i li envia una carta certificada urgent per a donar-li explicacions. És evident que les paraules de Roca han disparat les seves alarmes. No sabem exactament el que li diu. El 24 Roca respon referint-se al tema encara dolgut, però més conformat.

> «En primer lloc les meves més expressives gràcies per tot el contingut de la seva carta, i espero que un dia li pugui donar les gràcies personalment, doncs m'ha demostrat amistat, tot i no haver-nos tractat.
> No crec útil escriure al senyor Arés [sic][57], doncs no trauria res en net, ja que no crec que es vulgui comprometre, i tot això seria al cap i a la fi donar més valor a unes manifestacions, mentires i difamacions que, segurament, no hagués sabut de

no ser per vostè. Ara sé que he d'atenir-me amb "els meus amics", –si és que amics ho foren alguna vegada–. I crec que tot això és motivat per enveges i altres baixeses que val més no anomenar i que tant malament ens fan a tots. El que sembla mentida és que aquestes coses passin amb persones que tenen una cultura superior i que treballen en comunitat d'ideals per aclarir un dilema tan seriós com és el dels Onis. Comprenc, en part, que succeeixi en segons quins nuclis i estaments socials i més quan juguen interessos, però entre nosaltres... En fi, que no puc acabar-m'ho quan més hi penso.

Seguint el consell d'altres persones a les quals també estimo per moltes raons, deixaré tancat aquest assumpte i arxivat. D'avui en endavant seré més parc i lacònic en les meves coses, com si en realitat pertanyés a un estament oficial tipus CIA; espero que així s'oblidin que existeixo doncs si cal, fins i tot el que escrigui ho faré amb pseudònim, perquè ja començo a estar fart de tot. Diuen que el que m'ha passat ara a mi, els passa també a molts, però aquest consol no encaixa amb la meva manera de ser, o potser és motivat per l'edat, doncs si fos més jove, no li donaria importància (diuen els doctes) En fi, ha passat el disgust, però queda la ferida que ho motivà, doncs en veritat, que no m'ho mereixo»[58].

Desena carta: Roca es preocupa per Ballester

Després d'un intercanvi de correspondència de certa intensitat, la següent carta està datada a l'agost, cinc mesos després. Roca escriu a Ballester interessant-se per si esta bé, perquè no té notícies seves i a partir d'una notícia rebuda pensa que potser li ha passat alguna cosa.

«El motiu de escriure'l és que he rebut notícies d'un

amic a València, que entre d'altres coses, m'indicava que un dirigent d'un centre o associació sobre estudi o recerca d'"OVNIS" havia sofert un seriós accident (o incident?). El motiu de escriure'l és per si té vostè coneixement de quelcom o d'algú, atès que no tinc notícies seves des de la meva carta anterior»[59].

Onzena carta: cercant una cova de Tivissa

Ballester contesta a Roca el 28 d'agost i al seu torn ho fa aquest el 6 de setembre. Després d'acusar recepció de la carta i del butlletí número 2 de l'organització de Ballester, hi ha una referència a la mort del capità d'aviació de l'exercit espanyol Antonio González de Boado, en un accident aeri el dia 1 de juliol. El militar, una *rara avis* de la seva època, estava interessat en el tema ovni, un fet que durant anys va generar tot tipus d'especulacions. Antonio González havia intercanviat discretament correspondència amb Ballester durant els primers mesos de l'any 1969[60] i com a conseqüència aquest li havia dit a Roca que el militar pertanyia al CEONI. El tema de l'accident li permet a Roca enllaçar-lo amb els accidents aeris relacionats amb l'afer Tivissa.

«Sobre la informació que em comunica ja en tenia notícies, encara que ignorava que pertanyia al CEONI (D. E. P.).
Hi ha d'altres casos "estranys" succeïts darrerament a aviadors civils, especialment a Avionetes Piper. Un sobre el qual tinc àmplia informació és la que va aterrar forçosament (sense víctimes) a Ginestar (zona Tivissa) en els terrenys de l'enginyer agrònom José Antonio Ruiz. Es tracta d'un cas també molt misteriós, puix que, en sobrevolar la "Conca", un camp de forces desconegut (estàtica?) li manllevà l'electricitat pròpia: va haver d'efectuar un aterratge

> violent, destrossant part del tren d'aterratge. (L'avioneta així com els dos pilots, francesos estudiosos del fenomen "ONI"). Han intervingut, segons les meves notícies, les Forces Aèries de Reus, ja que al dia següent, dos avions de guerra d'aquesta base van sobrevolar detingudament la zona»[61].

La història de l'avioneta «misteriosament accidentada» va tenir cert èxit en els cenacles ocultistes i va arribar viva fins als anys 80 entre els joves apassionats per les històries pretesament paranormals de l'afer Tivissa. Pel que sembla, l'aeronau va realment col·lidir contra un cable a l'entorn del pont d'arcades que uneix Móra la Nova amb Móra d'Ebre, sobre el riu que dona nom a aquesta darrera població. Però la llegenda situava els fets sobre la Conca, una zona que ja ens ha aparegut.
El diari de Tarragona de l'època va publicar una nota sobre l'aterratge forçós de l'avioneta a l'Illa de Putxó (figura 7) el 21 de març. La notícia deia el següent sota els epígrafs «Una avioneta va haver de realitzar un aterratge forçós a 60 metres de l'Ebre, a Miravet. Els dos ocupants, francesos, van resultar il·lesos»:

> «A uns seixanta metres de la riba de l'Ebre, a la finca coneguda per L'Illa de Putxó, al terme municipal de Miravet, una avioneta civil, de propietat particular, marca Piper F-OCJM, de quatre places, va efectuar un aterratge forçós pel que sembla com a conseqüència d'una avaria al motor. El pilot Laurent Batsch, 56 anys, natural de París i amb residència a Niamey (Níger), va resultar il·lès així com la passatgera Raimonde Ouddane, de 48 anys, de la mateixa naturalesa i amb la mateixa residència. L'avioneta, que va patir grans desperfectes, procedia de Tànger i es dirigia a Marsella. Els seus dos ocupants, després de ser assistits, van continuar viatge amb direcció al

seu destí, mentre que forces de la Guàrdia Civil van quedar custodiant les restes de l'avió»[62].

El diari de Lleida va publicar una nota de premsa d'Europa Press:

«Ginestar d'Ebre, 22. – Una avioneta "Pipper" matrícula MSO-ESM que realitzava la ruta de Tànger a Marsella, hagué d'efectuar un aterratge forçós a causa de d'una parada del motor en uns terrenys de la finca "L'Illa de Putxó[63]" d'aquesta localitat. L'aparell ha quedat destrossat a causa de la maniobra. Els ocupants han resultat il·lesos»[64].

De la correspondència de J. J. Millás dirigida a Ballester, relacionada amb el cas Tivissa de l'Arxiu del CEI, extraiem una altra referència a l'avioneta amb tocs fabulosos: la Conca; el motor que s'atura sobtadament però després funciona; avions sobrevolant l'indret,...

«Una avioneta Píper nova, quan sobrevolava la Conca, se li va aturar el seu motor sobtadament,

Figura 7. L'illa de Putxó, entre Ginestar i Miravet.

> circumstància que obligà els seus ocupants a un aterratge forçós. Un cop a terra veieren que el motor funcionava.
> Un automòbil militar es feu càrrec de l'aparell i durant el dia següent avions militars sobrevolaren la zona diverses vegades»[65].

Retornem a la carta de Roca. Informa a Ballester que posseeix més informació sobre el cas de l'avioneta, però, com sempre, no pot explicar res més. Després li comunica que s'haurà de desplaçar a València per motius professionals i que espera poder-lo veure aprofitant l'avinentesa. I si en la carta del 3 de març deia que el cas Tivissa ja estava pràcticament gairebé llest per a emetre sentència, a punt per a sentència, ara «no està tancat» i s'està formant un grup de més d'una dotzena de persones amb perfils tècnics diferents per a poder-lo solucionar. Curiosament Roca sosté que només és una qüestió econòmica, suposem que per la necessitat de pagar les despeses de la recerca que s'hauria d'acabar publicant com un «treball científic». I l'objectiu és una «"cova" on hi ha quelcom».

> «Hi ha més informació, però... diguem que no estic autoritzat a dir res més. De moment. Aquest és un altre petit capítol del que vostè em demana: Informació sobre Tivissa. No puc dir res, i menys ara. A l'octubre penso visitar-lo, ja que per negoci hauré de traslladar-me a València.
> Particularment, l'informaré de tot allò que se li pugui dir, perquè hi ha coses, amic Ballester, que no m'atreveixo a explicar-li a ningú.
> Pel que fa a aquest cas QUE NO ESTÀ TANCAT, estic formant un grup per a la propera tardor format per un enginyer electrònic, un biòleg, un pilot aviador civil amb moltes hores de vol i tècnic d'aquella regió; dos escaladors, un físic, un metge psiquiatre, dos

parapsicòlegs i un grup d'especialistes (arqueòlegs, un químic, un ornitòleg, un paleontòleg de la Universitat de Barcelona, etc. etc.) i d'altres branques que no detallo per temor a una possible divulgació, com per exemple un fotògraf professional. Si la cosa arriba a quallar (és només una qüestió de milers de pessetes) crec que aquest cop es podria donar un gran pas.
Li agrairé discreció. Si s'aconsegueix, el resultat es publicarà com treball CIENTÍFIC. Si fracasso, continuaré amb els meus tres amics i amb poc material, però jo descobreixo d'una vegada la "cova" on hi ha quelcom, o acabo com el Capità Antonio Boado»[66].

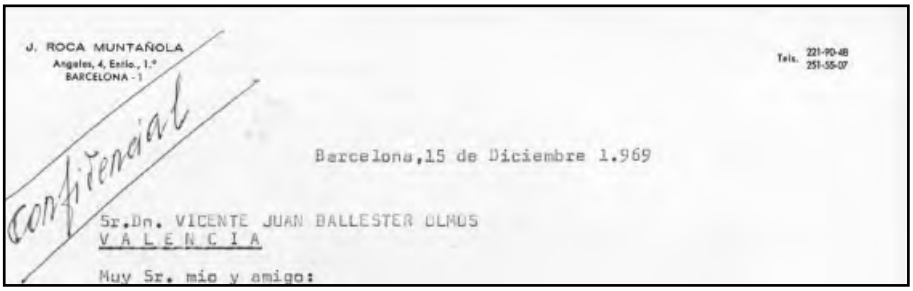
Dotzena carta: Malgrat ser un cas molt clar, continuen les recerques sobre Tivissa

Roca respon el 15 de desembre a l'escrit de Ballester del 13. De nou indica que ho fa a correu seguit, i hi afegeix, a mà, en bolígraf i a la part superior, en diagonal, l'anotació «Confidencial» (figura 8).
Immediatament passa a ocupar-se del tema de la carta sota l'epígraf «AFER TIVISSA». Segueixen les recerques, però assegura que es tracta d'un «cas molt clar». D'altra banda, comunica que l'autor de la carta que va donar a conèixer el suposat cas d'aterratge, Sebastià Mateu, en realitat no es diu així.

«Sobre aquest particular res no puc avançar, ja que hi ha un grup científic nacional i estranger treballant en aquesta regió i que abasta diferents branques científiques, des de la biologia fins a l'espeleologia de tota aquella regió superior als 20 quilòmetres quadrats. Aquests treballs, suposem, encara duraran fins a la primavera o estiu vinent. Una vegada

acabats, no depèn de la meva particular opinió el que siguin donats a conèixer.
Jo no sóc més que una peça d'escacs d'aquest assumpte que indirectament va relacionat amb Castellbisbal, segons unes ortotènies, així com en d'altres concorda amb Alarcón, Alcalá del Río, Santiponce i Sevilla (l'última) i que corresponen al 31 de juliol passat. Res més puc dir-li; accepto que ÉS UN CAS MOLT CLAR.
Referent al que em diu del senyor Mateu, tingui present que aquest senyor no es diu així; no viu a Darmós i desitja romandre en la foscor dels fets doncs aquesta persona està molt malalta. D'una altra banda, quan nosaltres vam començar DE VERITAT I CIENTIFICAMENT aquests estudis, molts Centres s'ho van prendre com una broma o bé es van permetre descaradament riure's de nosaltres, especialment alguns de Madrid i Barcelona. A nosaltres aquest treball ens suposa un dispendi superior a les 45 mil pessetes. Així que sento comunicar-li que si el que s'arribi a descobrir és positiu, en el moment oportú serà comunicat abans que res a les Autoritats (Força Aèria) abans que a ningú, i sempre que ... es pugui comunicar»[67].

Acabat el tema Tivissa, contesta a Ballester sobre el nou grup ufològic que intentava aglutinar tots els existents de l'Estat

J. ROCA MUNTAÑOLA
Angeles, 4, Entlo., 1.º
BARCELONA - 1

Tels. 221-90-48
251-55-07

Confidencial

Barcelona,15 de Diciembre 1.969

Sr.Dn. VICENTE JUAN BALLESTER OLMOS
VALENCIA

Muy Sr. mio y amigo:

Figura 8. Encapçalament de la carta de Roca del 15 de desembre de 1969, amb l'anotació manuscrita demanant un tractament «confidencial».

espanyol. A Roca no li agrada que no se l'hagi consultat i ara Ballester, que estava al cas, li demana informació sobre les seves activitats de cara a transferir-les a aquest grup.

> «Aquesta manca d'ètica, en ser consultats tots els centres i particulars que han estat estudiant el fenomen OVNI, com en el meu cas, des de fa 16 anys, crec -en la meva modesta opinió- que valia la pena de ser CONSULTAT ABANS DE DEMANAR-ME INFORMACIÓ.
> Crec, amic Ballester, que sobre qualsevol altre comentari sobre aquest tema. Particularment, com molts d'altres, estic molest. (I vostè en el meu cas li semblaria el mateix)»[68].

Signa la carta immediatament, però Roca immediatament decideix incloure tot un reguitzell d'associacions a les que pertany, com un complement a la seva signatura, com si fos una mena de prova del seu valor, i entrant en certa contradicció amb allò que ell mateix deia a la vuitena carta del 19 d'abril:

> «[...] li dono la meva paraula d'honor que mai he pertangut a cap associació ocultista, sigui de la classe que sigui, ni religiosa, ni pseudoreligiosa, ni política, ni tan sols recreativa, excepte del CEI [...]»[69].

Ara Roca escriu:

> «Membre del Centre d'Estudis Interplanetaris. Membre de l'Associació de Radioestèsistes d'Espanya. Membre de l'Agrupació "Alfa Centauri" d'Estudis Mentalistes Argentins. Membre de la Societat d'Estudis Parapsicològics de Barcelona. Membre de la Societat d'Ornitologia (Secció

> Regional Catalana). Al marge d'altres diverses societats afins (ASTRONOMIA, etc. al marge d'ésser membre d'Associacions Americanes –corresponsal– a L'Estat espanyol). No creu que abans em dec a d'ALTRES?...»[70].

I en el *post scriptum* afegeix:

> «Afegeixo que el meu enuig no està dirigit a vostè; el meu enuig i el d'altres està dirigit més amunt. Ara bé, si és factible, a vostè particularment li informaré del que sàpiga sobre Tivissa, si m'ho autoritzen; Ara bé: sobre els Monegres[71] no em faci preguntes, doncs no podré contestar-li res: no vull disgustos».

Secrets i conspiracions.

Tretzena carta: El cas del tècnic de la central nuclear de Vandellòs i les seves derivacions

El 18 de desembre Ballester escriu a Roca enviant-li material i donant-li explicacions, tot intentant rebaixar el seu enuig. La carta es retarda més que les anteriors, cosa que Roca atribueix a la gran proliferació de correu postal com era típic per Nadal en aquells anys. Ell contesta el dia 27.
Després d'aquest prolegòmens escriu sobre un altre tema que es convertirà en llegenda entre els grups ocultistes de l'època: la desaparició de Denis Rambouv, un tècnic de l'Estat francès que treballava llavors a la central nuclear de Vandellòs.

> «Suposo que ja estarà assabentat del cas de la Selva del Camp relacionat amb un tècnic electrònic recentment arribat de França i que pertany a la plantilla de Vandellòs (Central Nuclear). Per totes

aquelles muntanyes hem estat durant aquests darrers dies (ja li deia en la meva anterior que actuàvem en un radi de 20 quilòmetres quadrats). El passat dia 24, un dels nostres enllaços, a prop del lloc que cita la premsa, va tenir un accident de cotxe SENSE CAP EXPLICACIÓ LÒGICA (segons el seu acompanyant). El nostre enllaç en aquests llocs, de Barcelona, és un enginyer, i el seu ajudant de 32 anys és doctor en ciències, de nacionalitat Francesa, malgrat que viu també a Barcelona des de fa anys. La història del que ha succeït li explicarà amb tota classe de detalls el senyor Ribera passades aquestes festes. Ignoro si pot tenir tot allò UNA RELACIÓ o és causa fortuïta, atzar, desgràcia..., però el nostre enllaç té una cama trencada, ferides diverses no greus... i un esglai. (Crec que ningú dels dos, ara per ara, i en dir ara, vull dir... temps, no tornarà a freqüentar cap d'aquells llocs, per si les mosques,...).
Li prego la MÀXIMA CAUTELA I DISCRECIÓ en allò escàs que li he ressenyat; els motius ja els sabrà en el moment convenient»[72].

Roca va escriure sobre aquests fets en el seu llibre *Fenomenologia Parapsicológica*, publicat per la revista *Algo* en fascicles l'any 1970[73]. En una secció dedicada a les premonicions, esmenta a un tal Edward L. Mortherwell, un pastor protestant de Chicago, que pel que sembla va narrar a finals del segle XIX les seves experiències en la revista *The Progresive Thinker*. Roca reprodueix de manera condensada el relat original. Ara bé, en acabar ens informa que un net del pastor, resident a Barcelona quan Roca escrivia el text, experimentava situacions similars.

«I aquí més o menys acabava una part d'aquell interessant relat que el mateix pastor li va fer al periodista que l'entrevistava, però vet aquí que

> setanta-quatre anys més tard (1969) a un net d'aquest pastor protestant, resident a Barcelona, li han succeït els mateixos fets, i s'ha salvat les tres vegades en circumstàncies idèntiques de perill, encara que amb petites variants. La primera vegada es deslliurà del terratrèmol que assolà Agadir, el 1960, com recordarà el lector; la segona tingué també aquella sensació indefinible i inexplicable de perill, o avís misteriós, i en lloc de prendre l'avió aquell dia, va preferir sortir al següent, i aquell avió es va perdre al Líban per causes ignorades. El tercer és ja més recent, i es refereix a la nostra Pàtria.
> El meu amic havia de fer un viatge en direcció a Tarragona amb alguns amics i investigar un fet una mica estrany, fins i tot misteriós, succeït a Vandellòs, quan la desaparició d'un tècnic nuclear durant sis dies, en què, perdut i en estat depauperat el trobà la Guàrdia Civil en una masia abandonada (Mas Blanch), situada a les muntanyes de L'Albiol, al partit judicial de Valls»[74].

Roca afegeix una crida a una nota a peu de pàgina en la qual transcriu la notícia de *Tele eXpres* sobre el «tècnic de Vandellòs» publicada el 24 de desembre de 1969.

> «En un estat extremadament depauperat ha estat trobat per la Guàrdia Civil el súbdit francès Denis Rambouv, tècnic electrònic de la Central de Vandellòs (Central Nuclear) que havia desaparegut fa sis dies. Denis Rambouv, de quaranta-tres anys, natural de la Chaine de Vicente [sic], havia arribat procedent de París, el dia 10 passat, incorporant-se a la seva feina a la Central Nuclear de Vandellòs. Acabada la jornada laboral a la una de la tarda del dia 16, va desaparèixer sense que ningú tingués la menor notícia d'on es trobava, o què li havia passat, havent circulat fins i tot rumors que havia estat raptat.

Dies després de la desaparició, la Guàrdia Civil de la Selva del Camp trobà abandonat el cotxe matricula B. 692.353[75]. Portat a un garatge i obert es va comprovar que no es tractava d'un vehicle robat, sinó llogat a la Ciutat Comtal. Al seu interior foren trobats diversos objectes personals, documents i un bitllet d'anada i tornada París-Barcelona. Comprovada la identitat del desaparegut, s'avisà el cònsol francès de Tarragona, que prestà la seva col·laboració per a la recerca.

En un hotel de l'Hospitalet de l'Infant es localitzà l'equipatge de Denis Rambouv, on informaren que feia tres dies que el client no apareixia.

En aquests moments havia pres cos la creença que el tècnic electrònic francès havia patit algun greu accident a la muntanya, per la qual cosa les forces de la Guàrdia Civil van iniciar una metòdica recerca que significà trobar Denis Rambouv en una masia abandonada anomenada Mas Blanch, situada a les muntanyes de L'Albiol, al partit judicial de Valls, en un estat d'extrem esgotament.

El senyor Rambouv va declarar que era amant de la natura i que, en finalitzar la feina el dia 16, va decidir fer una passejada per les muntanyes; que allà es va desorientar completament i que així ha passat els sis dies. Havia menjat una mica —va declarar—, però això no representava cap problema insoluble, ja que una malaltia d'estómac no li permetia omplir massa aquesta víscera. Traslladat a Tarragona, va ingressar en un establiment sanitari on ha quedat internat.

La versió donada pel senyor Rambouv no ha convençut gaire a Tarragona, ja que a la zona on es va perdre està força poblada, per cert, i es creu força difícil que pogués estar buscant alguna zona habitada sense trobar-la. A més que a la nit és molt probable que es vegin llums dels pobles i masies

circumdants, sobretot des d'un lloc elevat com aquell»[76].

Roca continua amb les seves explicacions:

«Com fos que la versió donada pel mateix enginyer senyor Denis Rambouv, francès, tècnic electrònic, no havia convençut gaire, atès que la zona on es perdé precisament està força poblada, es cregué, des del primer moment, que era difícil i il·lògic pogués perdre's i estar cercant durant dies alguna zona habitada, a més a més que, per la nit, era molt probable que veiés els llums dels pobles i masies circumdants, especialment des d'un lloc elevat, per la qual cosa, i davant del misteri en el qual semblava estar envoltada aquella notícia periodística, un grup d'amics, investigadors particulars del que venim anomenant fenomen o temàtica dels OVNIS, i d'entre d'ells, i com a cap dirigent i fons i tot financer de l'expedició, estava el meu amic, net d'aquell pastor protestant.

La joventut sempre ràpida en les seves decisions, acordà visitar el lloc descrits a la premsa i investigar pel seu compte, però succeí que hores abans de sortir amb el cotxe, patí la mateixa sensació de malestar no físic, sinó un misteriós avís psíquic que ell mateix no sabé definir fins a hores després, però que ja li havia passat les dues vegades anteriors en els quals segurament salvà la vida gràcies a això. Durant unes hores, segons em confessà més tard, estigué dubtant, però, finalment, decidí de romandre a Barcelona, on vivia des de feia anys. Els seus amics marxaren sense ell i, hores després, i a prop del lloc indicat, tingueren un seriós accident, lliurant-se de la mort, o de quedar malferits, per un veritable miracle, puix que el cotxe es precipità per un petit barranc, eixint gairebé il·lesos els tres

ocupants, però el seient davanter que hauria d'haver ocupat, o sigui, el del costat del conductor, que era el seu íntim amic, quedà desfet.
Un cop més, possiblement, l'advertència misteriosa, li havia salvat la vida»[77].

La premsa de Tarragona va publicar una notícia més acurada sobre el tècnic.

«Tota una odissea ha viscut el súbdit francès, Denys Rambaud, potser provocada per la seva afició a la muntanya. És com una història, nova al nostre temps, de l'antic Robinson Crusoe. Una pel·lícula que gairebé resulta increïble i que, per aquestes dates, podria ser com un pintoresc conte nadalenc. I amb final feliç, que és el que importa. Perquè una vegada més, la Guàrdia Civil ha donat mostres de la seva eficàcia i del seu servei extraordinari i conscienciós en benefici de la col·lectivitat. L'imaginatiu súbdit francès, sense proposar-s'ho deliberadament, feu mobilitzar la .Benemèrita per una distracció o, potser, per escàs sentit de l'orientació.

UN COTXE, LA PRIMERA PISTA.
Els relataré els fets. El passat dia 19, cap a les nou del matí, la Guàrdia Civil de Selva del Camp tingué notícies que en una masia propera a la riera hi havia un turisme matrícula de Barcelona número 692.353, tancat amb clau i que va ser traslladat a un garatge d'aquella població. Allí fou obert el vehicle, observant-se que no s'havia instal·lat cap pont i que al seu interior hi havia una cartera amb documents, peces de vestir, una nota escrita i altres objectes, així com un bitllet d'anada i tornada de Barcelona a París a nom de Denys Rambaud.
El cotxe havia estat llogat a una agència de Barcelona.
Els objectes trobats al vehicle tancat i abandonat en

aquest lloc, feren sospitar a la Benemèrita que va començar les recerques. Una persona informà que Monsieur Rambaud havia estat vist, el dia 16, cap a les sis de la tarda, a les proximitats de la riera de Selva del Camp. Creient-se que hagués pogut patir un accident, atès l'abrupte del lloc, es reforçaren les investigacions per a trobar el seu parador.

CONTACTES AMB UN HOTEL D'HOSPITALET.

A l'automòbil va ser trobat també un fullet propagandístic de l'Hotel de l'Infant, de l'Hospitalet de l'Infant. Va ser una bona pista per a la Guàrdia Civil que, immediatament, realitzà les gestions oportunes en aquest establiment. Així es sabé que el desaparegut estava allotjat en una habitació, però que no se l'havia pogut localitzar des del migdia del dia 16 passat. L'equipatge i la resta de peces d'ús personal es trobaven a l'hotel esmentat. Allà també es conegué que treballava, eventualment, a la Central Nuclear de Vandellòs, on s'havia desplaçat des de París, on té la seva residència habitual juntament amb la seva dona i tres fills. El seu treball és especialitzat en electricitat.

Naturalment, a la pròpia Central es confirmà la desaparició de *monsieur* Rambaud, els qui ho posaren en coneixement del cònsol de França a Tarragona, el senyor Emmanuel Buscail que des del primer instant, ha realitzat per part seva totes les gestions necessàries per aclarir aquest estrany succés.

BATUDES DE LA GUÀRDIA CIVIL.

A aquest nivell de les investigacions, ja confirmada plenament la desaparició del tècnic francès, la Guàrdia Civil començà a desplegar les forces en una intensa, tenaç i contínua recerca per tota la zona on va ser trobat l'automòbil. Podem afirmar que tota la

421 Comandància es mobilitzà en aquesta operació de recerca, estant previst fins i tot el seu reforç amb nous elements fins al total aclariment del fet. Foren diverses les batudes practicades per tota la zona muntanyosa compresa entre els termes d'Alcover, La Selva del Camp i L'Albiol. Una zona agresta i difícil que va fer més penosa la incansable cerca. Aquestes batudes van començar el dia 20 a primera hora del matí, prosseguint durant el dia 21 i 22 fins que per fi, la patrulla que anava al comandament del capità de la Companyia de Valls, el senyor Gregorio Mansilla Garmilla, localitzà el francès extraviat.
Fou trobat al voltant de les cinc de la tarda del dia 22 a una masia abandonada, al terme municipal de L'Albiol. La identificació es realitzà gràcies a la documentació que ell mateix duia, ja que en cap moment no es disposà de cap fotografia del desaparegut que hagués pogut facilitar la seva localització.

TOTALMENT EXTENUAT.
Al mateix lloc de la troballa rebé els primers auxilis, ja que semblava totalment extenuat, després d'haver passat sis dies completament aïllat de la civilització. S'ha avançat en informacions imprecises que s'alimentà d'herbes, però no és cert perquè, segons les nostres referències, recollides de bona font, *monsieur* Rambaud, pateix una malaltia estomacal que, humanament comprensible, li permet, per hàbit, quedar-ne algunes jornades sense alimentar-se. Fou traslladat a la nostra ciutat, on rebé l'assistència mèdica escaient.

S'EXTRAVIÀ.
Sembla que quan el dia 16, a la una de la tarda, finalitzà el seu treball a la Central Nuclear de Vandellòs, es disposà a fer una passejada. És amic

de la natura i li agraden, en particular, els boscos. El seu passeig arribà fins a La Selva del Camp i possiblement en llegir el cartell de la carretera, cregué que es tractava d'una autèntica selva. Es va internar a la muntanya. Es va fer de nit i s'extravià. Lògic. Estigué vagant intentant trobar una sortida sense adonar-se que el que feia era introduir-se encara més al bosc. Dormí sota els arbres durant aquests dies fins que finalment fou localitzat.

FINAL FELIÇ.
Com dèiem al principi, la peripècia singular d'aquest tècnic francès, com un conte de Nadal, ha tingut un final feliç. Gràcies al desplegament de la Guàrdia Civil a qui, el cònsol de França a Tarragona, senyor Buscail, vol agrair el gran nombre d'atencions que ha prestat a aquest succés, posant totes les seves forces i elements en la consumació del servei. Aquesta circumstància que ens va declarar el senyor Buscail volem fer-la pública per deixar constància, una vegada més, del feliç final d'aquesta aventura quan el Nadal repica aires de germanor a totes les portes»[78].

La carta al·ludida anteriorment dirigida a Ballester per J. J. Millás esmenta dues vegades el succés, com si fossin dos fets diferents, dins de l'ambient misteriós de l'afer Tivissa; i amb l'aparició d'un altre tòpic de l'època: els internaments en psiquiàtrics.

«Un investigador francès es traslladà allí, deixà el cotxe aparcat i donà un tomb. 6 dies després fou trobat per la Guàrdia Civil en una masia abandonada. A 150 metres d'una altra habitada!. Assegut i totalment abatut.
No recordava res de res. Només que havia menjat herba durant aquells dies. Fou portat a un institut

> psiquiàtric, on crec que encara l'atenen en espera que pugui informar a l'autoritat militar
> [...]
> Uns estudiosos francesos, quan circulaven per la zona van estar a punt de patir un seriós contratemps en quedar-se un d'ells totalment paralitzat. A aquests successos venen a unir-se la desaparició d'un tècnic de la Central de Vandellòs i 5 suïcides d'un temps ençà, en una zona tranquil·la i de gent senzilla amb pocs motius per a mesures dràstiques»[79].

El tema de l'enginyer desaparegut també va aparèixer a les, en un altre temps, famoses tertúlies de la Cecilia Conde. En una de les reunions de maig de 1972, un dels joves ufòlegs assistents, Ramon Pelegrí Piñas, que era membre de la delegació a Barcelona del grup andalús Red Nacional de Corresponsales (RNC), va parlar sobre el tema. L'amfitriona, seguint el seu costum, anotaria el següent:

> «TÈCNIC NUCLEAR de Vandellòs. Francès. Va sortir un matí en el seu cotxe. En no tornar l'hotel van donar l'alarma. Cercaren. Se'l va trobar al cap de 6 dies en una masia abandonada. Havia menjat herba. Estava semi-inconscient, assegut a terra, amb els braços plegats cap endavant. No recordava absolutament res d'aquests 6 dies. El van internar a Reus [al sanatori Pere Mata], amb vigilància permanent mèdica i militar. Sembla que segueix allà. A prop d'on el van trobar, a 200 m., hi ha una altra masoveria habitada per uns andalusos, no sé si refugiats. Se'ls va preguntar si havien vist alguna cosa estranya per allí. Van dir que temps enrere en una d'aquelles cases vivia un home estrany, molt alt, vestit amb una "granota", amb cabells llargs, molt ros, que només s'alimentava de pa i llet. Després se'n va anar»[80].

El nom correcte i complet del protagonista de la història era Denys Eugène Joseph Augustin Rambaud (1926-2007), natural de Chaize-le-Vicomte, la, Vendàie, a la regió de País del Loira i traspassat a Luthenay-Uxeloup, Nièvre, a la Borgonya.
Rambaud treballava per a una de les empreses franceses subcontractades per Hifrensa, propietària de la central nuclear Vandellòs I, i la desaparició fou totalment

Figura 9. Fotografia de Ramon Pelegrí realitzada el 16 d'abril de 1973, durant una visita a Manuel Osuna Llorente, a la població d'Umbrete (Sevilla). Arxiu CEI.

voluntària i per problemes «familiars» ben mundans. Del Mas Blanc (41°14'55.4"N 1°06'30.5"E, figura 10), situat al costat mateix de la carretera TV-7046, i on es trobava, avui només queden algunes ruïnes. Disten uns 10 quilòmetres d'on havia deixat el cotxe. Un cop localitzat, va ser conduit a l'Hospital Joan XXIII, llavors Residència Sanitària de la Seguretat social.

Denys Rambaud havia d'estar molt poc temps a Catalunya, per això disposava d'un automòbil llogat, fet totalment anormal en el procediment seguit amb els tècnics que arribaven de l'estat francès. Atès el cost que implicava l'arrendament, com que la central era una qüestió d'estat, s'havia arribat a un acord amb el govern espanyol per tal que poguessin circular lliurament els treballadors desplaçats a la zona amb els seus propis automòbils mentre durava la construcció[81].

Malgrat que la desaparició de Denys Rambaud va obeir a causes ben convencionals, la referència de Roca seguia semblant enigmàtic al periodista Josep Maria Armengou i Marsans (1934-2005) i als seus íntims col·laboradors encara durant els anys 90[82].

Pot resultar interessant transcriure un article publicat a la revista *Karma-7* el desembre de 1988 que tracta precisament sobre aquest tema. El paper està signat per «Siljos», acrònim de Sílvia Perramon i Josep Maria Armengou. En el text s'esmenta també el grup GRAAL,

Figura 10. Situació de les ruïnes del Mas Blanc, a la dreta del mapa.

constituït també a l'entorn d'Armengou, per la qual cosa evidentment podia disposar dels seus propis documents. Sabent això, els comentaris relacionats amb l'accés a la documentació de GRAAL que esmenten els autors, malgrat escriure en primera persona, resulten graciosos, i recorden les intrigues de Roca. Precisament el seu llibre *Fenomenología parapsicològica e historias condenadas* es esmentat per «Siljos» malgrat que no s'ofereix el títol i s'indica com a any de publicació erròniament 1971. La versió que ofereixen Armengou i Perramon sobre el tècnic és totalment inventada i els autors no tenen ni la consideració de ser coherents amb les dates.

Els autors relacionen el fet amb una apagada transcorreguda a Catalunya el 14 d'octubre de 1987. La causa de l'apagada va ser la desconnexió dels dos grups nuclears d'Ascó, com a resultat d'una avaria a l'interruptor de l'estació receptora de Sentmenat, a la connexió amb la línia d'alta tensió amb la central hidroelèctrica de Sallente-Estany Gento. Tanmateix, l'escriptor espanyol Juan José Benitez López en el programa «Crònica 3», de la televisió pública nacional[83] va explicar que abans i durant l'apagada d'aquella nit, els radars van detectar OVNIs a prop de la central de Sentmenat. Segons la seva teoria els no identificats van ser responsables d'una absorció d'energia de la central. Una comissió de l'Exèrcit de l'Aire espanyol s'hauria desplaçat des de les Illes Balears a Barcelona per a investigar els fets. La imaginació del novel·lista[84] serveix a Armengou i a Perramon per a escriure i mantenir viva una teoria sostinguda en les dues dècades anteriors per alguns aficionats als plats voladors i que vinculava les apagades elèctriques amb l'activitat ufològica.

> «He tingut accés al dossier de camp del grup català Graal d'investigació ctònica, que té la seu a Barcelona, un grup molt hermètic tant en les investigacions com en la informació pública i que sens dubte manté un

rigorós "*numerus clausus*" de socis entre els que compta amb diversos col·laboradors de K-7.
El cas va tenir lloc el 24 de desembre del 1969, als sis mesos de l'arribada de l'Home a la Lluna. Fou donat a conèixer públicament en aquell moment, pels diaris, si bé no com a problema paranormal, sinó com a simple curiositat. El 1971 va ser àmpliament comentat i per primera vegada, en un llibre especialitzat sobre parapsicologia. Des de llavors ningú més no s'ha ocupat del cas.
Ara Graal hi ha treballat arran de "l'Apagada de Catalunya" de fa un any. Però deixo bona constància que vista la magnitud que el cas va prenent, Graal em diu que per ara estan investigant, però encara no han arribat a cap conclusió. Així ho dic però no m'ho crec i així ho puc escriure a causa de la gran amistat que m'uneix amb el fundador de Graal, el nom del qual estic obligat a silenciar. Per mi, Graal ja ha tancat el cas però no m'autoritza a publicar la conclusió, ara com ara.

Un cas de clarividència o precognició
Edward L. Mortherwell era un pastor protestant de Chicago. El 1895 narrà en un llibre la seva vida plena de casos de premonicions. El 1969, un net del pastor viu des de fa temps a Barcelona i la seva vida, per indubtable herència genètica, és plena de vivències semblants.
El 1960 era a Agadir i una premonició el feu marxar de la ciutat dos dies abans de l'encara recordat terratrèmol. Tots els veïns de la casa on ell hauria estat al moment del terratrèmol, moriren.
Quelcom/Algú li va dir que havia de sortir d'Agadir. No hi havia aquell dia avió directe ni a Madrid ni a París per a després arribar a Barcelona, però sí un que feia Rabat-Argel-Barcelona, itinerari fins i tot més directe per arribar a la capital catalana. Determinà

agafar aquest avió. Quan es dirigia a treure el bitllet alguna cosa/algú li digué que no prengués aquell avió... Tres hores més tard s'estavellava al desert morint tots els seus ocupants...

Precognició a Barcelona

Al començament del 1970, Mortherwell (el net) s'interessa, juntament amb un grup d'amics barcelonins, pel cas d'un enginyer nuclear francès, Denis Rambauv, que treballava a la central nuclear de Vandellòs primera que es va construir a Catalunya. Serien tres homes i una dona que en un cotxe farien el viatge de Barcelona a Valls, Mortherwell presentí una vegada més que no havia de viatjar en aquell cotxe. Partiren els seus tres amics. La parella als seients del darrere, el seient al costat del conductor quedà buit en no ser-hi el clarivident. A prop de Valls, el cotxe patí un aparatós accident.

Tots tres resultaren greument ferits i per com quedà el seient de costat del conductor, els tècnics afirmaren que si hagués estat ocupat, el viatger hagués mort.

Aquest accident va privar dur a terme la recerca.

El dia 24 de desembre de 1969 l'enginyer Rambauv deixà la seva feina a la central nuclear de Vandellòs per prendre les curtes vacances de Nadal. Tot i que tenia una setmana de vacances, el dia 27 fou requerit al seu hotel de l'Hospitalet de l'Infant perquè anés a la central per una emergència. A l'hotel i a la central havia comunicat el seu retorn la tarda del 26. El dia 28 encara no havia tornat ni a l'hotel ni a la central i començaren a preocupar-s'hi. El dia 29 fou donada l'ordre de recerca a la Guàrdia Civil. El dia 30, Trànsit va localitzar el cotxe al poble de L'Albiol, prop de Valls, força allunyat de la central i de l'hotel. El dia 31 l'enginyer va ser localitzat a la masia Can Blanc, a prop del poble de L'Albiol, totalment depauperat i

sense recordar res del que li havia passat, fins i tot ni recordant perquè havia anat a L'Albiol i hi havia deixat el cotxe. Va trigar un mes a recuperar-se i tornar a la feina de la central nuclear de Vandellòs. Ni metges, ni tècnics, ni la Guàrdia Civil, s'explicaren que s'extraviés en una zona muntanyosa que, encara que abrupta i poc habitada, no ofereix cap dificultat en cas de pèrdua d'orientació, no havent regnat tampoc durant aquells dies una climatologia adversa. Tractant-se així mateix, d'un enginyer, que segons se sabia, era aficionat al muntanyisme, menys s'explicava l'estat de desnutrició i encara menys la total pèrdua de memòria. Però el cas, restablert l'enginyer, es va arxivar. El grup barceloní amb el clarivident inclòs, es plantejaven la possibilitat d'intervenció Ovni.

De la parapsicologia a la ufologia

Resumim: Un sensitiu clarivident prou documentat, net d'un altre documentat. Agadir, Alger, Barcelona. Un indubtable misteri pel que fa a un enginyer francès, precisament nuclear, treballant a la primera nuclear de Catalunya.

Fenomenologia parapsicològica comprovable i una possible concomitància amb fenomenologia ufològica.

I dues de grans i inexplicables. incògnites:

Per què el clarivident i els companys no havien d'anar a investigar *in situ* el cas de l'enginyer nuclear? Què passà a l'enginyer francès i/o que anava a buscar a les muntanyes de La Mussara?

I aquí, i aquest estiu passat, és quan intervé el Grup Graal, arran del que va passar el novembre de 1987 amb el GAC (Gran Apagada ·de Catalunya).

Terres refractàries a L'Albiol

Quan vaig entrevistar els de Graal els vaig dir:

– O sigui. que heu descobert que a L'Albiol hi ha terres refractàries...
–No és així. Exactament el que vam fer va ser preguntar-nos si l'enginyer francès havia anat a les muntanyes de La Mussara a fer simple muntanyisme o cercar alguna cosa.
Si feia simple muntanyisme no s'havia de extraviar i perdre al llarg d'una setmana i trobar-se totalment depauperat. Si anava a buscar alguna cosa concreta. Què? Pel seu compte o manat per la seva empresa?, i què podia buscar?
Només consultant el "Nomenclàtor de Catalunya" de la Generalitat llegim que aquella zona és rica en "pedra refractària".
Amb només consultar la *Gran Enciclopèdia Catalana* veurem que aquesta pedra suporta sense alterar-se molecularment, temperatures de fins a 6.000 graus... O sigui, no hem descobert res, només hem ratificat les característiques geològiques del lloc, però, això sí, hem estat els primers i els únics a donar valor de recerca i informatiu a un cas arxivat en el qual està demostrat que hi ha una fenomenologia parapsicològica i al que nosaltres, seguint el pensament d'aquell grup del 70, mirem d'unir-nos amb una fenomenologia ufològica... a partir de la GAC de fa un any comencem com sempre a triangular, a recórrer el lloc, a documentar-nos i a investigar analíticament i heus aquí el resultat.

Vandellòs-L'Albiol-Miramar
Si des de la central nuclear de Vandellòs tracem una línia recta als 45° N-E, trobem que passa just per l'Albiol i Miramar, lloc crític de la presència Ovni de la GAC de fa un any. Central nuclear–Roques refractàries-dualitat Ovni-Apagada. A partir d´aquí hipòtesis de treball.
Als Ovni els interessen les roques refractàries de La

Mussara?
La força motriu Ovni es veu alterada per les roques refractàries i promou un alt desequilibri electromagnètic? O just a l'inrevés, la força motriu Ovni necessita la roca refractària?
L'enginyer nuclear francès que ho sabia, va ser controlat i programat pels Ovni?
Graal, com he dit, sap alguna cosa més però ho calla. És natural i lògic. Abans de donar qualsevol conclusió, han de tenir proves documentals i analítiques.
Per part meva intentaré continuar investigant, però com sempre agrairé dels lectors qualsevol informació o opinió»[85].

L'article es complementa amb un mapa amb les triangulacions esmentades (figura 11) que tan recorden les cèlebres i desacreditades ortotènies.

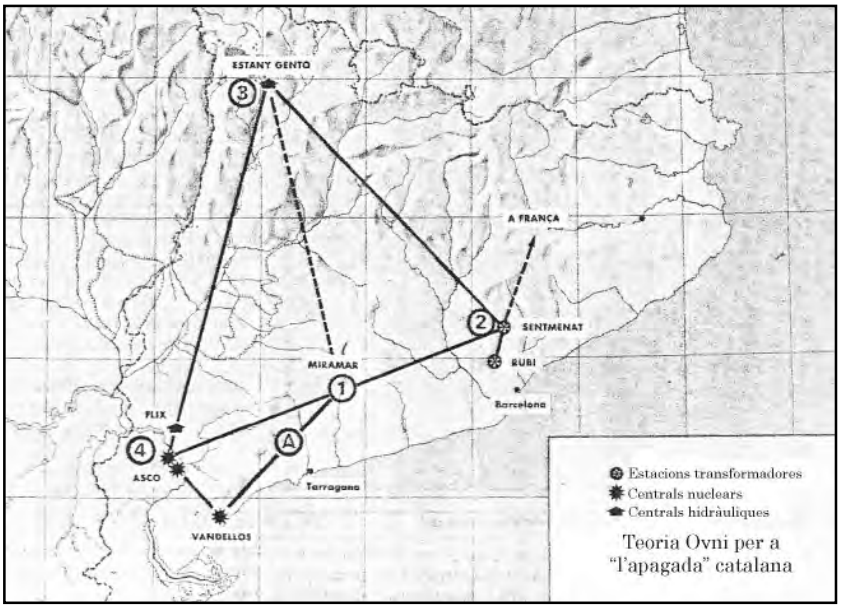

Figura 11. Mapa de l'article que signava «Siljos» a *Karma-7*.

Armengou i Perramon aprofiten la proximitat de L'Albiol a la Mussara, per a fer-ne esment. Tanmateix llavors no era un lloc tan popular entre els amants del paranormal com ho seria durant les dues dècades següents[86].
Uns mesos després apareixia un nou article que enllaça amb l'anterior, l'autoria de la qual correspon a un absolutament desconegut «Col·lectiu Metatron». Es tracta d'un article més esotèric que l'anterior i amb un toc d'ecologisme típic dels moviments de la Nova Era. El contingut inclou, en la seva part final, un altra volta de rosca en les especulacions absolutament infundades sobre el tècnic de Vandellòs. A banda d'això, hi ha comentaris relacionats amb la «cova extraordinària» que cercava Roca; al·lusions a fenòmens parapsicològics a Tivissa i l'esment a una suposada recerca de Roca Muntañola de la «tomba de Moctezuma», un esment que sembla més aviat un error dels autors, atès que realment fou Armengou qui es va ocupar del tema de Maria Moctezuma.

> «A mesura que passa el temps es va aprofundint més en la investigació i anàlisi de tota la fenomenologia paranormal, tant física com psíquica i còsmica, entorn de la conjunció de les forces tel·lúriques, ctòniques, còsmiques i nuclears, a la zona que ubica les quatre centrals nuclears de Catalunya.
> Hem llegit amb molt interès l'article-reportatge signat per Siljos, el qual es refereix a uns estudis elaborats pel grup hermètic català Graal. relacionats amb la "Gran Apagada de Catalunya".
> També hem llegit, i aplaudim solidàriament, les declaracions de Josep Lluís Nuag a l'entrevista signada per Josep M. Armengou Marsans.
> Cal conèixer les 22 lletres sagrades hebraiques per aplicar-les adequadament al Tarot. Cert. I cal conèixer aquestes lletres-diagrames pel que fa a topònims, llocs, caserius, monestirs, muntanyes,

etc., per eixamplar la visió del de baix respecte a allò de dalt i a la inversa.
Per què barregem dos temes? Perquè tots dos tenen correlacions simbòliques. espirituals i còsmiques. Si el Tarot ens ensenya la Vida, és cert que la vida-vida es fa caminant, connectant amb zones tel·lúriques i desxifrant aquells racons on el ctònic es revela "Llum".
Pensem que el grup Graal ha traçat una sèrie de línies sobre gran part de Catalunya que ens són familiars des de fa uns quants anys. La que uneix Ascó amb Miramar i Sentmenat, ens marca clarament el camí de les Tres Lletres Mares, "Alef", "Mim" i "Shin". I les mateixes lletres trobem a L'Albiol, Miramar i Sentmenat a més de la Vau de Vandellòs. I la "Vau", no és el principi del verb? La "Vau" no és la Imatge les relacions del que és a dalt amb el que és a baix?
Triangle de la vida
Però és que a més a més en el conjunt de línies i lletres, el grup Graal obté tres perfectes triangles de Pitàgores o de la Vida.
Triangle que també s'obté enllaçant Ascó, Miravet i Vandellòs. (Es repeteixen les lletres "Alef", "Mim" i "Vau"). I Miravet va ser un importantíssim enclavament templer protegit per la Serra de Balaguer, on al seu peu hi ha les dues centrals nuclears de Vandellòs i la Serra de Cardó.
I ja que parlem de la Serra de Balaguer, que clou el Camp de Tarragona pel sud, és obligat dir que aquest massís rocós es un mont solar per antonomàsia. La seva pròpia configuració físico-telúrica ens dona la seva força solar, entre d'altres coses, mitjançant el seu clar buit, ampli buit en la forma de tants "plats voladors" (Ovni) que s'han observat. Això no és possible apreciar-ho si no és aèriament, però recomano l'estudi del mapa de Catalunya editat per la Generalitat i que és fotografia d'un satèl·lit. Es

detecta clarament la forma de “l’Ovni” en forma de capell.
Però és que, a més a més, no podem oblidar que aquesta zona, i en concret la propera a Tivissa va ser estudiada amb paciència i esforç per Roca Muntañola a la recerca d’una tomba de Moctezuma. En aquest sentit pot servir d’orientació el fet que el malaguanyat Roca Muntañola en una ocasió, i amb un grup de joves que el seguien va penetrar a l’interior d’una cova de Gavadà. Quan va sortir va decidir no tornar al lloc. I així ho va fer: Per què? I per què els seus amics i “deixebles” trigaren molts anys a tornar a decidir-se a preparar una nova incursió en aquesta zona muntanyosa, incursió que ignorem si s’ha arribat a fer? Què veié, trobà, sentí o presentí Roca Muntañola per a fugir?
Seguint amb la Serra de Balaguer direm que a l’*Ora Marítima*, obra del segle IV, en la qual per redactar-la s’utilitzaren nombrosos escrits semites que es remunten als segles Vl i VII a. n. e., se cita una muntanya sagrada-solar al septentrió de la desembocadura de l’Ebre. És la Serra de Balaguer. Davant de tot això cal preguntar-se: quines forces hi ha en aquesta zona on s’han detectat clars fenòmens paranormals a l’ermita de Sant Blai, una ermita que es troba en un tàlveg molt sec, però d’on raja aigua?

Comanda templera

També hem observat al mapa on es tracen línies formant triangles equilàters, que el que uneix Ascó, Miramar i el llac Gento es tanca al seu interior una part de la Conca de Barberà, amb el poble de Barberà de la Conca. Un altre importantíssim emplaçament templer de la Catalunya Nova. I a més a més, el traç que enllaça Ascó, Miramar i Sentmenat passa totalment sobre el “Circ”. muntanyós que,

amb Balaguer, emmarquen la comarca del Camp de Tarragona. I aquí, com el translúcid i blanc alabastre, es configura un altre triangle de Pitàgores perfecte encara que de proporcions menors. Una zona aquesta, on en determinades èpoques de l'any es poden veure, Ovnis?, o llums roses i vermelles intenses que es mouen a gran velocitat fent girs de noranta i fins i tot de quaranta-cinc graus per a després desaparèixer després de les muntanyes.
Per tot això, i considerant que concretament la central nuclear de Vandellòs-2, en un any just del funcionament provisional, ha patit 31 parades no programades (no previstes) i que en cinc mesos i deu dies ha patit tres incendis, creiem que aquestes avaries, tècnicament inexplicables segons els mateixos responsables del CSN (Consell de Seguretat Nuclear), es deuen al nostre entendre al xoc brutal entre les forces tel·lúric-ctòniques de la zona de Balaguer amb l'energia atòmica implantada artificialment al lloc. Això, per tant, produeix un evident desequilibri "electromagnètic" insuportable per a la Mare Terra. Per tant, estem convençuts que una vegada posada en marxa aquesta central tornaran a repetir-se accidents indesxifrables per als tècnics.

Central nuclear
Zona solar

I aquesta, la nostra hipòtesi en la qual estem treballant des de fa diversos anys, ens porta al cas de l'enginyer francès. Fou trobat depauperat, famolenc i desmemoriat segons el grup Graal. Inducció? Per a què si no fos per a que transmetés als seus superiors els perills que incorrien en situar una central nuclear, després dos, en una zona Solar? Realment Rambauv [sic] perdé la memòria temporalment, o es va fer el "suec" per a evitar-se

problemes amb l'empresa? Per la mateixa regla de tres, Roca Muntañola quan marxà precipitadament de la zona de Gavadà-Tivissa no comentà amb ningú què fou el que veié, però no retornà al lloc. On és Rambauv? Segueix a Vandellós?
Per a acabar direm que nosaltres, quan hem traspassat els llindars de Balaguer-Tivissa hem mantingut un estat psicomental-espiritual per a evitar, o com a mínim alleugerir, els "xocs" de diferent índole que es detecten a tot entorn físico-telùric i que embarassa la persona que allí penetra. Les experiències individuals i fins i tot col·lectives són poderosament absorbents com si "Mont-Nosaltres-Jo" ens fonguéssim en un per la força Solar i ens submergíssim a les profunditats aquoses de la Mare Terra. Sensacions idèntiques poden experimentar-se en molt concretes zones de Montserrat, Prenefeta, etc. Desitgem èxit a Siljos i a Graal i, sobretot esperança, confiança en si mateixos i molta força. Ampliïn la visió angular i veuran molta més llum, fraternitat i amor»[87].

El paper anava acompanyat d'un mapa (figura 11).

L'article anterior va ser contestat per Armengou amb una breu nota el mes següent a través de VMP (inicials de Vailis Mompar i Jordà, suposada amiga).

«Davant de les manifestacions del Col·lectiu Metatron en la passada edició, inquirirem al grup Graal sobre el seguiment de les seves recerques a la zona i d'altres puntualitzacions temàtiques. Com a breu resum esbossem les següents línies.
Graal ha arribat a la conclusió que molt probablement mai no se sabrà la veritat sobre el mausoleu de la tomba de Maria Moctezuma, i si aquesta efectivament fou trobada a la Serra del Cadí, al Pirineu de la

Cerdanya o a les rodalies de Tivissa.
Consultat Armengou, que fou qui donà a conèixer la notícia facilitada directament per Roca Muntañola, ens diu que potser Juli Roca narrà tota la veritat, però de manera crítica; o bé en algun dels seus llibres o fins i tot en algun dels seus articles a K.7.
Consultat Siljos, aquest component ens diu que manca temps i diners per a poder resseguir "a peu" la línia meridiana que va des de l'enclavament de les centrals nuclears i la comenda templera de Miravet, fins a l'enclavament tel·lúric de l'Estany Gento i de l'Hospital templer de Vielha (boca sud del túnel de la carretera, en ple Pirineu).
A nivell de direcció de Graal se'ns diu que s'encoratgi a través de la revista aquestes aportacions de

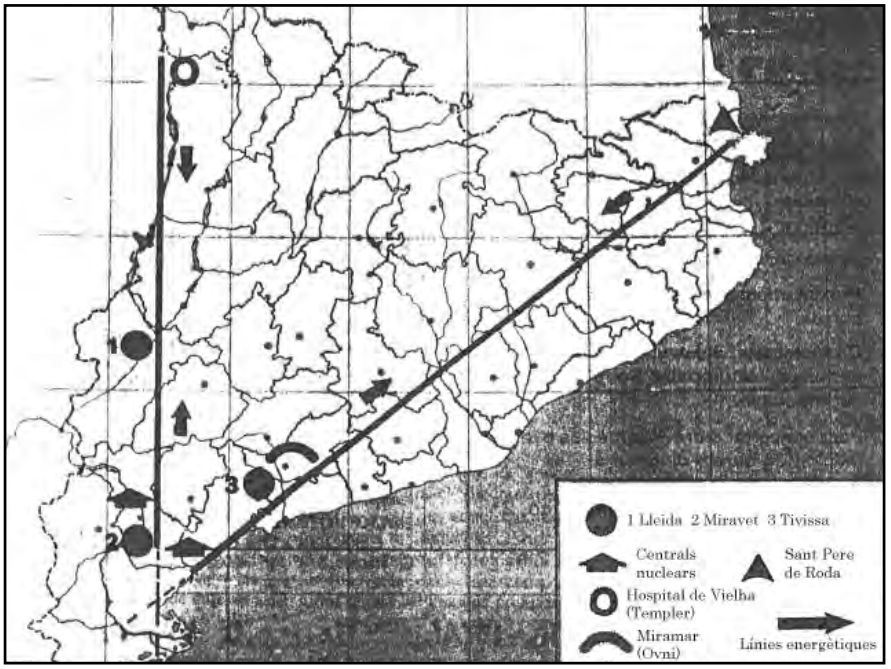

Figura 11. Mapa que acompanya l'article del «Col·lectiu Metatron» a la revista *Karma-7*.

grups com Metatron i tots els observadors que estan pendents de qualsevol futura manifestació paranormal, inclosa l'Ovni, a les portes de l'any 2000 i en aquesta zona»[88].

Deixem aquí aquesta llarga digressió sobre l'impacte a llarg termini d'alguns relats de Roca i retornem al fil principal de la correspondència de Roca dirigida a Ballester.

Catorzena carta: No hi ha més informació sobre el cas de Setcases

El 27 de gener Roca respon un escrit de Ballester del dia 20. Li diu que no disposa de més informació sobre el cas de Setcases i que els testimonis van donar una identitat falsa. Promet informar-lo de qualsevol cosa que esbrini.

Quinzena carta

El darrer escrit està datat més de tres anys després. Ballester escriu a Roca el 20 de juliol de 1973. D'aquest escrit sí que es conserva una còpia. Li envia un parell d'articles que podien ser del seu interès, l'un relacionat amb les aparicions marianes i l'altre amb les psicofonies. Llavors passa a preguntar-li sobre el cas Tivissa, concretant que vol una resposta concreta. A Ballester només li interessen les dades de «tipus astronàutic», no pas altres qüestions que considera gairebé metafísiques.

> «Ara que ha transcorregut molt de temps, els ànims s'han asserenat i les recerques que el seu grup i vostè realitzaven deuen haver conclòs, voldria conèixer concretament (per a la meva informació com a "pèrit" en casos d'aterratge[89]):

1r. Ocorregué realment el cas com va ser publicat per Mateu a la premsa (Això és: hi va haver objecte, éssers, empremtes i testimonis)?
2n. Fou això, al seu parer, un cas OVNI?
3r. La informació donada sobre característiques de l'objecte, els éssers, etc., es poden prendre com a fidedignes? El mateix pel que fa al presumpte lloc de l'observació.
4t. El testimoni principal es diu de veritat Mateu i hi viu allí, com ell digué? Podem afirmar que és un home honrat i sincer?

Creu vostè, potser com la persona més assabentada de l'afer, que el que eixí a la premsa fou cert i real? (No m'interessen les possibles ramificacions parapsicològiques, només el cas OVNI objectiu).
Li prego, més àmplies i, sobre tot, concises i clares respostes»[90].

Roca contesta l'11 d'agost, en retornar d'una estada de vacances estiuenca. Li agraeix els articles, però li diu que la informació de les psicofonies ja la tenia, perquè s'havia publicat abans a Itàlia i Alemanya. Treu pit tot dient: «Encara estan molt endarrerits de notícies, doncs les rebo directament des d'Alemanya, i no periodístiques, de totes maneres li quedo molt agraït pel seu enviament»[91]. Després comença a escriure sobre Tivissa.

«Em fa quatre preguntes que no puc contestar-li així com així. No és ara el moment de detallar-ne les raons, i potser tampoc no les comprendria amb la seva lògica natural, o diguem-ne lògica humana, comprensible. Si no es tractés de vostè, la seva carta quedaria incontestada, com faig amb moltes altres que rebo sobre això mateix, i el que és curiós, de tot arreu, fins i tot de l'estranger. De totes maneres

llàstima que vostè i jo no puguem tenir alguna vegada una conversa a soles, sense testimonis, i sens dubte sense gravadores (magnetòfons). De totes maneres sàpiga que certes ramificacions parapsicològiques – científicament tractades – encara que vostè no les comprengui avui, tenen molt a veure amb el cas objectiu OVNI (ONI millor). Em refereixo única i exclusivament al cas Tivissa.
Sense detalls per part meva, sense aprofundir, li diré «quelcom» sobre tot el que em pregunta, doncs tot el que li digui no és cap secret (especialment per a certs grups no espanyols de recerca) ja que infinitat de vegades ho vaig manifestar, i foren causa de frecs o malentesos amb científics investigadors de cert Centre (?) que cercava i cerca el «cargolet», la màquina, el motor, etc., de l'ONI. Particularment, només m'interessa la ment, l'ésser pensant, el poder, sigui o no robot fisiològic o biològic, els éssers o la cosa que condueix aquestes màquines procedeixin d'on procedeixin. La màquina no m'interessa avui.

PRIMERA PREGUNTA — El cas passà realment, però no com ho havia explicat en Mateu a la seva cèlebre carta. El cas es repetí posteriorment d'altres vegades, però aquestes sense publicitat, afortunadament, i en un altre lloc, força distant. Objecte, empremtes i testimonis, efectiu, comprovat fins a la sacietat científicament. Ara bé: mai no foren vistos éssers al voltant de la màquina (ONI) El cas va ser sempre objectiu: no subjectiu. (Subjectivament, van ser d'altres les causes que no puc ni he de detallar o parlar-ne mai).

SEGONA PREGUNTA — Totalment convençut. Avui més que mai. Motius? recentment, o sigui el passat dia 22 de Juny, al migdia, va passar un altre fet igual. Hi ha quatre testimonis presencials (tres de

Barcelona i un de Vendrell) També n'hi ha d'altres testimonis, per un altre conducte, vist des de llocs distants entre si, segons em va comunicar una persona que habita a Barcelona, i que freqüenta la casa de la senyora Puig. No estic autoritzat a donar noms per carta.

La tercera pregunta crec que queda contestada amb la primera.

QUARTA PREGUNTA.— Mateu no existeix. Va morir. Una altra persona que va estar vinculada en aquest afer és qui realment va provocar que Mateu escrivís la carta. (Mateu, és un pseudònim). No puc donar-li detalls, però sempre vaig estar convençut de la seva honradesa i lleialtat, per la qual cosa el conjunt de l'afer com diu vostè, és cert i real. Que vostè, o qui sigui, ho cregui o no, em resulta indiferent, i perdoni la meva brusquedat, després del que sé i he vist personalment... Freqüento Tivissa, quatre vegades a l'any, com a mínim... Ara bé, amic, en aquest terreny —i és un consell— cal ser extremadament prudent i més quan s'han vist els ullals al llop.
Amb una vegada n'hi ha prou.
Sé que aquesta carta no li diu a vostè res que no sàpiga. Quan pugui traslladar-se a aquesta (jo no puc fer-ho per moltes causes que no són del cas) avisi'm amb temps i tindrem oportunitat de parlar, però sols, sense testimonis i potser el que pugui dir-li el convenç que sobre ONIS, el que sabem és... no res»[92].

En el text s'observa una nova referència despectiva a la forma d'actuar del CEI. I també a una observació OVNI a Tivissa el 22 de juny –aporta més detalls al final de la carta, després de signar– així com d'altres afirmacions sobre Mateu que és impossible d'abordar aquí. Roca

indica que, com a mínim, visita Tivissa quatre vegades a l'any. Tal és l'interès que el cas i l'entorn suscitaren en Juli Roca.

Com en d'altres cartes afegeix un ampli *Post Scriptum*

> «Li recomano que vegi i estudiï el cas del pilot comercial d'I.C.O.N.A., Sr. M. R. F. d'Empuriabrava (Girona) que va tenir una bona visió d'un ONI de mida gran durant 10 o 12 minuts el passat dia 16 de juliol. Hi ha un informe al CEI. El pilot de referència és íntim amic d'un conegut de la base del Pení. El cas és molt interessant.
> Dels testimonis que van veure l'OVNI de Tivissa el 22 de juny passat, tres són íntims meus. Eren a una distància aparent de 300/400 metres de l'objecte, primer «assentat» en un barranc: posteriorment girà sobre si mateix i començà a efectuar diverses maniobres de vaivé sobre les copes dels pins. La seva mida aparent entre uns 600 i uns 1500 (forma d'expressió dels testimonis), o sigui que la mida la considero d'uns 6/8 metres de diàmetre.
> No puc donar-li altres detalls»[93].

Conclusions

La correspondència d'en Juli Roca recentment publicada a la Xarxa per en Vicente-Juan Ballester proporciona una visió força clara de la manera de pensar del primer sobre els temes ocults que tant l'interessaven. Poders a l'ombra; autoritats implicades; persones de les quals accepta ordres; morts en estranyes circumstàncies que fan pensar en homicidis. Secrets, discreció, necessitats d'un tractament confidencial.
Un aspecte a assenyalar són certes incoherències o contradiccions que trobem en la cartes de Roca, fins a

cert punt lògiques si pensem que quan escrivia cartes no acostumava a consultar la correspondència anterior, ni el seu arxiu del qual s'ha conservat només una part[94]. Roca tenia perfectament identificats i ordenats els treballs que escrivia. El seu fitxer d'adreces era exhaustiu, però la resta de material s'organitzava generalment de cara a les publicacions, bé fossin articles, conferències o llibres. I després estava la comunicació personal, lluny de «gravadores» com insisteix a Ballester. Roca donava molta importància a aquest aspecte, però evidentment el contingut de la seva voluminosa comunicació oral s'ha perdut, tret d'algunes dades recollides en entrevistes per alguns investigadors durant els any 80, quan encara eren accessibles moltes persones que l'havien tractat amb intensitat.

Roca tenia certa fixació amb els membres del CEI partidaris d'una recerca centrada en les evidències físiques. Encara l'any 1980, uns mesos abans de morir, interrogat per telèfon sobre Tivissa pel biòleg ufòleg i antic soci del CEI, Vicente Pérez Baeza, amb qui parlava per primera vegada, li digué:

> «Sàpiga vostè, i digui-li als seus companys del C.E.I., que és inútil que busquin la rosca, el cargolet, o la nau aterrada a Tivissa. El fenomen és d'un altre ordre, no és mecànic, és espiritual. Vostès hi han d'anar honestament»[95].

Podem considerar-ho el seu testament intel·lectual pel que fa a allò que pensava dels plats voladors. Tanmateix, això no esgota l'exploració de les seves idees i activitats, atès que, a més a més de les fonts bibliogràfiques, encara hi ha fonts primàries que explorar, tant una possible correspondència com informes en els arxius d'ufòlegs, als quals apel·lem per tal que les estudiïn, o bé les facin públiques igual que ha fet Ballester.

L'anàlisi de continguts d'aquests 15 escrits permet

observar alguns dels mites del fenomen paranormal de l'època. Roca va ser una de les pedres fonamentals de l'entramat, però moltes de les idees eren compartides, com hem vist amb els fragments de la carta de J. J Millás de la mateixa època i com ens consta que eren recurrents en les tertúlies a casa de la Cecília Conde[96]: desaparicions misterioses; testimonis que acaben en sanatoris psiquiàtrics; recerques militars; l'afer Tivissa. També s'ha observat el reciclatge d'algunes d'aquestes històries 20 anys després, lligant-lo amb esdeveniments del moment, com l'apagada elèctrica de Catalunya de l'any 1987. Aquesta actualització, modificació i/o integració de les narracions implica que, si més no per a algunes persones, aquestes llegendes, per anomenar-les d'alguna manera, eren vives. Ara bé, aparentment avui en dia ja es troben fossilitzades, a l'igual que passa amb les especulacions sobre els suposats fenòmens estranys de Tivissa. Malgrat que a la Xarxa es continuen publicant escrits, en realitat són meres repeticions, sense incorporacions d'elements realment nous.

Agraïments

En primer lloc, evidentment cal mencionar la imprescindible generositat de Vicente-Juan Ballester, cedint públicament el seu material epistolar i comunicant-nos la seva intenció de posar-lo al servei de la recerca històrica.
Aquest article tampoc seria possible sense la col·laboració mantinguda durant anys amb Martí Flò, especialment al si successivament dels grups GRFT, FFA i del CEI. L'agraïment s'ha de fer extensiu a d'altres membres d'aquestes organitzacions.
Finalment la meva gratitud també als concurrents més habituals de la 1a i la 2a temporada de les «Tertúlies 2 53» per haver participat en uns emocionants debats i discussions sobre bona part dels continguts aquí tractats.

Notes

1 Vicente Juan Ballester Olmos. «Roca Muntañola a Ballester Olmos, 1968-1973». *Academia.edu* [en línia]. València, 26 d'abril de 2022. Consulta: 24 d juliol de 2022. Disponible a: <https://www.academia.edu/77677068/Roca_Muntanola_a_Ballester_Olmos_1968_1973>.

2 Sebastián Mateu. «Extraño fenómeno en Tivisa». *Tele eXprés*, 27 d'agost de 1968.

3 Jordi Ardanuy. «Petita nota sobre la vida i l'obra d'en Juli Roca Muntanyola». *Nous Papers d'Ovnis*, número 2, 2015, p. 81-96.

4 Vicente-Juan Ballester Olmos. «Cartas de Julio Roca Muntañola, 1968-1973». A: «Roca Muntañola a Ballester Olmos, 1968-1973, 2022.

5 Ibídem.

6 Ibídem. També es pot consultar: Ignacio Cabria. *Historia cultural de los ovnis en España 1950-1990*. Alacant: Reediciones Anómalas, 2022, p. 221-225.

7 Juli Roca, 1a carta a Ballester Olmos, 23 d'abril de 1968.

8 Martí Flò. «40 AÑOS DEL C.E.I. (III). El "segundo" CEI (1964–1968): Astronautas entre nosotros». *Papers d'Ovnis*, 2a època, núm. 9 (juny de 1998), p. 11-15.

9 Juli Roca, 1a carta a Ballester Olmos, 23 d'abril de 1968.

10 Vicente-Juan Ballester, «Cartas de Julio Roca Muntañola, 1968-1973», 2022.

11 Juli Roca, 2a carta a Ballester Olmos, 18 de desembre de 1968.

12 Martí Flò. «40 años cel CEI (IV): 1968-1977. La otra historia de Caín y Abel: pero ¿quién era el Bueno?». *Papers d'Ovnis*, 2a època, núm. 11 (octubre de 1998), p. 14-17.

13 Juli Roca, 2a carta a Ballester Olmos, 18 de desembre de 1968.

14 Jacint Verdaguer. «Ton Tresor». A: *Al Cel.* Folgueroles: Verdaguer Edicions, 2017, p. 145.

15 J. Roca Muntañola. «El fenómeno humano y los extraterrestres (y II)». *Algo*, núm. 121, 1 de gener de 1969, p. 32-34.

16 L'èmfasi a l'original. En general s'han respectat les formes emfàtiques de les cartes de Roca, tant si formaven part del mecanografiat com si estaven afegides a mà en al seva revisió abans d'enviar-les. Igualment les interpolacions s'han inclòs sense indicar-ho, perquè el propòsit de Roca era prou evident: introduir petites esmenes sense necessitat d'haver-lo de tornar a mecanografiar completament.

17 Juli Roca, 3a carta a Ballester Olmos, 10 de gener de 1969.

18 Ibídem.

19 Ibídem.

20 Es refereix a l'escrit al director publicat en el rotatiu vespertí *Tele-eXpres* apareguda el 27 d'agost de 1968, signada per Sebastià Mateu, en la qual s'exposa l'observació i l'aterratge d'un estrany objecte, i la presència d'éssers que recordaven a pops, però amb quatre o cinc extremitats, que havien davallat a plena llum del dia d'un objecte que semblava una mitja síndria, suspesa a mig metre del terra, aproximadament.

21 Vicente-Juan Ballester, «Cartas de Julio Roca Muntañola, 1968-1973», 2022.

22 Juan Antonio Español. «Una sugerencia sobre el caso Tivissa». *Algo*, núm. 118, 15 de novembre de 1968, p. 790-791.
Aquest escrit, inclosa l'autoria, és fonamental en l'afer Tivissa. Tanmateix, aquesta anàlisi va més enllà de l'abast d'aquest article i resta pendent per a futures publicacions,

23 Ibídem, p. 791.

24 Juli Roca, 3a carta a Ballester Olmos, 10 de gener de 1969.

25 Juli Roca, 4a carta a Ballester Olmos, 17 de gener de 1969.

26 Juli Roca, 5a carta a Ballester Olmos, 3 de març de 1969.

27 V. J. Ballester Olmos. «Excepcionales medidas de los gobiernos USA y URSS, con los "OVNI". *Algo,* núm. 125. (1 de març de 1969), p. 170-171.

28 Ibídem, p. 171.

29 En les teories ufològiques de la conspiració els homes de negre són suposats homes amb indumentària negre, suposats agents paragovernamentals –encara que de vegades se'ls atribueix un origen extraterrestre– que assetgen, amenacen o fins i tot assassinen investigadors o testimonis d'objectes voladors no identificats per mantenir-los en silenci sobre el que saben o han vist.
Probablement el primer llibre en descriure els homes de negre va ser *They Knew Too Much About Flying Saucers* (Sabien massa sobre platets voladors), escrit per Gray Barker i publicat per University Books el 1956.

30 Juli Roca, 5a carta a Ballester Olmos, 3 de març de 1969.

31 Sobre aquest grup barceloní de vida curta veure el capítol a: Jordi Ardanuy. *El meteorit del Turó de la Peira: un estudi històric.* Barcelona: CEI, 2022. (Noves Monografies del CEI, 2).

32 Juli Roca, 6a carta a Ballester Olmos, 7 de març de 1969

33 Ibídem.

34 Jordi Ardanuy, «Petita nota sobre la vida i l'obra d'en Juli Roca Muntanyola», 2015, p. 85.

35 Francisco Padrón Hernández. *Luces de medianoche: El viajero del alma*. Santa Cruz de Tenerife: l'autor, 2000, p. 164. Per la forma de redactar i pels continguts de la carta no hi ha cap dubte sobre la seva autenticitat, malgrat que només disposem del material transcrit. Agraeixo al documentalista, amic i consoci Martí Flò que em cridés l'atenció sobre aquest escrit.

36 Jordi Ardanuy, «Petita nota sobre la vida i l'obra d'en Juli Roca Muntanyola», 2015, p. 88. També veure la nota 7, a

la pàgina 94.

37 Fernando Sesma Manzano (1908-1982) fou un madrileny interessat per l'astrologia i d'altres qüestions ocultistes sobre les quals va escriure i obtenir cert renom en una època amb escasses publicacions sobre aquestes temàtiques. L'any 1954, a partir d'alguns escrits sobre els plats voladors, va fundar la Societat d'Amics de l'Espai. Però no va ser fins al 1961 que Sesma va veure el seu primer ovni. L'any següent, van arribar cartes l'autor de les quals s'identificava com un extraterrestre, de nom Saliano, que procedia del planeta Auco, que orbitaria al voltant d'Alfa Centauri. Posteriorment va ser receptor de missatges d'Ummo sobre els quals també va escriure.
Sesma va ser un personatge molt famós i ben conegut dins de la ufologia de l'Estat espanyol.
Per a més informació es poden consultar les obres en espanyol de l'antropòleg Ignacio Cabria Garcia. «Sesma, Saliano, UMMO y la Ballena Alegre: una historia del contactismo espanyol». *Cuadernos de Ufología*, 2a època, núm. 3, 1988, p. 34-66. *Entre ufólogos, creyentes y contactados. Una historia social de los OVNIs en España*. Santander: Cuadernos de Ufología, 1993, p. 37-43. També la seva *Historia cultural de los ovnis en España*, 2022, especialment les pàgines 111 a 118 i 126 a 134.

38 El desembre de 1968 un setmanari madrileny de gran tirada va publicar un relat de la suposada trobada d'un individu de pseudònim F. Sinod amb un ésser d'un altre planeta. L'escrit va assolir ràpida notorietat. Sinod deia haver sentit en dues ocasions una mena d'avís telepàtic, fets als quals no va donar gaire importància, segons el seu relat. Posteriorment, viatjant per una carretera va rebre un nou missatge que li anunciava un proper contacte en un lloc relativament proper. Sense ser-ne gaire conscient va agafar la carretera escaient. Al cap de pocs quilòmetres el motor del cotxe es va aturar, moment en el qual va veure a la seva esquerra un immens aparell discoidal de 20 metres de diàmetre. Va eixir de l'automòbil sense massa

esglai i llavors veié que d'una escotilla de l'objecte en sortia un home que es dirigia a ell amb els braços oberts tot dient-li: "Sóc Francisco Atienza, descendeixo d'homes de la Terra, però he nascut en un altre planeta. He estat en imperfecta comunicació telepàtica amb vostè, preparant aquesta trobada de pau i amistat". En l'escena següent, per a dir-ho d'alguna manera, entren tots dos al cotxe per a seguir comunicant-se còmodament. L'alienígena li deixa anar telepàticament una fabulosa història de com els seus avantpassats espanyols van ser raptats a l'Argentina al segle XVII i portats al planeta Urln.

La descripció de la societat d'aquest planeta és una mena de barreja de valors aristocràtics, cristians i socialistes, que no són cap novetat a l'entorn contactista, i bon reflex de la societat espanyola de l'època. Naturalment, i de formes similars als habitants d'UMMO, aquests extraterrestres havien superat els defectes i ambicions típics de la gent de la Terra i portaven un estil de vida comparable a la dels ummites. La comunicació és telepàtica, fet que dificulta enormement els enganys, de manera que no hi ha gaires possibilitats de desavinences ni mentides.

El cas de Sinod va ser extensament divulgat a l'enciclopèdia sobre temes de l'espai Cíclope i en alguns articles d'Algo. Darrere del pseudònim de Sinod (Donis al revés) es trobava Francisco Donis Ortiz, encara que ningú va publicar cap treball sistemàtic sobre el personatge que va gaudir en aquells moment de gran notorietat. Tanmateix, va anar caient a l'oblit, si bé comptava amb un cercle de seguidors i els nous missatges rebuts formaven part de les tertúlies que es feien a casa seva. El contacte va perdurar fins al 1990, data en la qual va morir Francisco Donis als 63 anys, segons l'autor espanyol Lorenzo Fernández Bueno: «Francisco Donis». Más Allá de la Ciencia, núm. 20, abril de 1997, p. 80-81. Per a més detalls sobre el contactat veure també: Ignacio Cabria, Entre ufólogos, creyentes y contactados, 1993, p. 52-53; o, bé Historia cultural de los ovnis en España, 2022, p. 149-152.

39 Juli Roca, 6a carta a Ballester Olmos, 7 de març de 1969.

40 Ibídem.

41 Ibídem.

42 Juli Roca, 7a carta a Ballester Olmos, 17 de març de 1969.

43 Ibídem.

44 Ibídem.

45 Un exemple d'això últim el trobem al número de la primera quinzena d'abril: J. Roca Muntañola. «Tivissa». *Algo*, núm. 127, 1 d'abril de 1969, p. 248.

46 Juli Roca, 7a carta a Ballester Olmos, 17 de març de 1969.

47 Es refereix a un conjunt articles signats per l'escriptor Carlos Murciano González-Arias de Reyna publicats al rotatiu madrileny *ABC*, entre 1968 i 1969.

48 José Luis Barceló Fernández de la Mora, (1922-1991). Economista i escriptor madrileny. Va ser director de la revista *El Mundo Financiero*, cap delegat de l'Associació Astronàutica Espanyola i membre permanent de la Reial Associació Geogràfica Espanyola, de l'Institut de Psicotècnia i de l'Associació Espanyola per a el Progrés de la Ciència.

40 Paul Misraki (Istanbul, 1908-París, 1998). Compositor, músic i escriptor. Va ser l'autor del llibre *Les* Extraterrestres, –editat en espanyol a Barcelona per Edicions 29 l'any 1969–. També va escriure sobre la teoria del Punt omega de Pierre Teilhard de Chardin del qual era ferm partidari.

50 Severino Machado Sánchez (1904-1971). Sacerdot val·lisoletà, professor de religió a l'Institut Ramiro de Maeztu. Autor de *Los platillos volantes ante la razón y la ciència*, Madrid: edició de l'autor, 1955.

51 Francisco Lezcano Lezcano (Barcelona, 1934). Artista establert a Canàries des de la seva infància. Ha cultivat la pintura, el dibuix, la poesia, la ciència ficció, l'escultura, el

mural, l'actuació i va ser pioner de la fotografia submarina. Es va interessar pel tema OVNI.

52 Aimé Michel (1919 – 1992), autor occità desenvolupador de la teoria de les ortotènies.

53 Evidentment és refereix a Stanley Kubrick (1928–1999), director de cinema, guionista, productor i fotògraf. Coguionista i director de *2001: una odissea de l'espai* (1968).

54 Juli Roca, 7a carta a Ballester Olmos, 17 de març de 1969.

55 Juli Roca, 8a carta a Ballester Olmos, 19 d'abril de 1969.

56 Ibídem.

57 Félix Ares de Blas (Madrid, 1947). Enginyer de telecomunicacions i posteriorment doctor en informàtica per la UPV/EHU. Va crear el Grup ALEPH (1967) i Eridani AEG (1968). Amb David Gustavo López va establir la delegació a Madrid del CEI (1971). Més tard va fundar ARIFO (1985) i ARP (1986). Són notables les seves contribucions en la recerca de temes ufològics, especialment el seu estudi de l'onada a l'Estat espanyol de 1968-1969 (*Estudio de la oleada 1968-1969*, amb David G. López, 1971), i una proposta de model teòric sobre els ovnis (*Bases para una modelación teórica del Fenómeno OVNI*, de nou amb D. G. López i Angel Salavarría Garnacho, 1978).

58 Juli Roca, 9a carta a Ballester Olmos, 24 d'abril de 1969.

59 Juli Roca, 10a carta a Ballester Olmos, 26 d'agost de 1969.

60 Vicente-Juan Ballester Olmos. *La monografía OVNI del Capitán González de Boado* [en línia]. València, 2013. Disponible a: <https://www.academia.edu/9237337/La_monografia_OVNI_del_Capitan_Gonzalez_de_Boado>. Consulta: 7 d'agost de 2022.

61 Juli Roca, 11a carta a Ballester Olmos, 6 de setembre de 1969.

62 «Una avioneta tuvo que realitzar un aterrizaje forzoso

a 60 metros del Ebro, en Miravet». *Diario Español,* núm. 9.439, 25 de març de 1969, p. 2.

63 «Ylla de Pujol», a l'original.

64 «Aterrizaje forzoso de una avioneta». *Diario de Lérida*, núm. 890, 23 de març de 1969, p. 8.

65 Juan José Millás, carta a Ballester Olmos, 13 de març de 1970. Arxiu del CEI.

66 Juli Roca, 11a carta a Ballester Olmos, 6 de setembre de 1969.

67 Juli Roca, 12a carta a Ballester Olmos, 15 de desembre de 1969.

68 Ibídem.

69 Juli Roca, 8a carta a Ballester Olmos, 19 d'abril de 1969.

70 Juli Roca, 12a carta a Ballester Olmos, 15 de desembre de 1969.

71 Es refereix al cas de Bujaraloz del 2 de novembre de 1968.

72 Juli Roca, 13a carta a Ballester Olmos, 15 de desembre de 1969.

73 J. Roca Muntañola. *Fenomenología parapsicològica e historias condenadas*. [Barcelona: HYMSA]. Aquest lliurament en concret aparegué junt amb el número 162, corresponent a la segona quinzena de 1970.

74 J. Roca, *Fenomenología parapsicològica,* 1970, p. 34.

75 En el llibre de Roca es dona una matrícula amb un dígit erroni, B. 692.253.

76 «Durante seis días "Extrafía desaparición de un técnico nuclear de Vandellòs". La Guardia Civil lo encontró depauperado en una masía abandonada». *Tele eXprés*, núm. 1643, 24 de desembre de 1969, p. 9.

77 J. Roca, *Fenomenología parapsicològica,* 1970, p. 34-35.

78 D. de la Fuente Torrón. «Seis días perdido en los montes de la Selva del Campo». *Diario Español*, núm. 9.673, 24 de desembre de 1969, p. 16.

79 Juan José Millás, carta a Ballester Olmos, 13 de març de 1970. Arxiu del CEI.

80 Arxiu de Cecilia Conde,12 de maig de 1972.

81 Martí Flò. Informe del grup FFA. 17 de gener de 1994.

82 Comunicació personal, 16 de maig de 1993 i en dates posteriors. Armengou i Roca havien tractat d'aquest tema, amb d'altres persones de l'entorn de la revista *Algo*, durant les setmanes següents als fets.

83 «Crònica 3». *TV3*. Sant Joan Despí: CCRTV. Emissió del 22 de gener de 1988.

84 Sobre el suposat cas es pot consultar el treball de l'antic soci del CEI. Joan Plana Crivillén: «OVNIS fantasmas: Los que nunca exis tieron». *Cuadernos de Ufologia*, 3a època, núm. 4 (25-26), 2000, p. 28-53.

85 Siljos. «Un olvidado caso de 1969. La desaparición de un técnico n uclear en zona ufológica». *Karma-7*, núm. 193, desembre de 1988, p. 24-26.

86 Veure el capítol dedicat als temes ufològics i paranormals de la Mus sara a: Jordi Ardanuy, Emili Gil. *Catalunya encantada*. Barcelona: AG editors, 2016. (Freqüència insòlita, 1).

87 Col·lectiu Metatron. «Las fuerzas telúrico-ctónicas contra las energías nucleares». *Karma-7*, núm. 196, març de 1989, p. 41-43.

88 V. M. J. «Graal, Siljos, Roca Muntañola y Moctezuma». *Karma-7*, núm. 197, abril de 1989, p. 34.

89 L'èmfasi a l'original.

90 Vicente Juan Ballester, carta a Juli Roca, 20 de juliol de 1973.

91 Juli Roca, 15a carta a Ballester Olmos, 11 d'agost de 1973.

92 Juli Roca, 15a carta a Ballester Olmos, 11 d'agost de 1973.

93 Ibídem.

94 Jordi Ardanuy, «Petita nota sobre la vida i l'obra d'en Juli

Roca Muntanyola», 2015, p. 94, nota 7.

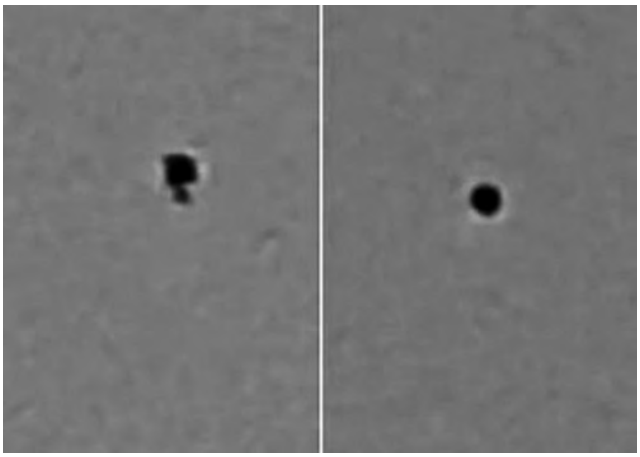
95 Vicente Pérez Baeza. «Memorias de Vicente Pérez Baeza. (Directivo del CEI). 2. Pepita Sanchís, viuda de Roca Muntañola». *El Ojo Crítico*, núm. 83-84, juny de 2017, p. 87-90. Vicente Pérez no era llavors encara membre del CEI.

96 El tema d'aquestes tertúlies s'ha abordat sense profunditzar a: Jordi Ardanuy. «Notes sobre Jaume Bordas Bley i del desconegut del Canigó». *Nous Papers d'Ovnis*, núm. 8, 2021, p. 7-160.

Seleccions del Bloc del CEI (2022)

Fotografies de no identificats sobre Ullastrell, al Vallès Occidental

Photographs of unidentified objects over Ullastrell, in the Vallès Occidental

La psicòloga i astròloga Lídia Ridao Anglès va fer públiques unes imatges captades el dissabte 14 de maig, cap a dos quarts de nou del vespre, davant de casa seva A Ca n'Amat d'Ullastrell. Per a ella es tracta, sense cap dubte, d'Ovnis, és a dir, naus extraterrestres. També va afegir que el seu marit també en va veure el diumenge 15.
En les seves declaracions a Món Terrassa va indicar que li agradaven molt els temes relacionats amb la ufologia i que havia estat testimoni anteriorment d'altres observacions. Endemés afirmava que aquests dos darrers

ovnis «són dels senzills, dels que s'anomenen vigilants, que apareixen una estona i se'n van».
Segons la notícia, els dos objectes arribaren des de Sabadell, en un moviment d'esquerra a dreta, molt lent. Primer aparegué el rodó i més tard l'irregular, i es van quedar davant del porxo de casa seva, el que li va permetre captar-los amb la càmera. Es tractava de dos objectes petits situats a entre 1,5 i dos quilòmetres d'altura, segons la testimoni, afegint que «es impossible que tan amunt fossin drons, i els sé reconèixer perquè a Ullastrell en volen molts. I tampoc són satèl·lits». De la mateixa manera que van arribar, desaparegueren.
També es van observar des de Terrassa.
Fàcilment es podrien tractar de globus. De fet, se'n van escapar alguns de la Plaça dels Països Catalans, de Terrassa.

Fonts

Joan Manel Oller. «Dos Ovnis sobrevolen el cel d'Ullastrell». Món Terrassa [en línia]. 18 de maig de 2022. <https://monterrassa.cat/ullastrell/dos-ovnis-sobrevolen-cel-ullastrell-265883>.

Joan Manel Oller. «Els Ovnis d'Ullastrell també es van veure des de Terrassa». Mon Terrassa [en línia]. 19 de maig de 2022. <https://monterrassa.cat/societat/els-ovnis-dullastrell-tambe-es-van-veure-des-de-terrassa-266037>.

Seleccions del Bloc del CEI (2022)

Traspàs de Maties Morey

Death of Maties Morey

L'amic i consoci Maties Morey Ripoll (26 d'agost de 1966 - 14 de novembre de 2022) ens va deixar per sorpresa. Advocat i especialista en urbanisme, havia ocupat diversos càrrecs a l'administració del Consell Insular de Mallorca. Actualment dirigia l'Agència de Defensa del Territori.

Persona molt intel·ligent, estava dotada d'un sentit de l'humor molt fi, així com una capacitat significativa per a arribar a acords.

Com a estudiós dels tema ovni ha deixat diversos llibres i articles, alguns a Papers d'Ovnis. Entre els seus treballs podem destacar la coordinació de l'obra Diccionari Temático de la Ufologia, publicada el seu dia per la Fundació Anomalia, de la qual fou patró i president. Recentment havia aparegut una nova edició d'aquest volum.

Va elaborar el CASUIB (Catàleg de successos ufològics de les Illes Balears). La versió de l'any 1996 esperava una actualització que mai va arribar. L'any següent es va afiliar al Centre d'Estudis Interplanetaris.

Autor de diversos blogs, entre ells un sobre hidroaerolits i un altre sobre cinema i extraterrestres, administrava el web del Torneig de futbol sala de la Beata de Valldemossa, sobre el que va escriure articles i un llibre amb la seva història (2015).

Malgrat l'escàs temps lliure del qual disposava, unes setmanes abans de morir havia acceptat de preparar

una nova versió dels seus apunts de la història de la ufologia balear per a publicar en català com a part d'una monografia del CEI sobre els ovnis a les Illes. Tristament, això ja no ho podrà fer.
Descansi en pau.

Maties Morey, en una fotografia realitzada el 2005 a casa de Rafel Farriols.

Fa 170 anys

Fenomen extraordinari [sobre Dublín]

El passat dilluns al vespre, a quarts de vuit del vespre, diversos veïns del carrer Temple de Dalt i de Baix, contemplaren un fenomen, rar o mai vist en aquestes contrades. Mentre el sol brillava en un cel totalment clar, observaren una gran embarcació, de la mida d'un vaixell de setanta-quatre canons, a tota vela, que es trobava suspesa a l'aire a una alçada considerable, movent-se a un ritme molt ràpid des del S.-S.O. al N.-N. E, per sobre de l'agulla de l'església de Sant Jordi.

En aquest vaixell fantasma el pal, les cordes i les veles eren ben similars a les d'una embarcació real que travessés el canal.

Després d'haver pogut veure's durant vuit minuts, començà a distingir-se cada cop menys fins que finalment desaparegué.

«Extraordinary Phenomenon». *The Freeman's Journal and Daily Commercial Advertiser.* 6 de juliol de 1852, p. 1.

Fa 160 anys

La llum en moviment de la badia de Chaleurs. La tradició

Hem escoltat a molts habitants de la badia de Chaleurs explicar aquest fenomen estrany i notable, inclosos aquells que creuen en el sobrenatural, tot i que es diferencien en alguns punts menors, coincideixen en el fet que la llum es va originar en una sagnant tragèdia que es va produir a la badia uns deu anys abans que fes la seva aparició.

S'explica que en el record de moltes persones que encara viuen hi ha un fet ocorregut ara fa uns 60 anys. Llavors va naufragar una petita embarcació a la badia. Els tripulants es van ofegar i les mercaderies de bord es van perdre enfonsant-se a la mar.

Poc després els cossos dels malaurats arribaren a terra, i per certes marques i aparences assenyalades per alguns observadors es va suposar que havia hagut joc brut, i que en comptes d'haver-se ofegat els tripulants havien estat assassinats, la seva barca saquejada i l'havien posada a la deriva, allà on les ones l'arrosseguessin.

Al cap d'un temps, es va despertar la sospita sobre certs individus que havien estat a la badia en el moment del trist esdeveniment i es va trobar que estaven en possessió d'articles pertanyents a aquell vaixell. No es va fer, però, cap tràmit legal en l'assumpte i el temps va passar, les circumstàncies van ser oblidades per molts, quan la badia va

ser assotada per un terrible vendaval del nord-oest, com no s'havia donat mai segons memòria dels habitants més antics. Al matí després del vendaval, el vaixell dels presumptes assassins es va trobar destrossat a... i els mateixos individus tan destrossats sobre les roques per les onades salvatges que gairebé no se'ls podia reconèixer.
Així, se suposa, que la venjança els va seguir, i que el culpables van rebre una assenyalada retribució. Des d'aquest naufragi, i la vigília de cada vendaval del nord-oest, com aquell en el qual els suposats assassins van naufragar, la llum és visible en una part o altra de la badia; i de vegades s'acosta tan a prop de la costa, entrant a la mateixa cala, que alguns individus que podem enumerar estan disposats no només a afirmar, sinó també a testificar sota jurament, que han vist aquesta llum, o més aviat aquesta embarcació ardent (que és el que se suposa que és) tan clarament que podrien reconèixer els individus que es mouen i travessen les flames! I Aquest és el resum de la tradició vinculada a aquest estrany fenomen

«The moving light in the Bay Chaleu. The tradition». *The Canadian News and New Brunswick Herald*, núm. 158, 6 de febrer de 1862.

Fa 100 anys

Estrany i misteriós; es podria investigar.

Dos destacats funcionaris tenen visions estranyes dels fenòmens més peculiars.

Mentre érem fent les nostres rondes habituals de notícies aquest matí al palau de justícia, la primera persona que vam trobar va ser el secretari del comtat F. L. Schornick, que tenia una notícia real per explicar.

Durant diverses setmanes, el Sr. Schornick i la seva família han estat a la casa del seu pare a prop de Pleasant Grove. Dimarts al vespre, abans de l'ocàs, Lafe era assegut al porxo quan de sobte, a través d'un pi del jardí, va veure com una llum estranya va caure al terra des del cel, com un meteor. Explica que el raig de llum devia tenir una trentena metres de llarg i una mica menys de dos metres de diàmetre i que, en caure a terra, va fer un soroll i va llançar espurnes semblants a la d'una bengala. Diu que li semblava que podria haver tocat el terra a poca distància.

Està disposat a declarar sota jurament que no havia ingerit res més fort que un l*ong green* a la seva pipa.

Estaven esglaiats, incapaços d'explicar la meravellosa visió que havia tingut Lafe. A. Cox, que era a prop també es va veure solemnement afectat per l'estrany recital recentment escoltat, va recuperar les maneres per un instant i va dir «Bé.

després d'escoltar «això» crec que m'arriscaré a relatar la meva experiència».
Fa unes quantes nits, segons va explicar, mentre era a casa seva a Crothersville, va encendre amb llumins un paper i escombraries que s'havien acumulat a la reixa. Entre el material de la reixa hi havia una caixa de cartró ondulada, que no es cremava tan fàcilment com el paper, però la calor a l'interior va provocar que es formés un fum dens a l'exterior del cartró. De sobte, aquest fum va convertir-se en una flama i gairebé al mateix instant la flama va eixir del cartró, es va separar de la reixa, va entrar a l'habitació i va pujar lentament fins al sostre, del qual es va separar desapareixent de la vista, sense deixar ni el més mínim rastre en el paper de paret.
En adonar-nos que érem en presència d'homes que havien presenciat coses estranyes, no vam poder evitar sentir-nos inspirats amb un sentiment de solemnitat i respecte cap a ells i ens vam quedar en silenci contemplant-nos mentre tots dos s'allunyaven lentament i «sòbriament» per emprendre les seves obligacions del dia.
Sense objectar res sobre la sinceritat d'aquests excel·lents senyors, dels quals mai s'ha sabut que exageressin o tergiversessin res de cap manera, i que mai beuen res més fort que l'H20 (des que es promulgà la Llei seca), podríem pensar que cal cridar l'atenció al xèrif Hays, però tendim a rebutjar aquest suggeriment, pel fet que tots dos senyors són republicans ardents que diuen la veritat i afirmen que les seves dones corroboraran tota la seva declaració sobre les visions estranyes.

«Strange and mysterious». *Jackson County Banner*, 31 de maig de 1922, p. 1.

Fa 90 anys

[Estrany fenomen a les Índies Orientals Neerlandeses]

A un del *Deli Courant* de Kota Radja li van explicar que fa poques nits hi va haver un estrany fenomen natural. A prop del cinema DELI, a l'altura d'un cocoter, a les nou del vespre va aparèixer de sobte una esfera rodona i blanca brillant que -com solta a l'aire- es va aturar i emeté raigs de foc. Durant mitja hora, els assistents estigueren esglaiats i confusos per aquest estrany fenomen. Llavors, de sobte, va desaparèixer. Ningú sap quin és el significat d'aquest fenomen. Els nadius afirmen que prediu la fatalitat per a algun país europeu, però els xinesos tenen una explicació completament diferent: el significat és que els japonesos aniran disminuint gradualment en força i seran derrotats.

«Naar men aan de Deli Crt....». *Het Nieuws van den Dag voor Nederlandsch-Indië*, 24 de maig de 1932.

Fa 70 anys

Dos punts brillants sobre Barcelona

El seu deixant, de fum molt blanc, va romandre una mitja hora

Barcelona 17. Al voltant de les onze d'aquest matí, han creuat el firmament a gran velocitat, per sobre de Barcelona dos puntets brillants que van deixar un interromput deixant de fum blanc. La direcció dels desconeguts artefactes eren de Sud a Nord i van ser vistos per molts ciutadans de tots els districtes. Marxaven a gran altura per la qual cosa ha estat impossible precisar la forma d'aquests objectes i això ha motivat que s'aixequessin immediatament tota mena de comentaris i càbales sobre la naturalesa de tal fet.

S'afirma la possibilitat que es tractés de dos avions a reacció però a aquest efecte es recorda que quan van evolucionar sobre la ciutat els aparells d'aquest tipus durant l'estada de l'esquadra nord-americana no van deixar res més que un lleu deixant de fum negrós que es diluïa al cap de pocs segons i, en canvi, el deixant que han pogut veure avui els barcelonins és de fum blanc molt intens i va estar fix a l'espai durant més de mitja hora.

«Dos puntós brillantes sobre el cielo de Barcelona». *Voluntad*, núm. 5.459, 18 de maig de 1952, p. 1.

Fa 60 anys

L'últim «platet volador»

Sylensbury [sic*] (Anglaterra). 10. Un automobilista d'aquesta ciutat ha declarat avui que un plat volador prengué el control del seu cotxe.

L'automobilista Ronald Wildman digué a la policia que es dirigia a casa seva conduint el seu automòbil quan «vaig veure un enorme objecte ovalat davant meu, a una alçada d'uns dotze metres». «Era blanc –afegí– i tenia una brillantor metàl·lica. Hi havia uns punts negres a les vores que podien ser les toveres de l'aparell». «Llavors –continuà dient– m'alarmí perquè el motor del meu cotxe deixà de funcionar. No podia accelerar. Semblava com si l'objecte hagués pres el control del meu automòbil».

Wildman afegí que el «platet» s'apropà a uns pocs metres del seu cotxe, després remuntà i desaparegué. El motor del cotxe funcionà de nou.

«No he cregut mai en platets volants –digué–, però l'única explicació és que es tracta de quelcom d'un altre planeta».

La policia, que indicà que Wildman estava «molt espantat» quan va informar de l'incident, ha explorat la zona sense trobar res. Els agents diuen que Wildman pot haver vist un núvol baix il·luminat pels fars del cotxe. EFE

«El último "platillo volante"». *La Vanguardia*, núm. 29.762, 11 de febrer de 1962, p. 16.

*En realitat hauria de dir Aylesbury.

Fa 50 anys

Visió d'un OVNI

Senyor director d'Algo:
Informem d'una segona presència OVNI a la tarda del 2 de gener, a prop de Vilanova i la Geltrú.
Notem la presència de l'OVNI passats dos quarts de vuit i va desaparèixer cap a les vuit del vespre. La visió va ser la següent: orientació: la mateixa del primer OVNI (sud-oest); mida: una vegada i mitja més gran que el primer, ja que suposem que era més a prop que l'altre; pols aplanats i amb una inclinació d'uns 45 graus a l'est. Color: oscil·lava, al centre de l'objecte , entre groc i blanc, i, als extrems, entre vermell i ataronjat.
Cel clar, vent de ponent; quan faltaven deu minuts per a les vuit van passar dos avions, separats entre ells uns tres minuts, aquests dos avions eren «jets» de passatgers que sortien de l'aeroport del Prat.
A les vuit, l'OVNI va desaparèixer, perdent altura i allunyant-se a l'Oest i perdent-se de vista darrere de la zona muntanyosa anomenada les Coves.

ISPAE. «Visión de un OVNI». *Algo*, núm. 196, 15 de febrer de 1972, p. 35.

Fa 20 anys

Algú veié un OVNI a Molins de Rei?

Necessitem la seva ajuda, si us plau. Situeu-vos: dissabte 12 d'octubre, entre les 20.30 i les 21.00 h, a la carretera General 340 a l'alçada de Molins de Rei. Anant nosaltres en cotxe en direcció Barcelona, s'apagaren tots els llums de la carretera al mateix temps que l'horitzó s'il·luminava amb una estranya llum blava. Un segon després, s'encengueren els llums i es produïren dos flaixos més, del mateix color però més petits.

Creiem que es tractava d'una explosió, fins i tot trucàrem a la policia, però ningú no ens ha donat cap explicació. Agrairíem que si algú ho veié, escrigui a aquest diari per aclarir-nos el que ha passat i no creure que ens hem tornat bojos. Hi havia molts més cotxes i estem segurs que no fórem els únics que ho vam veure.

Pablo Pérez; Rosa Pérez. «¿Alguien vio un OVNI en Molins de Rei?». *Metro Directe*, 18 d'octubre de 2002, p. 10.

Fa 10 anys

Pànic a Israel per un OVNI que podria ser un míssil rus

Dijous al vespre les línies de telèfon de la policia israeliana van quedar absolutament col·lapsades aquest dijous per centenars de trucades que alertaven de la visió d'un OVNI (Objecte Volador No Identificat).
Segons recull per la premsa israeliana, els testimonis asseguraven veureu un objecte de llum extraordinàriament brillant. Paral·lelament habitants d'Armènia i del Líban també alertaven a les autoritats dels seus estats de la visió d'un OVNI al cel de similars característiques del que es israelites també havien alertat. El misteri, però, fou resolt a les poques hores.
Segons els mitjans d'Israel, Rússia hauria informat que havia estat fent proves de míssils a la zona d'Astracà i que era molt probable que es descontrolés algun dels torpedes.
Segons el president de l'Associació Astronòmica d'Israel, Yigal Pat-el, en declaracions al diari Ynet, la deflagració del combustible i de les restes d'un míssil descontrolat serien l'explicació més probable de l'OVNI que els centenars de testimonis haurien vist ja que es trobava a uns 300 quilòmetres d'altura.

Q. Sallés. «Pànic a Israel per un OVNI que podria ser un míssil rus». *Nació Digital* [en línia], 8 de juny de 2012. <https://www.naciodigital.cat/noticia/43666/panic/israel/ovni/podria/ser/missilrus>

Centre d'Estudis Interplanetaris